DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
APRIL 25

LAIKS

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
AT METUCHEN, NJ
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

Published 49 times per year except the last week in June, the second week in September, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
Phone: 732-549-0445; Fax: 732-549-0466; E-mail: LaiksDSR@aol.com

Volume LX Nr. 18 (5429) **2009. gada 2. maijs – 8. maijs**

Vēlam sekmīgu ALAs kongresu!

Gaidot ALAs kongresu

Sācies Amerikas latviešu apvienības 58. gadskārtējais kongress

Trade Winds Island Resorts „Sandpiper" viesnīcā, St. Pete Beach pilsētā Floridā

Viens no ALAs kongresa apsveicējiem būs ASV prezidenta Baraka Obamas padomnieks Maikls Strautmanis. Strautmaņa kungs bija galvenais advokāts (*chief counsel*) prezidenta birojā , kad Obama vēl bija Ilinojas senātors. Prezidenta vēlēšanu kampaņas laikā Strautmanis arī bija viens no galvenajiem prezidenta padomdevējiem. Tagad Strautmaņa kungs strādā Baltajā namā par kancelejas vadītāju Starpvaldības sabiedrisko attiecību birojā. Strautmanis uzaudzis Čikāgā un ir bijušā čikāgieša Juŗa Strautmaņ audžudēls.
Par spīti pasaules finanču krizei, uz ALAs kongresu pieteicies 71 delegāts, kas ceļos uz Floridu. Delegātu skaits ir apmierinošs, jo pagājušā gadā šajā laikā uz kongresu Klīvlandē bija pieteikušies 72 delegāti.

Kongresa programmas pamatā ir latviešu tautas pašreizējās problēmas. Latvijas vēstnieks ASV Andrejs Pildegovičs sniegs pārskatu par politisko un ekonomisko krizi tēvzemē. Būs paneļdiskusija, kuŗā piedalīsies nesen ASV iebraukušie latvieši, lai pārrunātu, kā iesaistīt jaunus speķus mūsu sabiedrībā. Latviešu biedrības Īrijā priekšsēdis Jānis Kargins sniegs pārskatu par kuplo latviešu saimi, kas dzīvo tur. Kārlis Vizulis, latviešu centra „Gaŗezers" padomes priekšsēdis, runās ne tikai par Gaŗezeru, bet kā vispār uzturēt latviešu sabiedrību Amerikā.

ALAs kongresa norise ir atklāta. Ja 1.-3. maijā esat netālu no St. Pētersburgas, esat laipni lūgti apmeklēt kongresu. Sīkāka informācija atrodama ALAs mājaslapā www.alausa.org.

Lai vēstītu pasaulei patiesību

Pasaules brīvo latviešu apvienības pārstāvniecības Rīgā vadītājs Jānis Andersons un vadītāja vietniece Katrīne Sausiņa 24. aprīlī Ārlietu ministrijas (ĀM) speciālo uzdevumu vēstniekam diasporas jautājumos Jurim Audariņam pasniedza Edvīna Šnores dokumentālās filmas „Padomju stāsts" 50 tvarta kopijas, kuŗas tiks nodotas Latvijas dipolomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām, lai veicinātu diskusiju par 20. gadsimta vēstures sarežģītajiem jautājumiem.

Jaunajā tvartā ir iekļauti subtitri 15 valodās. Filmas izplatītājs ir Latvijas goda konsuls Ņujorkā Daris Dēliņš. Jaunais tvarts ir unikāls Latvijas kinematogrāfijas vēsturē, jo līdz šim neviena latviešu filma nav tulkota un izplatīta tik daudzās valodās.

Tā izdošana ir īpaši nozīmīgs notikums, jo pagājuši 20 gadi, kopš Eiropā ir pārvarēts komūnisms, un 60 gadi kopš 1949. gada 25. marta deportācijām Latvijā.

Saņemot vērtīgo dāvinājumu, Juris Audariņš teica: „Es esmu patiesi gandarīts, ka mēs runājam vienā valodā – PBLA, tautieši citos kontinentos un dzimtenē. Ne jau tāpēc vien, ka visi esam latvieši – mēs visi strādājam Latvijai."

Ivars Lasis, ĀM preses sekretārs: „Ārlietu ministrija ir ļoti pateicīga PBLA par šo iniciātīvu. Tā rosinās turpināt diskusijas par mūsu sarežģītajiem vēstures jautājumiem."

Jānis Andersons: „PBLA ir patiesi ieinteresēta sadarbībā ar Ārlietu ministriju, mums ir daudz kopīgi darāmā."

FOTO: Gunārs Janaitis

No kreisās: Ivars Lasis, LR Ārlietu ministrijas preses sekretārs, Juris Audariņš, ĀM speciālo uzdevumu vēstnieks, Katrīne Sausiņa, PBLA biroja vadītāja vietniece, Jānis Andersons, PBLA Rīgas biroja vadītājs

Latvieši Amerikas Baltiešu fonda sarīkojumā

16. maijā, Vašingtonas DC viesnīcā *Renaissance Mayflower Hotel* notiks Amerikas Baltiešu fonda (*US Baltic Foundation*) gadskārtējā līdzekļu vākšanas izsole (*Fundraising Silent Auction*) un vakariņas.
Šogad viens no goda viesiem ir LR valsts prezidents Valdis Zatlers. Viņš saņems *Baltic Statesmanship* balvu.
Savukārt laikraksts *Diena* saņems īpašo balvu – *Corporate Social Responsibility Award*.
Par vakariņu ēdienkarti un galdu rūpēsies izcilais latviešu pavārs Mārtiņš Rītiņš.
Sarīkojumā mūzicēs slavenais latviešu pianists Armands Ābols.
Atcerēsimies, ka 2007. gadā mūsu laikraksts saņēma Amerikas Baltiešu fonda balvu nominācijā *Voices of Freedom* (Brīvības balsis).
Tie, kuŗi vēlas iegādāties biļetes uz šo sarīkojumu, aicināti apmeklēt mājaslapu www.usbaltic.us

Latvian newspaper

LAIKS

Published 49 times per year except the last week in June, the second week in September, the last week in December

Latviešu nedēļas laikraksts

Iznāk sestdienās, 49 reizes gadā
Redakcija Rīgā, Rūpniecības ielā 19-18, Rīga, LV-1010, Latvija.
Tālr. +371 67322968, fax +371 67322970, e-pasts - laiksasv@gmail.com
Kantoris ASV:596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA
Tālr. 732-549-0445, fax. 732-549-0466, e-pasts - LaiksDSR@aol.com

Abonēšanas maksa ASV dolars: 1 gadam US $ 130.00; 6 mēn. US $ 72.00; 3 mēn. US $ 40.00. Sludinājumu maksa: sludinājumu un sēru daļā: 1 sleja x1" = US $ 12.00; teksta lpp. 1sl.x 1" = US $ 15.00; pirmajā lpp. 1 sleja x 1" = US $ 22.00

Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā. Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.

Laikrakstā iespiestajos, ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli par pašu jautājumu var arī nesaskanēt.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Tālr.: +371 67322968, +371 29439423, fakss: + 371 67322970,
e-pasts: laiksasv@gmail.com
Rīgā, Rūpniecības ielā 19-18, LV-1010

Redaktore ASV: Astra Moora
Tālr./fakss: 818-980-4748, e-pasts: laiks@juno.com,
astere2000@aol.com (fotografijām)
6157 Carpenter Ave. North Hollywood CA 91606 USA

Redaktori Kanadā:
Rūdolfs Norītis: tālr.: 416-425-4613, fakss: 416-425-4615,
5 Shady Golfway, Unit 1416 Don Mills, ON M3C 3A5
Mārtiņš Štauvers: tālr.: 514-639-8722, e-pasts: stauvers@yahoo.ca,
104-3000 Notre Dame Street, Lachine, QC, H8S 2H1

BIRUTA'S TOURS
Latvietes uzņēmums

IZDEVĪGI LIDOJUMI UZ LATVIJU !

IEPRIEKŠSAMAKSĀTAS BIĻETES RADIEM UN DRAUGIEM LATVIJĀ

Informācija rakstiet un zvaniet:
BIRUTA PLUĢIS SEREDA
1872 Lexington Ave San Mateo, CA 94402; tel.: 650-349-1622
fakss: 650-574-3665 e-pasts: BirutaP3@aol.com

RigaVen Travel Inc.

Kur pavadīsim atvaļinājumu?
Mēs varam palīdzēt ar ieteikumiem uz visām zemēm.

RigaVen Turcijas tūres grupa

Zvaniet – **INESEI ZAĶIS**
32 South Penataquit Ave., Bay Shore, NY 11706-8815

Tālr.: 631-665-4455 1-800-291-8311
Fax: 631-665-6164 E-pasts: RigaVen@aol.com

Latvian Representative – **Daiga Davies**
Phone – 631-665-4366
Email – Daiga_AffordableADV@yahoo.com
Citu informāciju par TŪRĒM, EKSKURSIJĀM un APMEŠANOS
Latvijā skatiet mūsu mājaslapā: **WWW.RIGAVEN.COM**

LASĪTĀJU BALSIS

Vācijas bruņotajos spēkos par Latvijas neatkarību nevarēja cīnīties

Pie Jāņa Krēsliņa raksta „Kritušie jāpiemin kapsētās" un pārrunām par rakstu jāpiezīmē: Vācijas bruņotajos spēkos par Latvijas neatkarību cīnīties neviens nevarēja, jo Vācijas uzvaras plānos nekāda Latvijas neatkarība nebija paredzēta. Tāpēc ir vēsturiski nepareizi saukt leģionārus par Latvijas brīvības cīnītājiem. Jau pirms kara sākšanās Vācijā tika pausti ieskati, ka Baltija vēsturiski ir veidojusies kā vācu zeme, kurai jākļūst par „trešā reicha" sastāvdaļu. Baltijas zemes tāpēc ir jāpārvāco, izvietojot tur vācu kolonistus. Vācieši uzsvēra, ka katra zeme, kurā vācu karavīrs lējis asinis, kļūst par vācu zemi. Uzvaras gadījumā „Ostlandē" būtu notikušas lielas iedzīvotāju pārvietošanas, Latvijas lauku sētās nometinot bijušos vācu karavīrus, latviešus pārvietojot uz Krievijas apgabaliem. Latvijā bija paredzēts atstāt tikai nelielu daļu rasiski un ideoloģiski pieņemamu latviešu, dodot viņiem iespēju pārvācoties. Himlers bija pārliecināts, ka tas izdarāms 20 gadu laikā.

Pulcējoties katru gadu martā pie Brīvības pieminekļa, bijušie leģionāri nepakalpo ne savai valstij, ne savu kritušo un piekrāpto biedru piemiņai. Ārlietu ministrijai pēc katras šādas demonstrācijas jātaisnojas, jāatbild uz jautājumiem, jāraksta un jāsūta paskaidrojumi. Cīnītājiem būtu jāsāk saprast, ka krievi viņus izprovocē un ka viņi netieši kalpo lielā kaimiņa interesēm.

Ikviens latvietis, tostarp bijušie leģionāri, varētu apliecināt savu latviskumu un tēvzemes mīlestību, mācoties latviešu valodu, runājot Latvijā ar krieviem latviski, aicinot savus dēlus, meitas, mazbērnus, radus, draugus un paziņas Latvijā runāt tikai latviski. Tā būtu patiesa cīņa par latviešu tautas saglabāšanu, Latvijas pastāvēšanu un nepārtraukta demonstrācija par tēvzemi un brīvību. Himlers bija pārliecināts, ka latviešus varētu pārvācot 20 gados – mēs 15 gados Latvijas krieviem pat latviski neesam spējuši iemācīt.

Vēstures tulkošanai jābalstās uz faktiem.

R. Hofmanis Kalifornijā

Mātes diena un citas dienas

Ap Mātes dienas datumu kā sēnes pēc lietus saradušas daudzas un dažādas citas svinamdienas. Ir labas sēnes un ir indīgas mušmires. Vai ap citām svinamdienām arī nav kādas mušmires?

Ulmaņlaika Latvijā, kad es augu, bija tikai Mātes diena, ko plaši svinēja. Krievu okupantiem ienākot, ieviesās Starptautiskā sieviešu diena, ko reprezentēja ādas jakā tērpusies sieviete ar mašīnpistoli. Mēs to dienu saucām par internacionālo plintnieču dienu. No tās vēlāk esot izveidojusies sieviešu diena, kad populārām darba kollēgām pasniegtas puķes, bet tās, kuras puķes neesot saņēmušas, tās pirkušas pašas, lai nebūtu jāiet mājās tukšām rokām. Mātes dienu nesvinēja.

Austrālijā Mātes dienu svin. Tajā dienā apciemoju savu māti. Apprecējos, un radās arī sievas māte, un tad sieva pati kļuva māte. Tad kā joks, ieviesās tēva diena, jo lielveikalu īpašnieki izdomāja, ka tādējādi rastos lielāks apgrozījums. Nekāds ļaunums jau no tā neradās, un tēva diena turpina veģetēt.

Ģimenē ir tēvs, māte un bērni. Ar laiku sāka svinēt Ģimenes dienu, un tas jau ir jauki un patīkami, bet fakts tomēr bija nepārprotams – Mātes diena vairs nesvinēja. Sievietes dievišķā dzīvības radīšanas spēja vairs netika svinēta.

Tagad ieviesies uzskats, ka tradicionālā ģimene, kurā ir tēvs, māte un bērni, ir novecojis stereotips, kam pamatā patriarchāla sabiedrības iekārta, kas ieaudzinot bērnos fašisma tieksmes. Mūsdienu modernā ģimene ir katrs kopdzīves pāris, vienalga, vai viņi ir pretēja vai viena dzimuma, un vai viņi ir vai nav laulāti baznīcā. Šie cilvēki uzskata, ka pieprasīt, lai sievietes dzemdē bērnus, ir cilvēktiesību pārkāpums, no kā izriet, ka Mātes diena nav svinama, un Ģimenes diena svinama citā datumā.

Varbūt bērniem tādu absurdu viedokli nevajadzētu mācīt un arī neuzspiest to sirmgalvjiem, bet gan ieklausīties, ko teicis Jānis Jaunsudabiņš: „Māte uztur dzīvas cilvēku paaudzes atpakaļ līdz Ievai un joprojām līdz pat zemes mūža pēdējai stundai. Māte ir neizsīkstošas mīlestības avots, tāpēc mūžīga kā pati mīla. Māte ir stāvējusi, bērnam piedzimstot, nāves priekšā: mātei nav grūti sava bērna dēļ nomirt kaut kuru brīdi, ja tas būtu vajadzīgs. Māte ir laicības nemirstīgā daļa, cilvēces ciltskoka sakne un reizē zaļa lapa."

Jēkabs Ziedars
Melburnā

Par kotletēm un mūžīgiem darbiem

Kotlešu recepšu droši vien simtiem. Nesen viena bija *Laika* 15. numurā. Brīnījos, ka starp sastāvdaļām nebija minēti sīpoli un pipari. Vai kotletes ar Talsu (vai Amerikas) biezpienu bez sīpoliem un pipariem nav pārāk pliekanas? Varbūt Talsu biezpienam sīpoli jau pievienoti?

Man ārkārtīgi garšo kotletes, varētu ēst tās vai katru dienu, bet sieva ir ļoti aizņemta, necep un nevāra, ko vēlos, teic, ka neesot nekāda ķēkša, aizbildinās ar galvas sāpēm, bet galvenokārt ar nebeidzamiem un neatliekamiem darbiem: esot jārediģē raksti, jātulko vai pašai jāraksta par visu iespējamo – jauniznākušām grāmatām, koncertiem, teātra izrādēm, sportu, sarīkojumiem latviešu namā un citur, kur latvieši piedalās. Šujammašīna, kas agrāk bieži tika lietota, jau sāk rūsēt, iztrūkušās pogas piešūt man jādodas pie italietes Pīnas, kas dzīvo pāris kvartālu attālumā. Viņa ir profesionāla šuvēja, tāpēc maksa nav zema. Nesen sievai radies jauns darbs – jāšķin rīkstes tiem, kuri nevīžo kārtīgi mācīties latviešu valodu. Pirmais pērienu dabūšot kāds „opītis" Bostonā, pēc tam viņa došoties uz Čikāgu, jo nogrēkojies arī varenākais „piecītis" (cik žēl, ka nedzīvojam Apvienotajos Arabu Emirātos, kur sievai jādabū vīra rakstveida atļauja, ja kaut kur grib braukt viena). Tā nu nekas cits neatliek, kā kotletes cept pašam.

Daru tā: lielā bļodā sajaucu vienāda daudzuma maltu cūkgaļu un liellopu gaļu, pievienoju sasmalcinātus sīpolus, samaltus melnos piparus, ungāru papriku, vienu vai divas olas, sāli; ja masa ir par biezu, pieleju kafijas krējumu (*half & half*), ja par šķidru, pieberu *shake and bake* drumslas, tajās kotletes arī apviļāju. Cepu cepeškrāsnī uz folijas, kamēr šķiet, ka gatavas. Ēdu ar gardu muti. Neesmu šo recepti patentējis, katrs to var uzlabot, papildinot ar citām sastāvdaļām un garšvielām. Varu arī atklāt savu īpašo skābu kāpostu vārīšanas recepti, ja kādam ir interese.

Džems Moors
Dienvidkalifornijas
Ziemeļholivudā

VYTIS TOURS

LATVIJA – 2009
Zemākās cenas lidojumiem uz Rīgu

ar SAS un citām lidfirmām no Ņujorkas, Čikāgas un citām ASV pilsētām
**** Viesnīcas * Pasūtiet lidojumus internetā***
**** Latvijas "Extravaganza Tour"***

VYTIS TOURS
40-24 235th Street, Douglaston, NY 11363
Tel.:**718-423-6161 1-800-778-9847**
Fax: **718-423-3979**
E-mail: VYTTOURS@EARTHLINK.NET
Web site: www.vytistours.com

Ciānas ev. lut. draudzes koŗa koncerts Pūpolsvētdienā

Ciānas draudzes koris katru gadu Pūpolsvētdienas pēcpusdienā rīko garīgu koncertu, un klausītāji šos gadskārtējos koncertus ļoti iecienījuši. Arī 5. aprīlī dievnamā bija labs pulks ļaužu. Ciānas koris ir īpatnējs, tipisks draudžu sadarbības garam, kāds valda Čikāgā. Koŗa mūzikālais vadītājs ilgus gadus bija baptistu draudzes diriģents Rūdolfs Kalnmals, tagad, viņam atpūtu baudot, kori diriģē dedzīgā jaunā diriģente Ilgrīda Brugmane-Dženninga (*Jennings*). Ingrīda ir no ļoti mūzikālas ģimenes. Viņas māte Aija Brugmane ir pianiste un diriģente Indianapolē un Gaŗezerā, bijusi virsdiriģente Dziesmu svētkos.

Pianiste Sarma Aļļe, ilgus gadus koŗa drošais mūzikālais balsts, ir arī baptistu draudzes ērģelniece. Korī dzied Ciānas, Sv. Pēteŗa un baptistu draudzes locekļi, kā arī Čikāgas katoļu kopas dalībnieki ar pašu priekšnieku Juri Valaini tenoros.

Prelūdiju spēlēja ērģelniece Māra Vārpa, draudzes mācītāja Gundega Puidza lasīja Svētos rakstus un teica lūgšanu. Koris pacilāti dziedāja pirmo dziesmu – M. Šava „Slavējiet ar dziesmām" (tulk. J. Arājs), Ingrīdai diriģējot, Sarmai Aļļei spēlējot klavieŗpavadījumu. Nākamās dziesmas bija J. Vītola korālis „Dievs dziesma man" (tulk. J. Ērmanis) un H. Dekova "Kad redzu, Dievs" (tulk. Ed. Baštiks), kuŗā solo daļu dziedāja Pēteris Aļļe. Pārliecinājāmies, cik liela ir diriģentes iedvesma, panākot, lai koristi nedziedātu vienaldzīgi un monotoni, bet gan ar sirdsdegmi, atbilstīgi dziesmu vārdu saturam.

Pirmo reizi koŗa koncertā piedalījās Čikāgas Kr. Barona skolas zvanu koris skolotājas Sarmas Aļļes vadībā. Zvanu koŗa dalībnieki ir Kārlis un Laila Baumaņi, Daiga Cera, Allens Klints, Dāvids Lāčkāja, Pēteris Nīkurs, Gunārs un Lāra Robežnieki, viņi atskaņoja L. Hollanderes *Brightly Sound the Chimes*. Par klausītāju sajūsmu liecināja aplausu vētra. Koŗa priekšniece Aina Caune aicināja neaplaudēt pēc katras dziesmas, bet zvanu korim gan. Bija prieks par skolēnu disciplīnu un smaidīgajām sejām.

Pirmā rindā no kreisās: māc. Gundega Puidza, koŗa priekšniece Aina Caune, diriģente Ingrīda Dženinga, diriģentes palīdze un pianiste Sarma Aļļe, ērģeļniece Māra Vārpa

Korim cietākais rieksts bija H. Pavasara „Slavēsim Dievu!" (L. Mušinskis), kur, komponistam raksturīgi, pēc vieglākās pirmās daļas seko akordu lēcieni un samudžinājumi, un dziedātājiem nepieciešama liela uzmanība, lai atkal pārslēgtos uz gaišāku noskaņu. Populārā stilā sacerētā B. Ritmanes Džeimsones (*Jameson*) „Es mīlu Latviju" (A. Ritmanis) bija patīkama atelpa korim un klausītājiem. A. Kalnāja korālim un lūgšanai „Dievs, sargi mūsu tēvu zemi!", kam sākumā un beigām pievienojās draudze, pavadījumu spēlēja ērģelniece Māra Vārpa, pianiste Sarma Aļļe un gavilējot zvanu koris.

Zvanu koŗa nākamais priekšnesums bija S. Loidas *Miniatur Music Box*. Sarma Aļļe, neapšaubāmi, ir laba skolotāja. Varēja redzēt, ka viņa mīl savus zvanītājus, un jaunieši mūzicēja ar lielu atbildību. J. R. Braianta „Ar palmām ļaudis Viņu sveic" (tulk. Kr. Nātra) ir vienkārša, mazliet primitīva, bet priecīga dziesma – *gospelsong* atkal liecināja par diriģentes veiksmi atklāt pieticīgu daiļumu. „Ozianna Dieva Jēram gods!" katra panta nobeigumā skanēja pārliecinoši. Smalkā V. Baštika „Krustā sistais Nācarieti" (A. Jūrmalnieks) asi kontrastēja ar Pūpolsvētdienas prieka gavilēm, kuŗām tikai pēc piecām dienām seko Lielās piekdienas sāpe. Koris sekoja diriģentes vēlmēm, un dziesma atraisījās pārliecinošā dinamikā.

G. Forē „Rekviēma" trešā daļā – „Paradīzē" – jāuzteic koŗa soprāni. Šķiet, viņi nekad nav dziedājuši tik skaisti un izlīdzināti, arī augšējos reģistros. Citas balsis tikai reizēm pieskandināja. Sarmas klavieres, Māras ērģeles un soprāni – lieliski! Šis dziedājums koristiem un klausītājiem paliks atmiņā. Pēdējais zvanu koŗa priekšnesums šajā koncertā bija R. Š. Hollisa *Jubilate, Amen*.

V. A. Mocarta „Alleluja" nepieciešams mocartisks vieglums un raitums. Diriģente mēģinājumos aicināja visus dziedāt ar smaidu sejā. Koristi pūlējās un reizēm arī smaidīja. Dž. Palestrīnas „Lielākā cīņā pabeigta" (tulk. Liesma) pantu dziedājumu dažādība un zvanu koris pievērsa uzmanību šai bieži dziedātai Lieldienu dziesmai. Pirmo un pēdējo pantu koris dziedāja zvanu orķestŗa pavadījumā, otro pantu dziedāja vīri, trešo – soprāni un alti. A. Purva „Psalmu kantātes" nobeigumu „Teici to Kungu!" (J. Neandera meld.) lielā pacilātībā dziedāja draudze un koris, tad tikai koris, beigās atkal visi kopā: „Teici to Kungu un vairo tā mūžīgo slavu!"

Klausītāji suminēja diriģenti Ingrīdu Dženingu, pianisti, ērģeļnieci un zvanu koŗa vadītāju Sarmu Aļļi, draudzes ērģelnieci Māru Vārpu. Virknē soļoja četri brāši Čikāgas vīru koŗa dalībnieki, nesot baltsārtas rozes, ko vispirms pasniedza savai diriģentei Mārai Vārpai.

Marta Cakare
Foto: **G. Lucāns**

Diriģente Ingrīda Dženninga

Operas draugus visā pasaulē vieno Elīna Garanča

Operas draugiem Amerikā un Kanadā šā gada 9. un 10. maijā 12.30 (EST) kinoteātros, kas izrāda Mētropolītena operas izrādes, būs skatāma Dž. Rosīni komiskā opera „Pelnfrušķīte" (La Cenerentola). Šī tiešraide iekļauta *HD transmission* projektā, kas šīs mākslas cienītājiem Amerikā, Eiropā un Austrālijā piedāvā 10-12 operu izrādes visas teātŗa sezonas gaŗumā. (Šosezon pirmo reizi tāda iespēja tika sagādāta arī rīdziniekiem. *Red.*)

Operā „Pelnrušķīte" galveno lomu – Andželīnu atveidos latviešu mecosoprāns Elīna Garanča, viņa jau pagājušā sezonā izpelnījās sajūsmas pilnas ovācijas Mētropolītena operā. Izrādē prinča Romiro lomā būs Laurenss Brounlijs (*Lauwewnce Brownlee*), pie diriģenta pults Mauricio Benini (*Maurizio Benini*).

Tie, kuŗi noskatījās iepriekšējo tiešraidi – V. Bellīni operu „La Sonnambula", bija iepriecināti, kad „Pelnrušķītes" reklāmā varēja dzirdēt Elīnas Garančas balsi un skatīt viņu vaigā.

Operas izrāžu tiešraides ir lieliskas! Tās dod illūziju, it kā jūs sēdētu vislabākajā ložā operas namā. Ložā biļete maksātu vairākus simtus dolaru, kamēr vietējā kinoteātrī tikai $ 22, pensionāriem – $ 20, skolniekiem $ 15.

Linkolnā izrādes notiks Nebraskas universitātes *Mary Riepma* teātŗa zālē *South Pointe* teātrī.

Es ceru, ka latvieši ne tikai apmeklēs šīs izrādes savās pilsētās, betg arī nosūtīs savas atsauksmes par redzēto un dzirdēto uz Mētropolītena operas mājaslapu www.metopera.org un Elīnai Garančai – www.elinagaranca.com

Būsim atsaucīgi operas cienītāji!

Ārijs Liepiņš
Linkolnā

Abonējiet laikrakstu "LAIKS"

"LAIKA" abonements **ASV** maksā:	3 mēnešiem	US **$40,-**
	6 mēnešiem	US **$72,-**
	1 gadam	US **$130,-**
	Gaisa pasts 1 gadam **ASV**	US **$215,-**
Ārpus ASV "LAIKS" tiek piesūtīts tikai pa gaisa pastu		
	Kanadā 1 gadam	US **$225,-**
	pusgadam	US **$120,-**
	Latvijā 1 gadam	US **$220,-**
	pusgadam	US **$115,-**
	Citur pasaulē 1 gadam	US **$280,-**
	pusgadam	US **$150,-**

Abonenti **bez maksas** saņems sešus *Jauno Laiks* pielikumus un gada beigās nākamā gada kalendāru.

Pārējiem – 6 "JAUNO LAIKA" numuri US **$16,-**

Abonēšanas maksu var atsūtīt ar čeku vai naudas pārvedumu (rakstot čeku uz "Laiks – Latvian Newspaper Inc." vārda).

Lūdzam noteikti norādīt, no kuŗa laika vēlas laikrakstu abonēt.

==========

Laikraksts *Laiks 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA*

Lūdzu piesūtīt man laikrakstu "LAIKS" no _____

līdz _____ uz _____ mēnešiem uz sekojošo adresi:

(Mr./Mrs./Ms.) _____

_____

_____

Tālrunis _____

E-pasts _____

Pievienoju čeku, Money Order par US $ _____

abonementa uzsākšanai/pagarināšanai (nevēlamo svītrot)

Ja adrese mainīta, lūdzam uzdot arī agrāko adresi.

LŪDZAM IEGAUMĒT – abonementu uzsākšanas, pagarināšanas un adrešu maiņas veic ***3–4 nedēļu laikā.***

Gaidot laikraksta 60 gadu jubileju

Laiks ienāca katra latvieša mājā un stāstīja patiesību

LAIKS

1969. gads *Laikam* – 20 gadu

Grūti iedomāties, ka pagājuši 20 gadi kopš pēc ierašanās šai krastā sāku izdot *Laiku.* Šie gadi ir burtiski aizskrējuši neatlaidīgā darbā un steigā. No sīka pasākuma, uz kuru toreiz daudzi noraudzījās ar lielu skepsi un pat nožēlošanu, *Laiks* ir izvērties par lielāko, iespaidīgāko un visvairāk lasīto latviešu laikrakstu. Tas sasniedz visus kontinentus, to lasa latvieši visattālākos pasaules stūros, pat tādās zemēs, kur grūti iedomāties, ka uz turieni būtu aizklīdis arī kāds latvietis. *Laiks* izveidojies par globālu latviešu organizāciju, kuras biedri ir visi *Laika* lasītāji. Kā gan šīs lielās organizācijas – visas latviešu trimdas saimes – biedri varētu sazināties, ja šodien pietrūktu *Laika*.

Varētu jautāt, kādēļ *Laikam* bijuši šie panākumi, kādēļ arī pēc 20 gadiem, neskatoties uz nenovēršamām pārmaiņām latviešu sabiedrībā, *Laiks* palicis tikpat stiprs?

Atbilde laikam ir visai vienkārša – latviešiem *Laiks* ir vajadzīgs. Pulcinot ap *Laiku* jo plašu korespondentu tīklu, piesaistot labākos literātus un spējīgākos redaktorus, laikraksts vienmēr varējis sniegt pilnīgu un objektīvu informāciju, kas saistās ar latviešu dzīvi visās tās nozarēs, un no latviešu viedokļa apgaismot starptautiskos notikumus un norises. Šim lielajam līdzstrādnieku pulkam mana visdziļākā pateicība par viņu lielo darbu šais 20 gados. Bez viņiem *Laiks* nekad nevarētu tā kalpot latviešu sabiedrībai, kā tas to spējis.

Vajadzīgs *Laiks* latviešiem ir bijis arī tādēļ, ka tas vienmēr ir bijis **visu** latviešu laikraksts. Jau pirmajā laikraksta numurā esmu deklarējis, ka *Laiks* būs neatkarīgs un bezpartējisks laikraksts, ka tas vienmēr būs neatkarīgs no jebkādiem politiskiem nogrupējumiem vai partijām. Tāds *Laiks* arī ir palicis visus 20 gadus un tāds tas paliks arī turpmāk.

Aizgājušie 20 gadi bijuši smaga darba un daudzu problēmu gadi. Bieži esam sadūrušies ar problēmām, visbiežāk techniskām, kuŗām kādreiz licies nav atrisinājuma. Visas problēmas tomēr vienmēr atrisinātas un visos 20 gados *Laika* iznākšana nekad nav kavējusies. Varētu vienīgi vēlēties, kaut arī pasta piegāde būtu bijusi tikpat sekmīga.

Pēdējos desmit gados ir retinātas arī *Laika* saimes rindas. Ar skumjām jāpiemin tie, kuŗu vairs nav mūsu vidū – redaktori Arvids Klāvsons, Ēriks Raisters, Boļeslavs Ķīselis, burtlicis Jānis Rubenis. Visi viņi aizgājuši, līdz pēdējam kalpojot latviešu sabiedrībai un iespiestam vārdam.

20 gadi ir aizritējuši, 2028 *Laika* numuri ir aizgājuši pie lasītājiem. *Laiks* ieiet savas pastāvēšanas trešajā gadu desmitā.

Helmars Rudzītis

Dzīva atbalss

Liktenim paticis, ka mēs dzīvojam ārkārtīgi svarīgā, cilvēces nākotnei izšķirīgā laikā. Sociālā, saimnieciskā un politiskā dinamika, strauja technisko zinātņu attīstība, pasaules virskundzības idejas nejēdzīgais fanātisms un totālie meli – viss tas pasauli padarījis par dziļu pretrunu lauku, kuŗā iespiestā vārda loma sakāpināta tā, kā vēl nekad. Tajā pašā laikā mums, latviešiem, blakus šiem globālajiem saspīlējumiem, gāzusies pāri arī tāda nacionāla nelaime, ar ko varbūt var salīdzināt vienīgi 12. gadusimteņa un Ziemeļu kaŗa laika traģiku. Mūsu tauta, zaudējusi savu valstisko neatkarību, smok visnežēlīgākās diktātūras terrorā, bet tās brīvībā izkļuvusī daļa izkaisās pa visiem kontinentiem. Latviskam iespiestam vārdam tas pievieno īpašus uzdevumus, no kuŗiem izvairīties nozīmētu aizliegt pašiem sevi.

Iespiestie *Laika* eksemplāru saiņi spiestuvē pirms izsūtīšanas lasītājiem. Ja katrā *Laika* numurā iespiesto tekstu, sludinājumus neskaitot, saliktu rindu aiz rindas, tad tas veidotu jūdzi gaŗu rindu. 20 gados *Laikā* iespiestā teksta rindas divas reizes apvītos Latvijas 895 kilometrus gaŗajai ārējai robežai

Bet iespiestais vārds nav tikai informācijas avots vien, tas ir arī ierocis cīņā par tautas tiesībām un brīvību, tās kultūru un gara dzīvi, par cilvēku pašu un tā cieņu. Tāpēc *Laika* redakcija pāri zemes plašumiem, kalniem un jūrām raida aicinājumu *visiem latviešiem* nākt talkā šīs cīņas izcīnīšanā.

Pie visa tā, latviešu trimdas laikrakstam jābūt arī latviskās kultūras kopējam un valodas sargam. Avīzes lapa daudziem reizē būs arī latviešu grāmata.

Kārlis Rabācs

Latviete – sniega karaliene

Kanadas ziemas sporta skatē Toronto plašu daļu aizņēma slēpošanas piederumi un sniega kamanas. Ik pa pāris stundām notika ziemas tērpu modes skates. Par sniega karalieni astoņu dalībnieču konkurencē ievēlēja 17 gadus veco **Artu Ābeli**, kas skatē demonstrēja slēpošanas tērpus. *Laika* pārstāvim viņa izteicās, ka dzimusi Kanadā, Kvēbekas provincē, kur tēvs strādājot raktuvēs.

Tagad Arta dzīvo Toronto, strādā par modeli un mācās dziedāt un dejot. Viņa iecerējusi kļūt skatuves vai televīzijas mākslinieci.

Izcils dāvinājums latviešu tautai

11. janvāris ieies latviešu kultūras dzīves vēsturē kā diena, kad kāda izcila latviešu gleznotāja

Arta Ābele

plaša darbu kolekcija, ietverot tajā mākslinieka talanta nozīmīgākos sniegumus, dāvinājumā veidā tiek nodota tautas īpašumā. Tas attiecas uz prof. **Ludolfa Liberta** pāri par 180 gleznām, ko viņa dzīvesbiedre, operdziedone **Amanda Liberte-Rebane** nodeva Ņujorkas latviešu ev. lut. draudzei. Gleznas no mākslinieces mājas Džamaikā tajā pašā dienā pārveda uz draudzes īpašumiem Jonkeros un Salas baznīcā (160 gleznas).

Prof. L. Liberts atstātajā testamentā visu savu mākslinieciskо mantojumu – vairākus simtus mākslas darbu – bija novēlējis dzīvesbiedrei Amandai Liberteī-Rebanei ar piebildi, ka viņa galveniem darbiem būtu jāatgriežas tautā, kad tā atkal būs atguvusi tiesības lemt par savu dzīvi. Pēc mākslinieka apklušanas Amanda Liberte-Rebane abu ģimenes māju Džamaikā pārvērta par prof. Liberta piemiņas mūzeju. Tajā katrā laikā interesentiem bija pieejami apskatei nevien L. Liberta darbi, bet arī viņa darbnīca tādā stāvoklī, kā gleznotājs tajā darbojies. Mūzejā ir vēl nekur neizstādītu izcilu temperas gleznojumu kollekcija, ko mākslinieks darinājis 1944. un 1945. gadā bēgļu gaitās Austrijā, īpaši Vīnē.

Prof. L. Liberts ar dzīvesbiedri Amandu Liberti-Rebani 50. gadu sākumā Ņujorkā

No lasītāja vēstules

Laika redakcijai. Lasot, ka Rietumu krasta 4. Dziesmu svētku programmā uzņemtas okupētās Latvijas padomju komponistu dziesmas, esmu bezgala sašutis, ka mūsu vidū ir cilvēki, kas no komūnisma zina tik maz, patiesībā neko. Vai tiešām viņi nezina, ka Latvijā jākomponē tas, ko partija liek, un arī koriem jādzied tas, ko liek, nevis ko viņi paši vēlas?

Lai Dievs pasargā mūs no šo dziesmu dziedāšanas! Ja Latvijā tautieši to dzirdētu, tas būtu karātavu humors, ka mēs paši sākam liet ūdeni uz padomju režīma dzirnavu rata.

Austrālijas chronika

*ASV notiekošajām 2x2 latviešu jaunatnes nometnēm laba kopija Austrālijā, izrādās, ir Latviešu apvienības Austrālijā noorganizētie jauniešu kursi, kas šogad notika otru reizi un L. Felsbergas-Bērziņas vadībā pulcēja 69 daibniekus. Tas ir vairāk nekā piedalījās pirmajos kursos 1968. gadā Adelaidē.

*Latvijas brīvības kaŗa dalībnieks un vēlāk valsts zemes bankas revidents Valmieras nodaļā Mārtiņš Antons Adelaidē kļuva 75 gadus vecs.

* Latviešu daiļamatnieku apvienība Austrālijā pašreiz ir 30 biedru, no tiem 3 Jaunzēlandē. Pertietes L. Beklešovas vadītā apvienība nolēmusi turpmāk reizi gadā rēgulāri izdot žurnālu *Lietišķā Māksla*. Līdzekļu iegūšanai daiļamatnieku darba sekmēšanai rīkos izlozi.

* Kā uzturēt latvisku jaunatni? – šis tik ļoti parastais temats izraisīja galvenās pārrunas Sidnejā notikušajā Austrālijas Latviešu biedrības pārstāvju sanāksmē. Kopējas darbības vadlīniju saskaņošanai šā gada beigās Melburnā rīkos speciālu sanāksmi.

Publikāciju sagatavojis
P. Karlsons

Kaŗa gaitu dienasgrāmata 1944-1945

(8. turpinājums)

Raimonds Gunārs Slaidiņš

Sestdien, 2. dec./ Šēnbachā

Pusseptiņos Šimmels modina. Uzvelkam baltos darba uzvalkus, tad mūs sadala pa saimniecībām, kur jāiet ēst. Mani un vēl trīs čaļus nosūta uz *Bauerfeind* māju. Saber uz galda vārītus kartupeļus. Šķīvis sviesta, tad kafija ar pienu (mazliet salda) un maize. Tad uz darbu. Ejam cauri vienām zemnieku mājām, paņemam darba rīkus, tālāk uz mežu. Te gāžam kokus un cērtam zarus. Tad sazāģējam īsākos 2 m garos gabalos. Sīkākos kokus zāģē malkai, bet resnākos mizo un krauj kaudzēs kā štenceles. Strādāju gan ar cirvi, gan ar zāģi. Raujam līdz pusdivpadsmitiem, tad pusdienās atkal pie saviem zemniekiem. Garšīga sakņu zupa un maize. Pēcpusdienā atpakaļ uz darbu, līdz puspieciem. Mājās nomazgājam rokas avotiņā, kuŗi te visās malās. Pusseptiņos uz ēšanu. Aprunājamies ar saimnieka meitu – *Fräulein Rosa*. Sakam, lai nāk mums rītā līdzi un kino Šēnbachā. Neesot laika. Mājā drusku rakstu, tad gulēt.

Svētdien, 3. dec./ Šēnbachā

Ceļamies ap pus deviņiem. Nomazgājamies, tad brokastis. Kafija un saldas karašas, apaļi kukulīši. Tad atpakaļ uz mītni. Nekas nav ko darīt. Izmazgāju zeķes. Pusdienā kartupeļu un mīklas maisījuma apaļas bumbas (knēdeļi?), mērce un štovēti kāposti. „Rozas jaunkundze" arī ģērbjas uz pilsētu, bet negribas vairs saukt, lai nāk mums līdz, jo vakar viņa teica, ka neesot laika.

Pēcpusdienā gandrīz visi čaļi aiziet uz pilsētiņu. Es un Priedītis ejam reizē ar unteroficieri Šimmeli. Tas stāsta, ka šajā apvidū gandrīz katrā mājā ražojot mūzikas instrumentus – vijoles, čello, ermoņikas, u.c. Tiešām arī pilsētiņā uz gandrīz katras trešās mājas ir uzraksts, ka tur ir mūzikas instrumenti. Ir arī mūzikas instrumentu arodskola. Vispirms kādā kafejnīcā noēdam savus kūku kuponus. Katrs saņemam trīs gabalus tortes. Klāt dzeŗam saldu tēju ar pielietu esenci. Solīda kafejnīca – pilna, sevišķi daudz „fidas", daudz RAD meitenes, arī privātie vīrieši. Vēl izdzeram katrs kausu alus, tad ejam uz kino. Vispirms nedēļas apskats, tad kultūrfilma par purvieni, tad „Ceļojums pagātnē". Vidēja.

Grupa gaisa spēku palīgu izmitināti vācu zemnieku mājās. 1944. gada decembris. Kreisā pusē autors ar saimnieka meitu Rosu

Unteroficieris cenšas „piecirst" kādai meitenei, bet neviena negadās pa ķērienam. Tad pa tumsu, pāri kalniem uz mājām. Vēl vakariņas. Arī Roza bijusi pilsētā, bet tikai pēc montieŗa, jo motors sabojājies. Uz kino esot bijis bail iet, jo viņai neesot 18 gadu. Mājā, gulēt.

Pirmdien, 4. dec. /Šēnbachā

No rīta atkal brokastis, tad uz darbu. Nekas sevišķs nenotiek. Strādājam citā vietā, pie kāda skopa veča. Pēcpusdienā kaut kur met bumbas. Arī trauksme. Vakarā norakstu vēstuli uz Egeru Nodievam.

Otrdien, 5. dec./ Šēnbacha

No rīta mazliet par ilgu ēdam brokastis, nokavējamies. Šie citi jau projām. Ejam vieni tiem pakaļ. Unteroficieris lamājas. Pirms pusdienas „stiepjam gumiju". Pēcpusdienā saraujam vairāk. Mājās dzeŗu viesnīciņas istabā alu, rakstu un klausos, kā Šimmels ar saimnieci runājas par interesantām lietām, piemēram, vecām pilsdrupām, dabas retumiem, u.c. Tad eju gulēt. Neesmu vēl noģērbies, kad dzirdu, ka ienākusi Roza. Atnesusi mums katram pa trim āboliem rīt uz Nikolaja dienu.

(Turpinājums sekos)

Vēsture krievu stilā

Valdis Pavlovskis

Nesen ,,Latvijas Avīzē" žurnālists Viesturs Sprūde rakstīja par krievu laikrakstos publicētajiem ziņojumiem, ka Krievijas Valsts Dome gatavojas izskatīt jaunu likumprojektu „Par pretdarbību nacisma, nacistu noziedznieku un viņu atbalstītāju reabilitācijai neatkarīgo valstu – bijušo PSRS republiku – territorijā", kuŗā uzsvērts, ka nedrīkst kritizēt Krievijas Otrā pasaules kaŗa vēsturi. Tiem, kuŗi šo likumu neievēros, draud kriminālatbildība gluži tāpat kā padomju totālitārās varas laikā, viņus pielīdzinās „neonacistiem", „vēsturniekiem revīzionistiem" un iekļaus „terroristu sarakstā". Viņus pasludinās par *persona non grata,* viņi nedrīkstēs iebraukt Krievijā, viņiem būs aizliegts izmantot Krievijas archīvus.

Krievijas ārkārtas situāciju ministrs *Sergejs Šoigu paziņojis, ka ar likumu sodīs Austrumeiropas un agrāko PSRS republiku pārstāvjus, kuŗi noliedz, ka „sarkanarmija atbrīvoja no nacisma". Šķiet, ministra izteikums mērķēts uz Igauniju, Latvija un Lietuvu. Likums esot jāpieņem, lai pakļautu kriminālatbildībai tos, kuŗi noliedz PSRS uzvaru pār hitlerisko Vāciju, jo vairākās valstīs pēcpadomju laikā noliedz gan Lielā Tēvijas kaŗa rezultātus, gan varoņdarbus.*

Krievijas Domes loceklis Aleksandrs Kazakovs paziņojis, ka likums attieksies gan uz ārzemniekiem, gan krieviem, organizācijām, apvienībām un uzņēmējdarbības firmām, kuŗas atbalsta vai sadarbojas ar terroristiem. Laikraksta *Ria Novosti* reportierim viņš pavēstījis, ka jau tiekot sagatavots aizdomās turamo terroristu un viņu atbalstītāju saraksts, piebilstot, ka „**visi** Latvijas vēsturnieki ir terroristi".

Krievu kaŗa veterānu padomes vadītājs, pensionējies ģenerālis Ivans Korbutovs paziņojis: „Tagad ir modē kritizēt padomju dzīvesveidu. Tādas akcijas, ko atbalsta mūsu nelabvēļi rietumos, diskreditē mūsu slaveno pagātni, un jātiesā cilvēki, kuŗi par tām atbildīgi, jāsoda žurnālisti, kas tās apraksta."

Krievijas Neatkarīgo valstu savienības institūta direktors *Konstantīns Zatuļins* masu saziņu līdzekļu pārstāvjiem teicis, ka likuma mērķis ir nepieciešamība reaģēt uz „Otrā pasaules kaŗa rezultātu pārskatīšanu, nacistu līdzgaitnieku, kollaborātoru un nodevēju heroizāciju, kas pieņemas spēkā Igauijā, Latvijā, Ukrainā un dažās citās jaunajās neatkarīgajās valstīs". Viņš ierosinājis nodibināt pastāvīgu tribunālu, kas „konstatētu, klasificētu un nosodītu" likumpārkāpējus.

Šo likumprojektu atbalsta Krievijas tieslietu ministrs Jurijs Čaika. Arī Krievijas Federācijas padomes Starptautisko lietu komitejas vadītājs Vasilijs Lihačevs apgalvo, ka Baltijas valstīs „cenšas sagrozīt vēsturi, un ka attieksme pret Krieviju un īpaši Krievijas vēsturi tur ir naidīga".

Kampaņā par likuma pieņemšanu iesaistīta pat pareizticīgā baznīca. Maskavas patriarchijas ārējo sakaru nodaļas pārstāvis mācītājs Sergijs Zvonarevs pieprasījis „nodevēju saraksta" izplatīšanu cik drīz vien iespējams.

Krievijas politiskās partijas „Vienotā Krievija" vadītāji apsolījuši atbalstīt likumprojektu un pieprasījuši, lai Domē to nekavējoties pieņem.

Latvijas Universitātes vēstures profesora Aivara Strangas viedoklis: „Polītiski tas ir dīvains lēmums un izraisa sašutumu. Apkaŗot brīvu domu un akadēmiskas diskusijas ar likumiem, kuŗi tās pielīdzina terrorismam, būs kas nedzirdēts pasaules mērogā un vēl vairāk izolēs oficiālos Krievijas vēsturniekus no brīvās pasaules brīvām akadēmiskām diskusijām. Man grūti iedomāties, ko var darīt ar „vēsturniekiem terroristiem". Cerams, ne taču tūlīt iznīcināt."

Likumu Domē paredzēts pieņemt 2009. gada 9. maijā. Krievijas žurnālisti paredz, ka tā arī notiks.

Nevienā Baltijas valstī un pārējās demokratiskās valstīs nenoliedz PSRS uzvaru pār fašistisko Vāciju, pūles, lai iznīcinātu fašismu un neiedomājami lielo cilvēku zaudējumu kaŗa laikā.

Taču ir nepieciešams runāt par notikumiem pirms kaŗa, kaŗa laikā un pēc tā, piemēram, Staļina un Hitlera, Gestapo un NKVD (Krievijas slepenpolicijas) sadarbību; žīdu bēgļu nosūtīšanu atpakaļ uz nacistisko Vāciju; Molotova-Ribentropa paktu 1939. gadā; PSRS bruņoto spēku uzbrukumu Somijai; Austrumpolijas okupāciju, 22 000 poļu kaŗa cietumnieku nogalināšanu Katiņas mežā; Baltijas valstu militāro okupāciju un nelegālo aneksiju, kas ilga pusgadsimtu; tūkstošiem nevainīgu sieviešu, vīriešu un bērnu arestēšanu un deportēšanu uz Sibirijas koncentrācijas nometnēm, vardarbīgu veselu etnisku grupu pārvietošanu no viņu dzimtajām vietām uz citām Padomju Savienības daļām; austrumu valstu atsvešināšanu no Eiropas pēc kaŗa, tās no pārējās pasaules atdalot ar dzelzs aizkaru. Nosaukti daži PSRS amatpersonu brutālie akti, kuŗus Krievijas valdības pārstāvji tagad mēģina slēpt un tāpēc grasās pieņemt „pretnacistu likumu".

Pārvietošana no vienas koncentrācijas nometnes uz citu nenozīmē atbrīvošanu. Baltijas valstu iedzīvotājus neatbrīvoja padomju okupācija, kas nomainīja vācu okupāciju.

Ne jau visi Krievijā atbalsta jauno likumu, bet opozicija ir maza un vāja, jo Krievijas valdības vadītāji to piecpadsmit gadus ar draudiem un iebiedēšanu vājinājuši. Ir vairāki drosminieki, kuŗi iebilst likumam. Liberālie krievi baidās, ka likums tiks izmantots, lai sodītu ikvienu, kas kritizē vai nav vienisprātis ar valdības interpetēto PSRS vēsturi.

Krievijas Domes deputāts Michails Kapura iebilst Sergeja Šoigus viedoklim: ,,Manuprāt, par PSRS uzvaras noliegšanu Lielajā Tēvijas kaŗā nevienu nedrīkst saukt pie kriminālatbildības."

Krievijas liberālajā laikrakstā *Kommersant* pieminēts, ka ministra S. Šoigus brīdinājums par kriminālvajāšanu varētu attiekties ne tikai uz ārzemniekiem, bet arī Krievijas pavalstniekiem. „Likumu varētu izlietot, lai sodītu ikvienu vēsturnieku, kas valdībai nepatīk," komentēja Maskavas valsts universitātes vēstures profesors Nikolajs Naumovs.

Yale University Press redaktors un nesen publicētās grāmatas *Inside the Stalin Archives-Discovering the New Russia* autors Džonatans Brents likumprojektu raksturo kā "…nepatīkamu falsifikāciju krievu nacionālā lepnuma dēļ. Es pret to katrā ziņā iebilstu."

Šis likumprojekts neaprobežojas tikai ar Krieviju, tas pilnvaro un mudina Krievijas amatpersonas meklēt un sodīt personas ārpus Krievijas, kuŗi iebilst vai nav vienisprātis ar krievu vēstures interpretāciju. Nav šaubu, ka oficiālais „terroristu" saraksts, kuŗā iekļaus personas, kuŗu viedoklis ir pretējs oficiālajam, tiks publicēts tīmeklī, lai to varētu redzēt un izmantot visā pasaulē. Tas ir aukstais karš pret zinātniekiem, kuŗi uzskata, ka vēstures studijām pamatā ir fakti un patiesība, nevis ideoloģiskas dogmas vai polītiskā situācija.

Grāmatu dedzināšanas un raganu medību likumi ir agresīvi, uzmācīgi, intelektuāli bankrotējuši un morāli un ētiski perversi. Tie pretstata intelektuālās brīvās Eiropas nācijas autokratiskai Krievijai. Tie ierobežo iedzīvotāju brīvas diskusijas un kavē viņu kontaktus ar personām un organizācijām ārpus Krievijas robežām. Pieņemot šādu likumu, par kriminālnoziedzniekiem tiks dēvēti cilvēki, kuŗi atklāj patiesību.

Vēstulē Džonatans Brents rakstīja: „Krievijas amatpersonu rīcība ir bīstama un nepatīkami pārsteidz. Tā var ietekmēt visu pasauli. Droši vien daudzi cilvēki domā, ka fašistiska valsts var izveidoties bez opozicijas."

Savukārt *Research at Freedom House* direktors Ārčers Pudingtons raksta: „Īpaši žēl Krievijas jaunās paaudzes cilvēku, kuŗi cerējuši, ka tiks izglītoti, ievērojot demokratiskas vērtības. Uztrauc, ka pierādījies – Krievijā atsakās no kursa, kas tik daudzām citām sabiedrībām palīdzēja iegūt brīvību un nodibināt miermīlīgas attiecības ar pārējās pasaules valstīm."

Amerikas latviešu apvienības, Pasaules brīvo latviešu apvienības un Amerikas baltiešu brīvības līgas valdes locekļi ir pārliecināti, ka ierosinātais likumprojekts lielā mērā pārkāpj Helsinku vienošanos par cilvēktiesībām un ierobežo fundamentālo brīvību.

Tā kā Krievijas Federācija ir Eiropas drošības un sadarbības organizācijas locekle un tās „vēstures" likums radītu nestabilitāti, ALA, PBLA un BAFL aicina ASV Komisiju par Eiropas drošību un sadarbību izvērtēt ieteikto likumu un ierosināt to nepieņemt.

ALA, PBLA and BAFL valde lūgusi vairākas zinātnieku organizācijas un Baltijas pārstāvjus Eiropas Parlamentā pievērst uzmanību ierosinātājam likumprojektam.

LATVIEŠI CEĻO

Vērojumi Vaikiki

(Nobeigums)

Gundars Ķeniņš Kings

Viena no lidsabiedrībām atjauno brīvu dzērienu piedāvājumu visiem pasažieriem.

Apmeklējam rakstnieci Dzidru Zeberiņu. Viņa jau ilgus gadus dzīvo Kalakauas avenijas sākumā, netālu no prezidenta Obamas vecmāmiņas dzīves vietas. Mēs pārrunājām mūsu skolas gadus Rīgas Franču licejā, krīzes laiku mūsu jaunībā un Latvijas tagadējās problēmas. Kopīgi atceramies gan kādreiz vienkāršāko un mierīgāko dzīvi Vaikikī, slaveno tautas mākslinieci Emmu, kas lielā mērā atjaunoja havajiešu seno tautas dziesmu dziedāšanu, un citas, ne vienmēr patīkamas pārmaiņas Dzidras iemīļotajās salās. Gluži kā vecāki iezemieši, mēs aprunājam dažādos Dienvidjūru saliniekus un man pazīstamo, gudro un daudzkārt apbrīnoto, ļoti mērķtiecīgo un agresīvo Honolulu pilsētas galvu Mufi Hannemanu (pirmais no Samoas beidzis Harvarda Universitātes tieslietu skolu; uzvārdu viņš ieguvis no kāda vācu misionāra Samoā).

Hannemans pilsētas satiksmes uzlabošanai vēlas būvēt ielu dzelzceļu tīklu (iespējams, lai samazinātu būvnieku bezdarbu pilsētā). Vietējie iedzīvotāji par to negrib maksāt jaunus nodokļus un atgādina, ka Havajās autobusu satiksme ir vislabākā visā pasaulē. Satiksme, gluži kā Rīgā, Valdemāra ielā, ir ļoti noslogota. Iespējams, ka dzelzsceļa būvei piemaksās federālā valdība no saimnieciskās rosības atjaunošanas līdzekļiem. Honolulu pilsētā pašā, tāpat kā Vikikī, bieži redzam remontdarbus.

Prese atreferē sanāksmi, kuru pilsētas galva atklājis ar paša nodziedātu dziesmu, Hannemans uzsveŗ kopīgo mērķi uzlabot dzīvi pilsētā ar raženu un atjautīgu visas sabiedrības sadarbību. Gaidot tūrisma atplūdus, viņš popularizē taupību. Pilsētas galva samazina savu un savu līdzstrādnieku algu par pieciem procentiem, iesaldē algas citiem pilsētas darbiniekiem un paredz vēl citus ietaupījumus. Te jāpiezīmē, ka manas Takomas pilsētas pārvaldnieks *(City Manager)* pēc ilgākām pārdomām un pārrunām ar sievu, tikko atteicās no 14% algas pielikuma, kas viņam pienācās par lieliski veiktu darbu pagājušos divos gados. Viņš atzīst, ka tam nav īstais laiks.

Mēs esam apmetušies pieklājīgā *Waikiki Beach* viesnīcā uz Kalakauas avenijas, tālajā Vaikiki plūdmales galā pie Kapiolani parka. Pār ielai ir plūdmale un prinča Kuhio lagūna. Lieliska peldvieta ar plašu promenādi pastaigām! Gan ne tādām kā vecos laikos, pa liedaga smiltiņām. Pa promenādi un Kalakauas aveniju ejam līdz Vaikikī otram galam, kur uzņēmīgais būvnieks Henrijs Kaizers aiz kādreizējā armijas forta, tagad parka, un mūzeja jau sen nosusinājis piejūras purvu, kur havajiešu dižciltīgie reiz rīkojuši pīļu medības. Tur viņš, Havaju salu popularitāti paredzējis, jau pirms daudziem gadiem ir droši izveidojis tagadējo *Hilton Hawaiian Village.* Tur pie Laperta ēdam interesantus ogu un augļu saldējumus dāsnās porcijās, dzeŗam tik aromātisko, garšīgo un dārgo *mauka* (kalnu puses) kafiju. Par 30 dolāriem nopērkam puskilogramu, ko dāvināt mūsu meitai Mārītei gaidāmā vārda dienā.

Pievakarē ierodamies uz kokteiļu stundu *Halekulani* (debešķīgās mājās) viesnīcas piejūras dārza restorānā un tur *House without a Key* (neaizslēgtā mājā) vēl tiekam pie gandrīz vai pēdējā brīvā galdiņa. Iedzeŗam eksotisko *Blue Hawaii*, kas ļoti atgādina "vasaras sapņa" kokteili *Le Crillon* bārā Parīzē. Nogaršojam arī *Planter's Punch.* Recepte aizgūta no Karību salām (to pirmo reizi baudījām, piepeldējuši kādam peldbaseina bāram Tobago). Gaidot saules rietu, apskatām internacionālo publiku. Noklausāmies modernu havajiešu mūziku un apbrīnojam slaidās hulas dejotājas izteiksmīgās roku kustības. Apēdam interesantus apelsīnu, avokādo un spinātu salātus, bet uz vakariņām nepaliekam. Mums labāk patīk Orhideju restorāns turpat blakus, zem elegantās viesnīcas jumta. Tur gan cenas vairs nav mērenas, bet tā ir vieta, kur atcerēties, ka reiz *Halekulani* bija ļoti romantiska vieta. Plūdmalē bija saceltas medusmēneša mājiņas jaunlaulātiem. Tagad tur nekādas *einsames Haus* vairs nav, bet tajā vietā ir milzīgais viesnīcas peldbaseins un sauļošanās laukums.

Citā reizē meklējam jaunumus un taisāmies uz iepirkšanos. Lepnie Vaikikī luksa veikali, kas tagad sacelti divos stāvos, atrodas Kalakauas piejūras pusē. Tur nekad nav lielas rosības, pircēju tomēr ir diezgan, jo šo veikalu skaits ir gadu no gada pieaudzis. Otrajā, ziemeļu pusē, atrodam mazākus veikaliņus, kur iepērkas tūristu vairums. Izpārdošanās redzam dārgus niekus un bezgala daudz lētu, bezgaumīgu sporta krekliņu. Mūsu mazdēlam tomēr nopērkam ko jaunu: krekliņu ar zivīm, kas saulē maina krāsu. Redzam jaunus veikalus, kas pēdējā laikā ir nomainījuši vecos, no tiem vismaz divas ir šautuves, kur par lētu naudu katrs var izmēģināt roku. Nozudis ir pēdējais fotokameru veikals Vaikikī.

Ar interesi apskatām vairākus no 37 *ABC* pirmo nepieciešamību preču veikaliņiem pie lielajām viesnīcām. *ABC* veikaliņus (vietējie smejas, "Always Bring Cash!" un kredita kartītes) uzskata par īstām zelta bedrēm. Cenas tur ir mazliet, mazliet zemākas nekā citur, preču izvēle rūpīgi izmeklēta, apkalpošana (parasti ķīniešu) zinīga un lietpratīga, apgrozījums liels. Tur galvenokārt pārdod Havaju salu kafiju, makademijas riekstus un šo riekstu šokolādes visdažādākos iesaiņojumos, kvalitātē un cenās. Netrūkst mantu plūdmalei. Pēdējā gadā cēlusies preču kvalitāte, ko esot ierosinājis turīgāko japāņu tūristu pieprasījums. Netrūkst lētu dzērienu, bet jauns ir izcilu franču šampaniešu piedāvājums. Citiem vārdiem, *ABC* arvien vairāk ievēro tieši savu naudīgo pircēju vēlmes.

Vaikikī apkārtne visvairāk attīstījusies pēc lielā Alavai kanāla būves. Patālu no Vaikikī, pie kanāla ietekas jūrā, atrodas Alamoānas parks un milzīgais Alamoānas tirdzniecības centrs. Turp dodamies ar vienu no autobusiem. Šoreiz izvēlamies vienu no populārajām ātrajām līnijām (visur nepietur). Brauciens ar autobusu Oahu salā joprojām maksā divus dolarus skaidrā naudā, kaut vai apkārt visai salai. Gandrīz visiem pasažieŗiem ir mēneškartes, un šoferim kasieŗa darbs ir minimāls. Viss notiek laipni un izdarīgi, biļešu kontroles nav. Pensionāri, kas var uzrādīt veco ļaužu veselības aprūpes kartīti, maksā vienu

Skats uz Vaikikī plūdmali

dolaru. Par šo dolaru mēs parasti aizbraucam salas otra pusē uz Kailuas smilšaino līci (to redzam uz ASV 94 centu avio pastmarkas) vai uz fantastisko Hanaumas līci, kas ir dienvidjūru zivju rezervāts un nirēju paradīze. Pa ceļam vērojam dažus piemājas dārziņus, kur, kā lasām vietēja laikrakstā, daži no vietējiem ir atsākuši mājas kārtībā audzēt ananasus un kopj pa vientuļai gotiņai. Braucienam atpakaļ uz Vaikikī – atkal tikai viens dolars.

Nonākot Alamoānas centrā, mēs vispirms saņem ļoti glītu informātīvo brošūru, kas ļoti pietiekami un pievilcīgi mūs iepazīstina ar centrā jaunāko. Pagājušā gadā atvērti 30 jauni veikali. No tiem dažus atpazīstam no cietzemē sastaptiem zīmoliem, bet vismaz puse no tiem, šķiet, vietēja rakstura. Izvēle un cenu līmenis ir dažāds, pieskaņots gan taupīgākiem, gan turīgākiem pircējiem. Centrs apmeklētāju priekam un atpūtai piedāvā dažādus sarīkojumus un atpūtas vietas, kā arī vismaz divdesmit restorānus un kafejnīcas. Brošūrā norādīti četru cenu līmeņi restorānos. Zemākais ir zem 7 dolariem. Otrs zemākais – no 7 līdz 14. Šie līmeņi ir vienkāršākie, bet ar labām brokastīm vai vieglām pusdienām, ko pasniedz arī citādi dārgo veikalu *Neiman Marcus* un *Nordstrom* pievilcīgajos restorānos. Protams, tur var pasūtināt arī dārgākus ēdienus gan 14 līdz 21 dolaru grupā, gan vakariņas virs 21 dolariem.

Izpētījuši *Ritz* – vienīgo fotoaprātu veikalu Oahu, ejam apskatīt to, ko paši veikalnieki reizēm sauc par modīgo lupatu bodēm (*rag shops*). Pirmā ir mums labi pazīstamais *Nordstrom* veikals, kur salīdzinām atlaides un cenas. Tur viegli ievērojam tagad jau tagad ierastās 40 procentu atlaides, bet izpārdodamo kurpju un apģērbu izvēle ir mazāka nekā Takomā. Kā vienmēr mūsu Havaju braucienos, priecājamies par *Neiman Marcus* gaumīgo bagātnieku veikalu ar tā fantastiski skaisti dekorēto trīsstāvu vestibilu. Apbrīnojam tiešām skaistas un pavasarīgas zīda kleitiņas par cenu no 1600 līdz 1200 dolariem. Tās mums ļoti laipni lūdz nefotografēt. Atlaižu maz, tās vairāk atrodam *N-M* sludinājumos, ko mājās saņemam vai katru otro dienu. Ļoti bagātiem namiem izmeklēti trauki (individuālas tējas krūzītes par 40 dolariem gabalā) un mēbeles, ko parastā ēdamistabā nemaz nevar novietot! Iepērkamies tējas, kafijas un vīnu nodaļā, kur dominē vislabākais un dārgākais. Jautājam pēc lavandas ziedu medus, elegantā un ļoti uzmanīgā pārdevēja mums paskaidro: tas viss diemžēl izpārdots jau uz Ziemasvētkiem. No Alamoānas centra aizejot, iegriežamies populārajā *Foodland* pārtikas veikalā. Cenas apmēram par trešo daļu augstākas nekā Takoma, apmēram tādas kā *Whole Foods* Bostonas apkārtnē vai *Stokmann* veikalā Rīgā. Pie kases veikals piedāvā ko jaunu – mūs aicina ziedot studentu pabalstiem un stipendijām.

Pienāk mūsu ziemas brīvdienu pēdējais vakars. Tas ir vakars, kad jau desmit gadu mēs vakariņojam tagad pasaulslavenā *Michel's* restorānā. Ļoti iecienītais restorāns parasti ir pārpildīts visu vakaru, un tāpēc galdiņu esam jau laikus pasūtinājuši jau pirmajā mūsu brīvdienu brīdī. Pie "Miķeļa" (viņs pats jau sen mielojas citā pasaulē, bet restorānu ir pārņēmuši četri ļoti kompetenti partneŗi un izcilais šefs Eberhards Kinčers ar palīgiem) vēlamies skatīt saules rietu un Vaikikī plūdmali vakara gaismās, vērot veco un jauno bagātnieku un turīgo izdarības un izvēles, un, protams, baudīt, lieliski sagatavotos un pasniegtos ēdienus un ļoti labos vīnus. Ap saules rietu var vērot burātājus, atgriežamies mājās, un arī pa kādam jaunam pārim, kas fotografējas ar apgaismoto Vaikikī plūdmali fonā. Pa restorāna atvērtajiem redzam apgaismoto promenādi visās tās gaŗumā, kā arī lielo viesnīcu uguņus. Restorāna izmeklētajā publikā, sasēdušies pa diviem vai četriem pie galdiņa, vismaz puse ir zinīgi japāņi, pārējie ir gan vietējie, gan no citām malām. Pie katra no diviem lielajiem galdiem novietojušies kāzinieki vai citi īpašu svētku svinētāji. Ja tie ir japāņi, viņus uzmanīgi, bet ne uzbāzīgi, apkalpo kāds japānis un viens no galvenā pavāra japāņu palīgiem. Daudz redzam salātus, ko samaisa pie galda, tāpat ar lielu eleganci sagatavotus, brandvīnā apceptus ēdienus. Mums patīk skatīt šīs meistarīgās izdarības.

Mēs turamies amerikāņu katēgorijā un savu izvēli precīzi norādām saskaņā ar amerikāņu gaumi. Nedzeŗam franču šampanieti, bet baudām ļoti labu Kalifornijas balto *Chardonnay* un sarkano *Pinott Noir.* Mēs neesam tik ļotio izlepuši, lai savu tradicionālo atvadu vakaru sāktu ar zeltainām *Osetra* kaviāra uzkodām. Mums pie degvīna martīni pietiek ar dažām garnelēm. Neēdam arī tik daudz kā jaunības gados, un tā mēs šo un to vienkāršojam. Valda izvēlas ceptu Aļaskas lasi *St. Jacques* modē, kas ir sagatavots ar piedevām no jūras bagātības, ar balto un sarkano sviestu. To viņai pasniedz ar rīsiem un applaucētām endīvēm. Es sev pasūtinu *filet mignon* Madagaskaras gaumē ar samaltiem zaļiem pipariem, melleņu ievārījumu ar valriekstiem, mazām itāļu beciņām un ceptiem kartupeļiem šveiciešu gaumē. Savu uzdzīvi, kas kopā izmaksā nepilnus 200 dolarus, nobeidzam divās stundās ar „Miķela" speciālo uzputeni un *Grand Marnier* mērci. Visu mierīgi izgaršojuši, pabeidzam dzert vīnu un iztiekam bez kafijas. To varbūt dzersim nākamgad!

Atgriežoties viesnīcā, vēlreiz pasēžam pie plūdmales un pārspriežam šajās brīvdienās redzēto, dzirdēto un piedzīvoto. Atrodam, ka Havaju salinieku labestīgā uzvedība ir ļoti piemērota, lai saimnieciskus atplūdus pārdzīvotu paši un tos darītu vieglākus saviem viesiem. Šī ir ne tikai atpūtas, bet arī pakalpojumu un tirdzniecības pasaule. Priecājamies par veikalniekiem, kas šeit tik labi apzinās, ka „nekas nenotiek, pirms kas nav pārdots un nopirkts." Patīk, ka viņi meklē ko jaunu un pieprasītu, ka uzmanīgi pielāgojas salu apmeklētajiem, ka viņi tic labākai nākotnei. Lai viņiem par to liels paldies (*mahalo*)!

Folkloras mācīšana latviešu skolās ASV

Latviešu folkloras mācīšana ASV latviešu skolās nodrošina tautas tradicionālās kultūras pārmantojamību jaunajā latviešu vai latviešu izcelsmes paaudzē, kas aug ASV. Neatkarīgi no skolēna latviešu valodas zināšanu līmeņa ir iespējams mācīt latviešu tradicionālo kultūru/folkloru un latviešu dzīvesziņu arī angļu valodā. Zenta Mauriņa teikusi: „Dieva svētība nolaižas tikai pār tām mājām, kas dzīvo, kā tēvu tēvi dzīvojuši."

Tagad skolas solā sēž gan tie skolēni, kuŗu vecvecāki Otrā pasaules kaŗa beigās atstāja Latviju un pārcēlās uz dzīvi ASV, gan bērni, kuŗu ģimenes pēdējo desmit, divdesmit gadu laikā izceļojušas no Latvijas, kā arī adoptēti, nesen ieceļojušie.

Ir skolēni, kuŗi dzimuši un auguši ģimenē, kuŗā viens no vecākiem nav latviešu tautības un galvenā valoda ir angļu, bet vecāki tomēr vēlas savu bērnu sūtīt latviešu skolā. Bieži ģimenē latviešu valoda nav mācīta un skolēna latviešu valodas zināšanas niecīgas, bet skolā vieta atrodas ikvienam skolēnam, dodot iespēju iepazīt latviešu kultūru, to mācot arī angļu valodā.

Skolēniem, kuŗi mācās ASV latviešu skolā, ir gan cieši, gan mazāk cieši sakari ar Latviju, bet skola ir vienīgā vieta ārpus Latvijas, kur mācību process veltīts latvisko zināšanu krāšanai. Protams, latviešu skolu apmeklēšanu ietekmē mērojamie lielie attālumi uz skolu, bagātīgās iespējas skolēnam brīvajā laikā, īpaši sestdienās, nodarboties ar mūziku, dejošanu, sportu, mākslu. Šajā krāsainajā Amerikas dzīves panorāmā savu vietu kā krāsains dzīpars no senču pūra lādes piesaka un meklē sena un dzīva mācība – latviešu folklora.

Pārmantojamība

Zenta Mauriņa rakstījusi: „Latviešu dvēsele nav mūsu personiskais īpašums, ar kuŗu var rīkoties pēc patikas. Tā mūsu senču mantojums, to esam saņēmuši no tiem, kas sacerējuši „Ej, saulīte, drīz pie Dieva", „Uguni un nakti", „Indrānus", tā mums uzticēta glabāšanai, lai mēs to nodotu tālāk tiem, kas nāks pēc mums. Ja kāds mums uzticējis nieka gredzenu, lai mēs to paturētu, kamēr rodas iespēja to nodot īstenajam mantiniekam, un mēs nepildām šo morālo pienākumu, bet rotaslietu nometam ceļa putekļos, to atstājam zaglīgam garāmgājējam, tad mūsu rīcība kvalificējama kā nekrietna un vulgāra. Bet vai mēs visi nevalkājam neredzamu gredzenu pirkstā? Es paskatos uz savu roku: dimants – tautas asara, ietverta platīnā – spītīgā izturībā. Ja tie, kas pirms mums valkājuši šo gredzenu, to nevīžīgi būtu nometuši, tad mūsu nemaz nebūtu."

Mūsu bērnu pirmā skola, kur iegūt zināšanas par pasaules lietu kārtību, ir ģimene. Kādi ir zināšanu loki, pa kuŗiem uzsāk ceļu jaunā personība, veidojot savu pasaules uzskatu?

Pirmais loks ir ģimene. Ģimenes dzīvē, sadzīvē dabiski ieaužas latvisko tradiciju, tikumu, dzīves-ziņas pamati. Ģimenē mācāmies godāt tēvu un māti, uzklausīt vecāku, vecvecāku padomu, mācāmies darba tikumu, cilvēku attiecības latviskā garā.

Pamatu pamatā ir valodas prasmes, svētkos dziedātas dzimtas tautasdziesmas, dārza, sētas, mājas sakoptības un skaistuma izjūta. Dalība un interese par tautas dzīvi un notikumiem Latvijā.

FOTO: Pēteris Alunāns

Dace Micāne-Zālīte (pirmā no kreisās) skolotāju konferencē stāstīja par budēļiem un ķekatās iešanu

Otrais loks – latviešu skola, kur kopā ar citiem skolēniem padziļinām zināšanas, mācāmies tautas dzīvesziņu, folkloru, kultūru un tradicijas, ko papildina praktiskas nodarbības.

Trešais loks – kultūrvide: skola, latviešu vasaras nometnes, Latvijas apciemojums; izpētes darbs – grāmatas, mūzika, tautasdejas, dziesmas, rokdarbi, ģimenes un dzimtas koka izpēte.

Ceturtais loks, kam nepieciešams zināms briedums – vispārcilvēciskais līmenis, pētot latviešu folkloru pasaules tautu kultūras kontekstā. Tas ir darbs visai dzīvei.

Folkloras stundās ir iespēja salīdzināt mūsu tautas un citu tautu kopējās iezīmes, piemēram, Amerikas indiāņu un senlatviešu ticība – dabas godāšana, daba kā svēts un neaizskarams, sakrāls lauks: „Caur sidraba birzi gāju, Ne zariņa nenolauzu"; dievišķais dzīvo mums blakus un kopā ar mums:„Dedzat gaišu guni, laidiet Dievu istabā"; aina no lugas „Sprīdītis", kuŗā, ienākot vecajam vīriņam, Skopuļa tumšā istaba kļūst gaišāka; senču godāšana, veļu kults.

Jāpiemin vēsturiskais aspekts, piemēram, salīdzinot vikingu kultūru un kuršu, lībiešu jūrasbraucēju vēsturi.

Ieteicams meklēt parallēles un atšķirības ar citām tautu mītoloģijas schēmām – latviešu mītoloģija, ziemeļeiropas/skandinavu mītoloģija, grieķu mītologija.

Eposs „Lāčplēsis" – kā tautas varoņteika, Andreja Pumpura „Dievu sanāksme" – idealizēta, bet tomēr spilgta literāra aina, kuŗā raksturots latviešu dievu panteons.

Japāņu haiku un tautasdziesmu metaforu līdzība – tautasdziesmās dabas norisēm pielīdzinātas cilvēka dzīves norises:

Laima man mūžu lika,
Ābelē sēdēdama,
Liek man augt kā liepiņu,
Kā ābelei noziedēt.

Dainu spēcīgā metafora, apkopota vienā ritmā, kam piemērojama tautasdziesmu melodija.

Dainu daudzpusība – piemērojama cilvēka dzīves gājuma un situāciju izteikšanai poetizētā, augstākā pakāpē.

Pasaulē atzītos tautu kultūras mantojumus papildina latviešu tautas garīgais mantojums, kuŗā mājo latviskā būtība, viena vienīga uz šīs pasaules, kuŗas nesēji esam mēs: „dimants – tautas asara", ietverts platīna spītīgā „izturībā".

Folkloras dižkoks – schēma

Mācot folkloru, viena no pirmajām temām man bija „Gaŗā pupa". Gaŗās pupas līdziniekus varam citās pasaules kulturās – to dēvē par Pasaules koku, Saules koku, skandinavi par *Igdrasilu*, slavi – *ģerevo mira*, *Axis Mundi* – pasaules asi.Tas ir mītoloģisks archetips, tātad varam runāt par garīgo asi, kas plūst cauri, cilvēkam, ar saknēm atrodoties uz zemes un ietiecoties debesīs, – kā cilvēka garīgais ceļš, veidojot savu gara pasauli.

Praktiskās nodarbībās sākām, izdalot skolēniem latviešu zīmes un to aprakstu latviešu/angļu valodā. Mācību darbs ar latviešu ornamenta zīmēm ir laikā neierobežots, un laiku pa laikam pie tā nodarbībās atgriežamies.

Svarīga ir vizualizācija – konkrēts attēls, priekšstats – tāpēc jēdzienu „folklora" klasē zīmēju kā dižkoku, ar daudziem zariem, bet stumbrs ir pats „teicējs" jeb cilvēks, un no viņa atkarīgs, vai visi koka zari kuplo, vai kalst. Dzīvu koku uztur „mūsdienu" – pielietojums. Koka saknes ir mūsu griba, sevi apzinoties kā daļu no latviešu tautas.

Folkloras stundu svarīgs uzdevums ir iepazīstināt ar latviskās pasaules kārtības modeli. Par to skolēniem var stāstīt, izmantojot jēdzienu „ritums" – kam ir daudz nozīmju, piemēram:

ritums – cilvēka dzīve;
ritums – saules gada gadskārta;
ritums – rāms vai raits – kustība, temps, dinamika, miers;
ritums – darāmi darbi (process);
ritums – dzīvība, sarkans pavediens, kas rit cauri cilvēka dzīvei, mainīgs un nepārtraukts;
ritums – cilvēka enerģija, spēka atdeve un spēka uzkrāšana;
ritums – paaudžu pēctecība;
ritums – nepārtraukta līnija, kas veido latviešu rakstu, ornamentu, zīmi – informācijas nesēju; *skujiņa*, *auseklītis*, *krusts*, *saulīte*, *Laimas slotiņa*, *Māras krusts*, *Dieva zīme* u. c.

Dzīves ritums	Dabas ritums
Godi:	Saules gads
Krustabas	Gadskārtu ieražas,
Kāzas	Rituāli
Bēres	Tradicijas

Folkloras programmā ir svarīgi skolēnus iepazīstināt ar latviešu tikumiem, kas labi atainoti gan sakāmvārdos, parunās, pasakās, anekdotos, kā arī tautasdziesmās. Sadaļā „Dzīves ritums" tema ir cilvēku attiecības, kam pamatā tikumi, tā ir senā latvieša morālā dzīve, ētikas kodekss, kas arī ir svarīgs elements tautas garīgā kultūras tālākā pārmantojamībā, veidojot jaunā cilvēka personību, raksturu.

Folkloras programmas sadaļā „Dabas ritums" skolēni apgūst latviskā saules gada kalendāros svētkus un ar tiem saistītos rituālus un tradicijas.

Svarīgi saprast, ka tautasdziesmās un tradicijās mēs varam atrast cilvēku un dabas ritmu vienotību, kas atainojas gan kalendāro svētku – saulgriežu un saulstāvju, gan lauksaimniecības gada svētku svinēšanā, kas saistīta ar auglības ritu veikšanu, lai būtu laba raža un lopi auglīgi.

Pēc referāta konferences dalībniekiem parādīju 2005. gada Latvijas televīzijas uzveduma „Ritums" fragmentus, kam biju uzveduma režisore un libreta autore IX Latvijas skolu jaunatnes Dziesmu un Deju svētkos. Konferences dalībnieki noskatījās deju lieluzveduma „Ritums" – rudens, ziemas, Līgo nakts (vasaras saulgriežu) intermēdijas, kur stadionā tika atainotas gadalaiku ainas kā dzīvas, plūstošas gleznas.

Tautas tradiciju un rituālu pūrā ir ķekatās, budēļos iešanas rituāls, kas pēc nozīmes ir svētības atnešana mājai. Tā ir jautra pārtapšana dažādos dzīvnieku vai parādību tēlos, saistīta ar apdziedāšanos, dziedāšanu un dancošanu. Konferences gaitā aicināju dažus dalībniekus uzlikt ķekatu maskas un skolotājus ķekatās iešanas tradiciju veikt arī skolās.

Pērn gadu studēju Jeila universitātes Drāmas skolā, režijas fakultātē, veicot zinātnisko izpētes darbu, būdama *Special Research Fellow*, jo universitātē man bija starptautiskās studentes statuss – studente no Latvijas. Vienā no studiju izpētes darbiem *Ritual, ritual theteatre and traditional mask* īpaša vieta bija arī latviešu ķekatu un budēļu masku gatavošanas un budēļos iešanas tradicijai kā pirmatnējai, senai tautas drāmas/improvizēta teātŗa formai, kas Baltijas valstīs saglabājusies un ir tradicionālās kultūras retums mūsdienu pasaulē.

Konektikutas latviešu skolas pārzine
Dace Micāne Zālīte
Referāts nolasīts latviešu skolu konferencē Vašingtonā ASV 7. martā

ASV Gaisa spēku orķestŗu koncerti Latvijā

ASV Gaisa spēku džeza sekstets *Wings of Dixie* un klarnešu kvartets *Heritage Winds* koncertēja Ventspilī 24. aprīlī, Kuldīgā 25. aprīlī un 26. aprīlī Liepājā. Ieeja koncertos bija bez maksas. ASV Gaisa spēkiem Eiropā ir vairāki orķestŗi, kuŗiem kopš 1944. gada bijuši daudzi koncerti Eiropā un Āzijā. Šie orķestŗi klausītājus iepazīstina ar Amerikas mūziku un atskaņo to Eiropas koncertzālēs un dažādos starptautiskos mūzikas svētkos. Koncertā Latvijā tika atskaņots tradicionālais amerikāņu diksilenda džezs, kā arī populāra mūzika, kas skanējusi uz Brodveja skatuvēm un kinoteātŗos. Koncertā piedalījās arī Latvijas NBS stāba orķestŗa klarnešu kvartets *Quattro Differente*.

ASV vēstniecība Rīgā, Preses un kultūras nodaļa

NO LATVIJAS SPORTA VĒSTURES

Ivars Ošiņš

Būt latvietim nozīmē būt sportistam

Tagad, vecākajai paaudzei pamazām no šīs pasaules aizejot, klaida latviešu sporta aktīvitātes iet un iet mazumā. Žēl, bet laikam jau gadskārtu mijā asimilācija mītnes zemēs ir nenovēršama (vai to vajag novērst?) parādība. Tomēr mums ir, ko atcerēties – ne velti trimdas latviešu sports ir dokumentēts 839 lappušu biezā grāmatā, kur uzskaitītas gan olimpiskās medaļas, gan Globālās un kontinentālās latviešu sportistu meistarsacīkstes. Jo bija laiks, kad bēgļiem no sarkanajām briesmām sports bija vienojošā aizraušanās – no pārvietoto personu nometnēm Vācijā 1945. un vēlākos gados līdz pastāvīgas mītnes zemēm visās pasaules malās. Arī Austrālijā, arī Kanadā, arī Dienvidafrikā. Būt latvietim nozīmēja būt arī sportistam. Veteráni, kas paši vairs nejaudāja ar jaunajiem spēkoties, lika lietā savu milzīgo sporta pieredzi kā rīkotāji. Viņi spēja nodot latviešu sporta godu tālāk – nākamajai paaudzei.

Pašiem savas vispasaules sacīkstes

Jā gan, "ārzemnieki" taču spēja sportiski vienoties, tā atspēkojot izplatīto apgalvojumu: "Kur divi latvieši – tur trīs partijas". Trimdas sporta vēsture pauž: "Galvenais mērķis bija organizēt draudzīgas sacensības ārzemēs dzīvojošo latviešu starpā, kas palīdzētu jaunai paaudzei apzināties sevi kā piederīgu vienai tautai". Rosinātājs bija nerimtīgais sporta rīkotājs, Austrālijas Latviešu sporta pārvaldes priekšnieks **Gunārs Bērzzariņš**, kurš 1979. gadā, kad Gotlandē risinājās klaida latviešu dziesmu svētki, pulcēja domubiedrus. Bija jāpaiet vēl sešiem gadiem, līdz dabūja kopā galus no visām malām, kur pasaulē izsēti latvieši. Tad, 1985. gada 18. jūnijā, tā diena bija klāt. Gaļezerā (Kalamazū) ASV territorijā pirmsjāņu gaisotnē tika atklātas **Pirmās latviešu globālās meistarsacīkstes**. Ierindā stājās sportisti no ASV, Anglijas, Austrālijas, Kanadas, Vācijas, Zviedrijas. Atsevišķos sporta veidos startēja kontinentu izlases no Ziemeļamerikas, Eiropas, Austrālijas. Sacensības notika basketbolā, futbolā, galda tenisā, golfā, novusā, šachā, šaušanā, tenisā un volejbolā. Vispopulārākais un ar lielāko dalībnieku skaitu, protams, izrādījās basketbola turnīrs.

Spēlētāji nelika skatītājiem vilties, abās finālspēlēs, sacenšoties ASV un Kanadai, tikai pagarinājumā uzvaru sasniedza ASV dzīvojošie latvieši. Diemžēl viņu sarakstā Latvijas sporta vēsturē pazīstamu "basketbola dinastiju" uzvārdi nav salūkojami.

Toties svešatnē savu slavu un vārdus godā cēla nākamā latviešu paaudze…

Klusais austrālietis

Ir grūti, varbūt pat neiespējami izsekot un atklāt visus tos olimpiešus un pasaules spēļu medaļniekus, kuru dzimtas dzīlēs, iespējams, slēpjas latviskās saknes. XX gadsimta vētras izmētāja latviešus pa visu pasauli – Rietumos līdz Amerikai, Austrumos līdz Sibirijai, dienvidos līdz Austrālijai. Tieši zem Austrālijas karoga Olimpiskajās spēlēs piedalījies viskuplākais latviešu trimdinieku pulks. Bez septiņiem basketbolistiem un diviem peldētājiem bija arī viens džudists – **Teodors Boronovskis**, kurš Tokijā daudziem par pārsteigumu izcīnīja bronzas medaļu.

Tikko 21 gada vecumu sasniegušais Boronovskis, Tokijas spēlēs favorītu vidū pat sapņos netika minēts. Turklāt vēl Japānā, kur džudo ir nopietni svēta lieta! Turklāt vēl no piektā kontinenta, kur par džudo pa ausu galam dzirdējis varbūt tikai katrs tūkstošais.

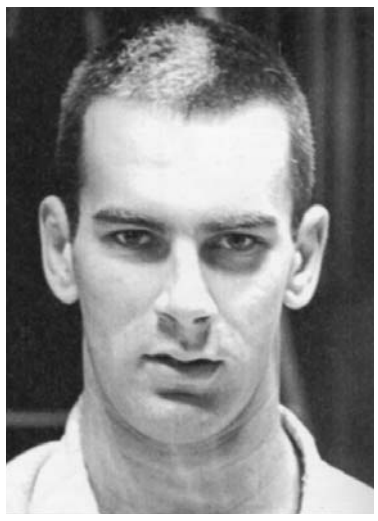

Teodors Boronovskis

Un tomēr! Smagajā svarā, kur japāņi vislielāko vērību veltīja holandiešu supercīkstonim Antonam Gēzinkam, Austrālijas latvietis, gandrīz pēc Raiņa vārdiem, „manījās uz augšu". Neierobežotajā svara klasē, piedaloties deviņiem cīkstoņiem no deviņām valstīm, Boronovskis vispirms izpunktēja īru Raijanu, tad pēc punktiem uzveica tunisieti Ačičā. Nu pusfinālā bija jāstājas pret pašu Gēzinku, un tur nu latviešu pārsteigumam nebija ne mazākās iespējas turpināties. Jau 12 sekundē nācās atzīt holandieša neapstrīdamu pārākumu. Bronzas medaļa tika kā plāksteris uz dvēseles brūces – vairāk jācīnās nebija, jo džudo trešo vietu un bronzu piešķīra abiem pusfināla zaudētājiem. Bet finālā Gēzinks, saucot varenu „Kī-ai!", deviņās minūtēs uzveica spītīgo japāni Akio Kaminagu, tā izraisot valstī nacionālās sēras. Kā nu ne – visās pārējās svara katēgorijās sev „pienākošos" zeltu bija savākuši džudo dzimtenes pārstāvji, bet pret vareno holandieti visas tradicijas izrādījās bezspēcīgas.

Teodors Boronovskis, taču jau džudo mīlēdams, brīdi pēc olimpiskā tatami vaļsirdīgi atzinās: „Džudo cīņas organizācija Olimpiskajās spēlēs bija lieliska, un es vēlētos palikt dzīvot Japānā. Bet tas nav iespējams, jo esmu tikai nabaga policists."

Austrālijas prese uz karstām pēdām viņu gan iedēvēja par „Tedi Briesmīgo", taču drīz vien aizmirsa. Tur sava tiesa paša varoņa vainas – Boronovskis gaužām necieta burziņus, tusiņus un visādas intervijas. Pat no latviešu kopienas Austrālijā viņš turējās nost. Tad nu līdz mums nonākušās ziņas par olimpiskās bronzas laureātu no tālās Sidnejas ir itin skopas. Lūk:

Dzimis 1943. gada 27. jūlijā Latvijā. Austrālijā kopā ar ģimeni ieradies četru gadu vecumā.

Ilggadīgs policijas darbinieks. Dienesta laikā apguvis džudo. Pirms Olimpiskajām spēlēm trenējies sešas reizes nedēļā.

Vairākkārtējs Austrālijas čempions, otrās vietas ieguvējs Okeanijas meistarsacīkstēs 1965. gadā.

Pat „Trimdas latviešu sporta vēsture, kur sava vieta rasta vissīkākajiem gariņiem, Boronovskim spējusi veltīt tikai pāris teikumus: "1965. gadā olimpietis Teodors Boronovskis Jaundienvidvelsā uzvarēja džudo smagajā svarā un visu svaru meistarsacīkstēs un pārstāvēja Austrāliju pasaules meistarsacīkstēs Riodežaneiro. 1966. gadā Austrālijas džudo mesistarsacīkstēs smagā, kā arī atklātā svara klasē atkal uzvarēja T. Boronovskis."

Un tas tad arī par viņu ir viss…

Latviete noder Kanadā

Silvija Burka, vecākās paaudzes sporta draugiem labi pazīstamā Kanadas slidskrējēja, pēc tautības ir latviete – to laikam Latvijā zina tikai retais. Jo tolaik, kad viņa sasniedza savas pasaules klases uzvaras, pie mums klaida latvieši bija aizliegti ar nerakstītu, toties cenzūras cieši uzmanītu likumu.

Atšķirībā no mūsu jau pieminētā šķēpmetēja Stendzenieka Silvijai bija visi ceļi vaļā, jo viņa 1954. gadā piedzima mātei – naturālizētai latvietei – kā Kanadas pavalstniece, nevis no Dzimtenes aizdzīta pārvietotā persona.

Jau 18 gadu jaunībā Silvija Burka ar kļavas lapu uz sporta tērpa piedalījās Saporo Olimpiskajās spēlēs – taču 1972. gadam nebija lemts kļūt par viņas veiksmes gadskārtu. 500 metrus Burka slidoja pārī ar amerikānieti Anniju Henningu (vēlāko uzvarētāju), celiņus mainot sadūrās ar sāncensi, tika atzīta par vainīgu un diskvalificēta. Taču jau pēc gada latviete sevi apliecināja pasaules junioru meistarsacīkstēs, pārliecinoši gūstot pirmo vietu daudzcīņā. Pieaugušo čempionātā tika iegūts sudrabs 500 metros, bet piedaloties Šveices sprinta meistarsacīkstēs Silvija Burka ierakstīja savu vārdu pasaules rekordistu saraksta galvgalā.

"Īstais gads" Kanādas latvietei bija 1976. Tas nesa uzvaru klasiskajā četrcīņā pasaules meistarsacīkstēs Gjēvikā (Norvēģijā), vēlāk sasniedzot arī jaunu pasaules rekordu četru distanču summā – populārajā Incelas aplī. Vēl bija trešā vieta pasaules sprinta meistarsacīkstēs Rietumberlīnē un labas cerības uz olimpisko ledu Insbrukā. Tās tomēr nepiepildījās, sportiskā forma jau bija iztērēta, un Silvijai labākā izrādījās ceturtā vieta 1000 m distancē. Olimpiskās distances viņai vispār nepadevās, kaut piedalījās trijās spēlēs – arī 1980. gadā Leikplesidā.

Pasaules meistarsacīkšu medaļas ātrslidošanā latviete turpināja krāt līdz pat 1979. gadam, taču jau ar 1976. gadu viņa nopietni pievērsās arī riteņbraukšanai, 12 reizes kļūstot par Kanadas čempioni. Ar to neremdināmajai Silvijai nebija gana. 1982. gadā Montrealas olimpiskajā trekā Silvija Burka sasniedza jaunu pasaules rekordu 1 km braucienā (1:14,976). Tā bija viņas gulbja dziesma lielajā sportā...

Latvieši noderēja arī Parīzē

Ja kāds gadījumā domā ka Latvijas puslietuvietis, pusukrainis Marians Pachars ir sporta vēsturē pirmais mūsu pārstāvis profesionālā futbola augstākajā sabiedrībā, tad tāds prātvēders dziļi alojas. Jau trīsdesmitajos gados Vīnes *Austria* vārtos stāvēja Arvīds Jurgens, Vīnes *Hakoah* savus spēkus izmēģināja Rīgas žīds Villijs Kacs.

bija vārtsargs *Schwaben Augsburg* vienībā, kas visā Vācijā tapa populāra jau tādēļ vien, ka švābu violetajās krāsās cīnījās Vācijas valsts vienības ilggadējais un slavenais uzbrucējs Ernsts Lēners. K. Ārens, A. Vanags un J. Bebris savos panākumos kāpa augstu, skaisti apliecinot un atgādinot vietu, kur tie sportā izauguši lieli – Latviju."

Dīvainu likteni piedzīvoja vēl viens latviešu futbola vārtsargs **Viktors Vizla** (kādreizējais valstsvienības dalībnieks), kas arī kļuva par profesionāli – tikai nevis futbola laukumā bet gan cirkus arēnā. Uz to viņu pierunāja māsa, plaši populāra cirka māksliniece – vajadzēja pelnīt izticku, bet vārtsargi tobrīd nebija pieprasīti, visas vakances aizņemtas.

Vizlas numurs bija žonglēšana ar piecām futbola bumbām vienlaikus (vai tad no futbola vispār var šķirties?). Uzstāšanās ietvēra arī vārtsarga pantomīmu: Vizla stāvēja iedomātos vārtos un ķēra neesošu bumbu. Tad kādu reizi...

"Vakars Parīzē. Programmā atkal ir arī vārtsarga parodija. Kopā ar citiem artistiem Vizla pirms tam izdzēris pāris glāzes franču vīna. Tas reibina. Parodija iet vaļā, un kādā lēcienā vārtsargs

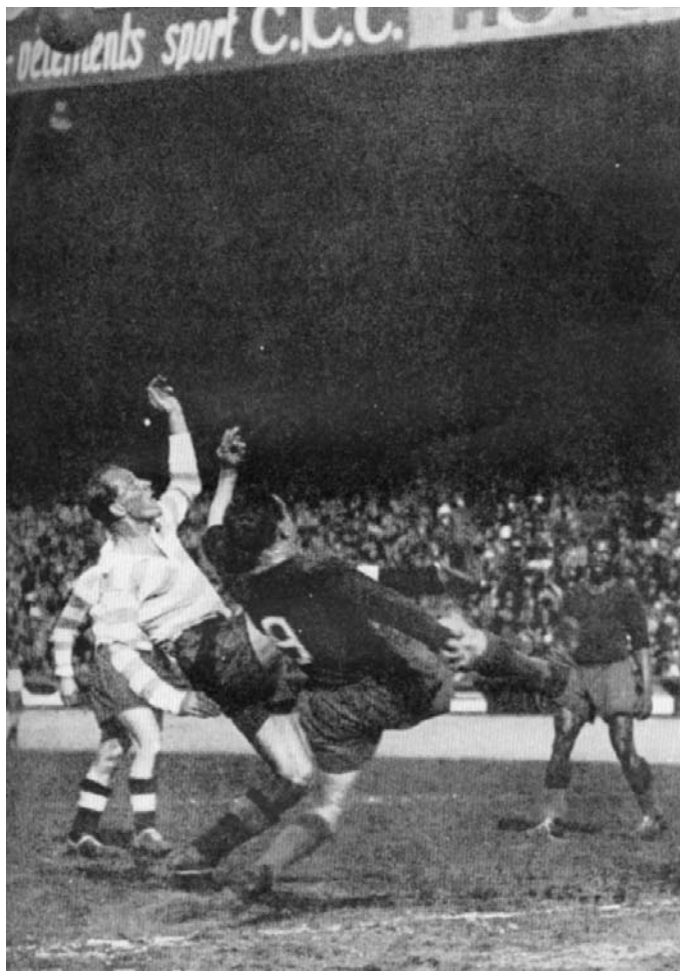

Kārlis Ārens futbola laukumā

Par pirmajiem pēckara gadiem lasām A. Šmita un V. Čikas grāmatā "Sporta Latvija":

"Ja senāk kāds latvietis spēlētu, piemēram, *Racing Club de Paris* vienībā, ar ko parasts notikums ir sacensība pret Londonas *Arsenalu* vai citu pasaulē pazīstamu izlasi, tad mūsu avīzēm būtu viela plašiem rakstiem. *DP* laikos, kad sākām klīst pa pasauli, tomēr nemaz tik ļoti nebrīnījāmies, kad **Kārlis Ārens** uzvilka *Racing Club de Paris* tērpu, **Aleksandrs Vanags** kļuva *RC Strassbourg* vīru un **Jānis Bebris** noveļas no skatuves un iekrīt publikā. Vizla jau iztēlojas pārskaitušos cirka direktoru, kas viņam uzteic darbu. Nav tomēr izejas, parodija jāturpina. Vizla meklē bumbu publikā un pēc tam lēc atpakaļ uz skatuves. Parodija beidzas. Visā cirka artista karjēras laikā Vizlam nav bijis jūsmīgāku aplausu kā šoreiz, jo ikviens pārliecināts, ka kritiens no skatuves paredzēts programmā. Aplaudē arī cirka direktors..."

Tā – cauri smiekliem un asarām – gāja tie, kuriem nolaupīja Latviju.

JAUNUMI LATVIJAS POLĪTIKĀ

Prezidenta iekustinātais vezums

Pēc finanču ministra Einara Repšes, Latvijas Bankas prezidenta Ilmāra Rimšēviča un citu amatpersonu sarunām ar Starptautiskā valūtas fonda pārstāvjiem Vašingtonā kļuva skaidrs - iekams valdība uz galda neuzliks struktūrālo reformu plānu, Latvijai būs grūti saņemt naudu no starptautiskajiem aizdevējiem. Turklāt jāpanāk budžeta deficita samazinājums mazāk par 7%. Tāpēc prezidents Valdis Zatlers sasauca valdības ārkārtas sēdi un piecas stundas runāja par reformu veselības un izglītības nozarē un citiem jautājumiem.

Paredzams, ka 2013. gadā Latvijā līdzšinējo 59 stacionāro ārstniecības iestāžu vietā būs 24 slimnīcas – trīs universitātes slimnīcas Rīgā, sešas reģionālās slimnīcas, astoņas vietējās slimnīcas un septiņas speciālizētās stacionārās iestādes. Šogad stacionāros plānots par 100 līdz 1500 samazināt gultu skaitu, stacionāru skaitu atstājot nemainīgu. Ietaupītos līdzekļus novirzīs ambulatoro dienestu un mājas aprūpes attīstībā.

Tiks likvidētas visas Veselības ministrijas pārraudzībā nodotās valsts aģentūras (Veselības statistikas un medicīnas technoloģiju valsts aģentūra, Sabiedrības veselības aģentūra u. c.). Nāksies no darba atbrīvot vismaz 300 darbinieku.

Ar 1. septembri darbu Latvijas skolās varētu zaudēt 2000 – 4000 skolotāju. Darbu zaudējušos skolotājus pārkvalificēs, šim mērķim izmantojot ES struktūrfondu līdzekļus. Paidagogu darba slodze varētu tikt palielināta, veicot aprēķinus nevis par akadēmisko, bet gan par astronomisko stundu. Paredzēts arī palielināt skolēnu skaitu uz vienu paidagogu, samazinot skolotāju skaitu proporcionāli skolēnu skaita samazinājumam nelabvēlīgā demografiskā stāvokļa rezultātā.

Plānots nodrošināt izmaksu efektīvitāti profesionālās izglītības iestāžu darbībā. Tiks samazināts profesionālās izglītības iestāžu skaits no 71 līdz 64 iestādēm. Vairākas profesionālās izglītības iestādes tiks nodotas pašvaldībām, lai tās apvienotu ar vispārējās izglītības iestādēm.

Pēc ārkārtas valdības sēdes Valsts prezidents plašsaziņas līdzekļiem atzina, ka valdība parādījusi dinamisku attieksmi un arī izlēmību. Par daudziem lēmumiem jau vairākus gadus ticis runāts, bet nav lemts. Par nepieciešamību veikt struktūrālās reformas ar SVF parakstītajā memorandā jau pērn vienojusies iepriekšējā valdība, bet tikai 24. aprīļa ārkārtas sēdē sācies paātrinājums šiem procesiem, sākusies reāla darbība. Tas rada zināmu optimismu vismaz tuvākajai nākotni. Prezidents solīja, ka ik gadu tiks izzināta iedzīvotāju apmierinātība ar reformām. Prātā tiks paturēta izglītības un veselības aprūpes pieejamība, vai šī reforma sniedz labāku iespēju nokļūt pie ārsta, vai reforma sniedz labāku izglītību mūsu bērniem.

Neziņa par nākotni

Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) iecerētās radikālās reformas izglītības sistēmā Latvijas skolotājus novedušas vēl lielākā neziņā par nākotni. Izglītības pārvalžu vadītāji atzinuši, ka daļa ideju tik tiešām nav zemē metamas, tomēr tās var slēpt arī daudz zemūdens akmeņu. Paidagogu skaita samazināšana un slodzes palielināšana tiešām ļautu samazināt budžeta tēriņus, taču tādējādi tiks apdraudētas arī to mazo lauku skolu izdzīvošanas izredzes, kas pēc martā pabeigtās virtuālās modelēšanas bija spējušas atrast iespēju izdzīvot. Savukārt atlaisto paidagogu pārkvalificēšana varētu piedzīvot izgāšanos, jo ne jau visi paidagogi šo iespēju izmantos. Izglītības darbiniekiem piedāvātās alternātīvas pagaidām ir neskaidras, un nav pārliecības, ka darba tirgū viņi būs noderīgi pēc pārkvalificēšanās. Arī ideja profesionālās izglītības iestādes nodot pašvaldību pārziņā tiek vērtēta atzinīgi, taču izglītības speciālisti raizējas, ka tādējādi IZM tikai mēģina atkratīties no nerentablām iestādēm un arodvidusskolas būs papildu slogs pašvaldībām.

Nav plāna...

Pašlaik valstī nav plāna, kā iziet no krizes, intervijā Latvijas Televīzijai teica valsts kontroliere Inguna Sudraba. Ne valdības partijām, ne opozicijas partijām nav plāna, kā izvest valsti no krizes. Mēs šo plānu neredzam, viņa uzsvēra.

Pašlaik tiek īstenots Starptautiskā valūtas fonda vai Eiropas Komisijas plāns, kas ne vienmēr ir piemērots konkrētai situācijai. Nodokļu paaugstināšana nebija pareizs lēmums, jo tas izraisīja patēriņa un apgrozījuma kritumu.

Uz jautājumu, kāds būtu Sudrabas plāns šā brīža situācijā, valsts kontroliere atbildēja, ka vispirms izanalizētu situāciju un pārskatītu nodokļus. Par nākamo soli Sudraba min nepieciešamību stabilizēt uzņēmējdarbību, lai tā nesamazinātos un arvien vairāk cilvēku nekļūtu par bezdarbniekiem. Viņa pārskatītu Eiropas Savienības programmas, lai atbalsta līdzekļi tiktu izlietoti uzņēmējdarbības stimulēšanai.

Sudraba tiek minēta par vienu no iespējamiem Ministru prezidenta amata kandidātiem. Oficiāli viņa līdz šim nav uzrunāta ieņemt šo amatu un arī piekrišanu nav devusi.

KDS aicina Sudrabu...

Kristīgi demokratiskā savienība (KDS) nolēmusi aicināt valsts kontrolieri Ingunu Sudrabu pievienoties partijai. KDS savu lēmumu pamato ar Sudrabas publiskiem izteikumiem pēdējā laikā, piemēram, par to, ka ir nepieciešams jauns politisks spēks.

KDS ieskatā jautājumos par politiku un valsts attīstības stratēģiju, kā arī jauna politiska spēka nepieciešamību Sudrabas uzskati pilnīgi saskanot ar KDS pašreizējām nostādnēm, vismaz tiktāl, cik tie izskanējuši plašsaziņas līdzekļos.

„Esam nonākuši paradoksālā situācijā, kad ir daudzi sabiedrībā redzami cilvēki, kas gribētu un varētu iesaistīties politikā, bet, cenšoties saglabāt it kā neatkarību, katrs no tiem mēģina izveidot savu partiju," sacīja KDS Rīgas domes priekšsēža amata kandidāts Jānis Riņķis.

Baltijas valstu valdību vadītāju vienošanās

Triju Baltijas valstu valdību vadītāji Viļņā vienojušies, ka energosistēmu starpsavienojums ar Zviedriju, kas izraisījis ilgas diskusijas, tiks būvēts no Lietuvas, nevis no Latvijas. Projekts būs trīspusējs - tajā ar vienādām tiesībām būtu jāpiedalās ne vien Zviedrijas un Lietuvas, bet arī Latvijas energosabiedrībām, teikts parakstītajā kopīgajā deklarācijā.

Gandarījumu par vienošanos paudis Eiropas Savienības (ES) enerģētikas komisārs Andris Piebalgs. Šī vienošanās ļaušot bez kavēšanās sākt Baltijas-Zviedrijas elektrības starpsavienojumu īstenošanu. Pēc Piebalga domām, šis jaunais savienojums ne tikai veicinās elektrības tirdzniecības attīstību Baltijas un Ziemeļvalstu tirgos, bet arī stiprinās Baltijas valstu piegāžu drošību. Latvijas Ministru prezidents Valdis Dombrovskis atzīst, ka ar šo vienošanos sperts būtisks solis Baltijas un Ziemeļvalstu enerģētikas tirgus integrācijā, kas radījis labu pamatu turpmākajai darbībai. Vienošanos pasteidzinājis Eiropas Savienības apsolītais atbalsts. Baltijas valstu un Zviedrijas starpsavienojuma projektā svarīgākais ir tas, ka Baltijas valstis ir vienojušās par elektrības tirgus atvēršanu un par starpsavienojumu kā trīspusēju projektu starp Latviju, Lietuvu un Zviedriju, kur visu triju valstu energosabiedrības un uzņēmēji iesaistās ar vienlīdzīgiem nosacījumiem.

Sabiedrības *Svenska Kraftnat* ģenerāldirektora Mikaela Odenberga ieskatā 350 kilometrus garais zemūdens kabelis varētu tikt pabeigts 2016. gadā. ES financiālais atbalsts 175 miljonu eiro (123 miljonu latu) apmērā piešķirts ar noteikumu, ka darbi sāksies līdz 2010.gadam. Provizoriski tiek lēsts, ka projekts izmaksās 435 miljonus eiro.

"Kā liecina Ziemeļvalstu pieredze, tas pirmām kārtām būs izdevīgi elektroenerģijas lietotājam, jo konkurence pazeminās cenas," viņš piebildis.

Par budžeta grozījumiem

Šā gada budžeta grozījumus Saeima varētu apstiprināt neilgi pēc vēlēšanām, 11.- 18. jūnijā, pēc tikšanās ar Valsts prezidentu Valdi Zatleru atzina Ministru prezidents Valdis Dombrovskis.

Abas amatpersonas uzsvēra, ka budžeta grozīšana pašlaik notiek pēc plāna. Budžeta grozījumu projekts būs zināms jau pirms 6. jūnijā gaidāmajām pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Pieņemot budžeta grozījumus atbilstoši grafikam, Latvija saņems kārtējo starptautisko aizdevuma daļu.

Prezidents sacīja, ka viņa rosināta ārkārtas valdības sēde vairs netiks sasaukta. Ārkārtas sēde ir īpašs gadījums, ko izmanto tikai tad, ja ir nepieciešams iekustināt kādu procesu.

LETA
nacionālā ziņu aģentūra

Sāc rītu ar Preses apskatu!

- Latvijas preses publikāciju anotācijas
- jaunākās valūtas un laika ziņas
- nozīmīgākie dienas notikumi
- šodienas jubilāri

Apskatu Jums izdevīgā veidā - internetā vai e-pastā piegādāsim katru darba dienu līdz plkst. 9:00

Vairāk par pakalpojumu varat uzzināt: **www.leta.lv**
LETA, tālr.: +371 67222509, e-pasts: marketing@leta.lv

NEDĒĻAS NOTIKUMU CHRONIKA

Valsts prezidents Valdis Zatlers darba vizītē Šveicē tikās ar Augsto Cilvēktiesību komisāri Navi Pileju. Komisāre augstu novērtēja Latvijas sasniegumus cilvēktiesību ievērošanā, pateicās par Latvijas dalību Pretrasisma Durbanas pārskata konferences sagatavošanas draugu grupā un atbalsta sniegšanu Cilvēktiesību komisāres birojam. Valsts prezidents informēja par Latvijas interesēm kandidēt ANO Cilvēktiesību padomes vēlēšanās 2014. gadā. Pārrunājot cilvēktiesību aktuālitātes pasaulē un Latvijā, īpašu N. Pilejas uzmanību saistīja Latvijas prezidenta stāstītais par oikūmeniskajām tradicijām Latvijā

Baltijas valstis apmeklēs Spānijas karalis Huans Karloss I. Latvijā viņš viesosies 5. un 6. maijā. Huans Karloss I būs pirmais kādas pasaules valsts monarchs, kas apmeklēs Latviju prezidenta Valža Zatlera pilnvaru laikā.

Aprit 5 gadi, kopš Latvija iestājusies Eiropas Savienībā. 2004. gada 1. maijā ES paplašinājās ar 10 jaunām valstīm, ES dalībvalstu skaits pieauga līdz 25 valstīm, 2007. gadā vēl nāca klāt Rumānija un Bulgārija. ES pārstāv 490 miljonus iedzīvotāju. Latvija piecu gadu jubileju svin visu šo gadu, daudz vērienīgu sarīkojumu notiks maijā. 1. maijā Vērmanes dārzā būs tikšanās ar ES dalībvalstu vēstniekiem, 7. maijā Latvijas Universitātes Lielajā aulā paredzēta konference „Eiropas patība; vēsture, kultūra un politiskā identitāte, 8. maijā visā Latvijā notiks akcija „Uz skolu!". Valsts pārvaldes darbinieki dosies uz savām kādreizējām skolām vai savu bērnu skolām un stāstīs par sava darba ikdienu un tās saistību ar Latvijas dalību Eiropas Savienībā.

Dalībai Rīgas domes vēlēšanās šā gada vasarā kopumā ir iesniegti 17 deputātu kandidātu saraksti. Centrālās vēlēšanu komisijas līdz 28. aprīlim sakopotie dati liecina, ka Latvijas vēlēšanu komisijās 118 vēlēšanu apgabalos – deviņās pilsētās un 109 novados – iesniegti 637 saraksti.

Rīgā, Alberta ielā 12, atklāts Jūgendstila mūzejs. Apmeklētāji var iepazīties ar unikālo Rīgas jūgendstila architektūru, aplūkot fasādes, istabu dekorus, interjeru. Mūzejs izveidots daudzu jūgendstila ēku autora Konstantina Pēkšena dzīvoklī.

Nepatikšanas draud Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdim Arnim Cimdaram. KNAB nosūtījis Ģenerālprokurātūrai krimināllietas materiālus, ierosinot Cimdaru saukt pie kriminālatbildības par dienesta pilnvaru pārsniegšanu, parakstot rīkojumus par CVK locekļu, arī sevis prēmēšanu.

Aptuveni 49% skolēnu vecumā no 15 līdz 18 gadiem gatavojas pamest Latviju un savu nākotni saista ar dzīvi ārvalstīs, liecina basketbola skolas *Rīga* direktora Gunta Šēnhofa vadībā veiktā aptauja 12 Rīgas skolās. Aptauja rāda, ka aptuveni trešdaļa pēc skolas beigšanas mācības plāno turpināt ārzemēs, bet gandrīz puse skolēnu gatavojas pēc mācību beigām dzīvot un strādāt ārzemēs. Šādas skolēnu atbildes liecina, ka jaunieši nejūtas piederīgi un vajadzīgi Latvijai.

Atrast pretsvaru demagogiem un ākstiem

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanu gaidās aug katra potenciālā vēlētāja atbildība. Atbilstoši noteiktajām kvotām Latviju Eiropas Parlamentā pārstāvēs astoņi deputāti. Der apzināties, cik lielā mērā Latvijai un tās interesēm kaitējusi eirodeputāte Tatjana Ždanoka un cik dūšīgi Latviju un tās intereses aizstāvējusi cita, ne mazāk enerģiska sieviete - Inese Vaidere.

Latvijā ne tikai krievvalodīgo vidū netrūkst t. s. eiroskeptiķu. Viņu kurnēšanai var būt zināms pamats, īpaši tautsaimniecības un strīdīgo dotāciju jomā. Un tomēr varam teikt, ka Čechijas ģerboņa moto *Pravda vitezi* (Taisnība uzvar) šogad iemiesojusies Eiropas Parlamenta rezolūcijā *Par Eiropas sirdsapziņu un totālitārismu,* kas apliecina cieņu visiem totālitāro un nedemokratisko režīmu upuriem Eiropā un atzīst to cilvēku nopelnus, kuri cīnījušies pret tiranniju un spaidiem. Ļoti nozīmīgs sasniegums ir Eiropas Parlamenta aicinājums pasludināt 23. augustu par dienu, kad godināma **visu** totālitāro un autoritāro režīmu upuru piemiņa.

Šī patiešām vēsturiskā EP rezolūcija pieņemta par spīti dažādu sugu un nokrāsu *profesionāliem antifašistiem,* kuri rosās ne tikai, piemēram, Grieķijā, bet arī, var teikt, pašā Rīgas viducī.

Par šo rezolūciju balsoja 553 eirodeputāti, pret - tikai 44.

Lai šī visnotaļ pozitīvā ievirze Eiropas Parlamentā neatslābtu, daudz kas ir atkarīgs no tā, kādas astoņas personas pārstāvēs Latviju šajā ietekmīgajā forumā.

Saskaņas centrs (SC) bīdījis granītcieto, pārliecināto marksistu ļeņinieti Alfrēdu Rubiku par savu pirmo numuru gaidāmajās Eiroparlamenta vēlēšanās, turklāt vēl taisni EP sociāldemokratu frakcijā.

Tas ir skandals! *Saskaņas centra* ietvaros Alfrēds Rubiks pārstāv Latvijas *sociālistisko* partiju - mazu, dīvainu veidojumu, kas radīts, tikai lai apietu komunistiskās partijas aizliegumu atjaunotajā Latvijas Republikā. Alfrēds Rubiks, būdams disciplīnēts ļeņinietis, piedalās it visos starptautiskos kompartiju saietos. Tīmeklī tiek publicēts visu to partiju saraksts, kuras šajos saietos piedalās. Un Rubika *socpartija,* kas no patiesajiem sociāldemokratiem nočiepusi sarkanās neļķes emblēmu (aizsedzot sirpi un āmuru), šajā sarakstā dižojas brālīgā saskarsmē ar daudzajām partijām, kas sevi dēvē par komunistiskām vai marksistiski ļeņiniskām.

Un šis sirmais vīrs, kam nevar noliegt kaujiniecisku konsekvenci, tiek izvirzīts par šķietami mērenā un biedru skaita ziņā diezgan lielā *Saskaņas centra* pirmo kandidātu EP vēlēšanās. Vīrs, kas sirdīgi iebilda pret LR neatkarības atjaunošanu un līdz šai baltai dienai apraud PSRS pazušanu no pasaules kartes.

Jo svarīgāk, manuprāt, ir EP vēlēšanās atbalstīt Ati Lejiņu. Labi pazīstu viņu jau no trimdas laika kontaktiem, kad viņš darbojās LSDSP Ārzemju birojā līdztekus nelaiķim Vilnim Zaļkalnam. Var nepiekrist tagadējam LSDSP veidolam un nožēlot šīs 1904. gadā dibinātās partijas tagadējo maznozīmīgumu, taču, ja Atis Lejiņš (pie reizes - afgāņu pretpadomju kaujinieku līdzgaitnieks) netiks ievēlēts Eiropas Parlamentā, tad tur, EP sociāldemokratu frakcijā, rosīsies Alfrēds Rubiks, kuŗa attieksme pret *latviskumu un rainiskumu* ir diametrāli pretēja Ata Lejiņa attieksmei.

Vēl sirmāks par Alfrēdu Rubiku ir vecākais Saeimas deputāts - neatkarīgais Visvaldis Lācis. Leģiona veterāns, dzimis 1924. gadā. Kā izriet no viņa plašās intervijas *Latvijas Avīzei,* Visvaldis Lācis ir lieliskā sportiskā formā, viņa intelekts, kā mēdz teikt amerikāņi, ir *razor sharp,* nevainojama angļu valoda, labi orientējas Latvijas sarežģītajās likteņgaitās, un šķiet itin dabiski, ka partija *Visu Latvijai* izvirzījusi šo veco vīru par tās pirmo kandidātu EP vēlēšanās.

Var nešaubīties par to, ka Visvaldis Lācis Eirioparlamentā prasmīgi aizstāvēs latviskuma prioritātes, bet viņa (piedodiet man kārtējo amerikānismu) *handicap* ir tas, ka viņš ir vienīgais EP deputāts, kuŗš Otrā pasaules kaŗā piedalījies „Lielvācijas pusē". To viņam allaž pieminēs, to viņam, tā sakot, bāzīs degunā, un, lai cik netaisnīga tāda attieksme liktos, Latvijas tēlam tas nenāks par labu.

Visdīvainākais šāgada EP vēlēšanu aspekts Latvijā ir tas, ka vecais italiešu komūnists Džuljeto Kjeza (*Chiesa*), kas nerunā ne vārda latviski, toties perfekti runā krievu mēlē, balotējas EP vēlēšanās par Plinera, Buzajeva un Ždanokas partijas *PCTVL* pirmo kandidātu. Tas nav tikai skandals vien, tas ir cirks un farss.

Kā jau rakstīju, Ždanoka bija ielūgusi šo vīru uz Rīgu, lai viņš, Plineram un Buzajevam aplaudējot, prezentētu savu grāmatu un demonstrētu savu filmu, kuŗas pamatteze skan, ka 2001. gada 11. septembŗa terrora aktus Ņujorkā un Vašingtonā organizējušas *zināmas* amerikāņu aprindas. Tādējādi Kjeza, Plineram aplaudējot, netieši atbalstīja antisemītiskos murgus par *pasaules aizkulisi.* Tas pats Džuljeto Kjeza nekautrējās pateikt savu sakāmo arī Maskavas studijas *Trešā Roma* dokumentālajā filmā *Stāsts par kādu "okupāciju"* . Šis italiešu komūnists un žultainais Amerikas nīdējs ņemas spriest par Latviju! Un šis nožēlojamais āksts tiktāl iemīlējis Plinera-Buzajeva-Ždanokas partiju, ka gatavs pamest Italijai atvēlēto EP kvotu, lai Eiroparlamentā bubinātu par Latvijas jautājumiem...

Cilvēks, kas vairākus gadus nodzīvojis Italijā un lieliski orientējas šīs skaistās zemes politikā, man apliecināja, ka Italijā šo Kjezu sen jau neviens neņem nopietni, jo viņš esot prātu izkūkojis.

Zemu, zemu kritusi Plinera-Buzajeva-Ždanokas *PCTVL*. Zemāk nav kur krist!

Bija reiz Latvijā tāds Joachims Zīgerists. Neprazdams valsts valodu, viņš dāļāja banānus - atceraties? Taču tas nebija tik traki: viņš vismaz teicās mīlam latviešus...

Franks Gordons

Atgriešanās pagātnē

Raiba nedēļa, kuŗā dažādu notikumu ir bijis gana. Pavasaris ir klāt, putni no rītiem čivina un dzied aizraudamies, un cilvēki staigā gandrīz laimīgām sejām. Partijas ir iesniegušas savus pašvaldību vēlēšanu deputātu kandidātu sarakstus, un Rīgā par pilsētas galvas krēslu un vietu domē cīnīsies 17 saraksti. Tikmēr Somijas vadošais laikraksts *Helsingin Sanomat* Rīgu nodēvējis par pasaulē bīstamāko galamērķi somu tūristiem, jo nekur citur somi tik bieži nekļūstot par noziegumu upuriem. Arī Norvēģijas laikraksti pēdējā laikā rakstījuši par krāpšanos Rīgas bāros un taksometros, liekot lidsabiedrībai *airBaltic* lemt par pašiem savas taksometru firmas izveidošanu.

Tepat Latvijā asas diskusijas skanējušas par to, ka autobusā no lidostas uz Rīgas centru biļete ir jāpērk arī bagāžai, bet paziņojumu par to nekur nav. Noteikuma nezinātāji tūristi bieži tiek izsēdināti no autobusa un paliek ceļa malā svešā zemē, nemākot latviešu valodu un nesaprotot, kas notiek, jo skarbie kontrolieŗi savukārt runāt prot tikai dzimtajā valodā. Patiesībā jāteic, ka kontrolieŗu „uzlidojums" brīžam atgādina noziedznieku tvarstīšanas akciju ne tikai lidostas autobusā. Kad nesen kādā svētdienas dienā ieraudzīju ļaužu pūli, kuŗā bija gan pašvaldības policisti, gan kontrolieŗi, kuŗi apstādināja autobusus un trolejbusus ielas posmā starp divām pieturām, lai barā dotos iekšā transporta līdzeklī, es nodomāju, ka laikam izbēdzis kāds noziedznieks, tikai nesapratu, kāpēc to palīdz ķert arī biļešu kontrolieŗi. Brīdi vērojusi notiekošo, sapratu, ka tā ir tikai biļešu kontrole, kuŗai palīdz pašvaldības policija. Kļuva šķērmi, un atmiņā pavīdēja kaut kas jau redzēts un piedzīvots, lai gan skaidri zinu, ka neko tādu līdz tam nebiju manījusi. Un tad es sapratu, kas mani mudinājis domāt, ka ar tādu situāciju esmu saskārusies jau agrāk, – tā bija sajūta, ka cilvēks ir tikai sīks priekšmets, ko var paņemt, pārvietot, apturēt vai darīt jebko citu, ja vien darītājam valsts vai pašvaldība ir devusi kaut vismazākās pilnvaras rīkoties. Uzvēdīja padomju laiku varas elpa.

Par atgriešanos pie „vecajām tradicijām" nākas domāt, iepazīstoties ar dažiem sanāksmju protokoliem un uzklausot šo sanāksmju vērotājus. Runa ir par jautājumu, kuŗš joprojām Eiropā un pasaulē ir aktuāls, – ģenetiski modificētā pārtika – un darba grupa, kas izveidota Zemkopības ministrijā (ZM).

Šā gada martā beidzās Vides ministrijas elektroniski rīkotā aptauja, kuŗā piedalījās 37 440 respondentu un kuŗa notika no pagājušā gada 10. decembŗa līdz šā gada 10. martam. No aptaujātajiem 95% ir pret ģenetiski modificēto organismu (ĢMO) audzēšanu Latvijā, 94% iebilst pret to izmantošanu lopbarībā, 96% ir pret ĢMO izmantošanu pārtikā un 91% domā, ka Latvijai jābūt no ĢMO brīvai zonai.

Aptaujas rezultāti tika nosūtīti Zemkopības ministrijai, jo tai līdz jūnijam jāizstrādā informātīvais ziņojums par Latvijas politiku ar ĢMO saistītajos jautājumos. Lai šo ziņojumu izstrādātu, ZM ir nodibināta starpinstitūciju darba grupa „Ģenetiski modificētie organismi, ģenetiski modificētā pārtika un ģenetiski modificētā dzīvnieku barība", kuŗas sanāksmēs var piedalīties ne tikai tās locekļi, bet arī novērotāji no daždažādām organizācijām, kas saistītas ar šo jautājumu. Eiropas Savienības nostāja šajā jautājumā ir zināma - katra valsts pati izlemj, vai ĢMO audzēt, vai izmantot cilvēku pārtikā un vai izmantot tos lopbarībā. Tomēr civilizētās pasaules nostāja pauž, ka cilvēkam ir jāzina, vai kādā pārtikas produktā izmantoti ĢMO, un tas jānorāda uz preces etiķetes – lai katrs varētu izvēlēties, vai lietot šo produktu.

Šoreiz gan ir iznācis tā, ka āzis iecelts par dārznieku, – pagājušā gada 3. novembŗa vecāko amatpersonu sanāksmes protokolā var lasīt: ZM darbiniece prezentācijas sākumā norādījusi, ka Zemkopības ministrija ir pret ģenetiski modificētu organismu audzēšanu, bet atbalsta ĢMO klātieni pārtikā un dzīvnieku barībā, ja tā pareizi marķēta un ja nodrošināta izsekojamība.

Darba grupas pirmā sanāksme jau ir notikusi 16. aprīlī, un zaļo nevalsts organizāciju pārstāvji gatavojas ministrijā iesniegt protestu pret balsojumiem – viņi apgalvo, ka ir skaidri redzama ZM vēlme nelikt nekādus šķēršļus ĢMO izmantošanai Latvijā; par to liecinot Pārtikas un veterinārā dienesta pārstāves viedokļa maiņa vienā no balsojumiem, kad viņa mainījusi savu balsojumu pēc sarunas ar darba grupas vadītāju, ZM darbinieci. Vārdu sakot, priekšniecība ir izlēmusi ministrijas nostāju šajā jautājumā, un, protams, ministrijas pakļautības iestādei nedrīkst būt citu uzskatu. Vienīgi jājautā, kāpēc darba grupā jāpiedalās ministrijai pakļautām iestādēm un speciālistiem, ja viņu viedoklim nav un nedrīkst būt nozīmes. Ministriju darba grupā varētu pārstāvēt viens cilvēks, kuŗa nostāja ir skaidri zināma, bet pārējie var diskutēt un pierādīt cits citam savu taisnību.

Jāpiebilst, ka situācija ar ĢMO Latvijā ir visai neskaidra – jau minētās ZM darba grupas 16. aprīļa sanāksmes protokols liecina, ka ikdienā lietojam pārtiku, kuŗai ir liela saistība ar ĢMO, bet lielākoties to pat nenojaušam. Latvijas Dzīvnieku barības ražotāju un tirgotāju asociācijas valdes priekšsēde sanāksmi informēja, ka Latvijā izmantotā dzīvnieku barība, kas paredzēta mājputniem un cūkām, satur ģenetiski modificētu soju, jo ģenetiski modificētā soja ir lētāka.

Patiesībā darba grupa izskatās pēc šķietamības – vara (tikai viena ministrija!) ir nolēmusi, kam un kā jānotiek, un tagad tiek spēlēts demokratijas teātris. Pārējie var piedalīties, vērot, runāt pēc patikšanas, bet balsojums acīmredzot jau ir zināms: darba grupā ar balsstiesībām piedalās četri ZM pārstāvji, darba grupas vadītāja ir no ZM, un viņai ir izšķirīgais vārds, ja kādā jautājumā „par" un „pret" balsis dalās uz pusēm. Turklāt zemnieku organizāciju pārstāvjiem, kuŗi arī iekļauti darba grupā, būs grūti palikt neatkarīgiem, ja daudzos dažādos jautājumos ministrijas atbalsts viņiem ir būtisks.

Savukārt par aiziešanu no valsts liecina kāda skolēnu aptauja. Divpadsmit Rīgas skolās tika aptaujāti jaunieši vecumā no 15 līdz 18 gadiem. 49% aptaujāto skolēnu gatavojas pamest Latviju un savu nākotni saista ar dzīvi ārvalstīs. Aptuveni trešdaļa pēc skolas beigšanas mācības plāno turpināt ārzemēs, bet gandrīz puse skolēnu gatavojas pēc mācību beigām dzīvot un strādāt ārzemēs.

Aptaujas veicēji secinājuši, ka šādas skolēnu atbildes liecina – jaunieši nejūtas piederīgi un vajadzīgi Latvijai, un tas galvenokārt ir valsts attieksmes nopelns. Lietpratēji paredz, ka stagnācija globālajā ekonomikā, kreditēšanas faktiska apstāšanās un tai sekojošs iekšzemes patēriņa kritums gada pirmajā ceturksnī Latvijas ekonomiku varētu būt samazinājis pat par piektdaļu salīdzinājumā ar šo laikposmu iepriekšējā gadā. Tāpēc gluži loģisks ir jautājums: kas liks cilvēkiem, kā pieaugušajiem, tā jauniešiem, ticēt mūsu valstij un to nepamest? Laikos, kad maizes rieciens kļūst aizvien plānāks, tikai valsts un varas civilizēta attieksme pret cilvēkiem, nevis demokratijas teātris var palīdzēt mums izdzīvot kopā ar Latviju.

Sallija Benfelde

Latviešu mūzikai veltīts mūžs

Ērģelnieks, komponists un diriģents, Latviešu mūzikas balvas laureāts ***Andris Vītoliņš*** *sarunā ar* ***Vitu Krauju***

…Kad Andŗa Vītoliņa vecāki 1944. gadā devās pāri jūrai bēgļu gaitās uz Zviedriju, viņam bija trīspadsmit. Sacēlās viesuļvētra, vēja ātrums 40 metri sekundē, viļņu kalni 10 metru augsti… Kapteinis Ģingulis sapratis – vienīgā iespēja palikt dzīviem ir griezt kuģi tieši pret vilni. Tā vētra izglāba. Ja būtu stūrēts nospraustajā virzienā – izskalotu krastā tieši padomju armijai rokās.

…Kad sāka plīst dzelzs priekškars un Latvija atjaunoja neatkarību, Andŗa Vītoliņa dzīvesbiedre Baiba Vītoliņa Latvijas Izglītības ministrijai pārdeva sava Zviedrijas bērnu apgāda „Atvase" krājumus latviešu valodā, par trim tonnām bērnu grāmatu saņemot 50 tūkstošus krievu rubļu. Sanāca arī dzīvoklim divstāvu mājā Rīgā, Čiekurkalna 8. šķērsielā. Tur arī notiek šī saruna.

…1994. gada 27. septembris iekrita nedēļā, kad Vītoliņu meita Ilga lūdza mammu pakavēties Rīgā pie audžumeitas. Baiba izņēma bezalgas atvaļinājumu. Biļete uz kuģi „Estonia" palika kabatā. Noslīka Baibas kollēģe.

Andris Vītoliņš teic, ka tic augstākas varas lemtam liktenim.

Andris Vītoliņš

** Dzimis 1931. gadā Rīgā.*

** 1944. gadā nonācis Zviedrijā.*

** Stokholmas mūzikas augstskolā absolvējis klavieŗskolotāju (1953), klavieŗspēles (1964) un ērģeļspēles (1966) klasi.*

** 1962 – 1990 ērģelnieks vienlaikus dažādu konfesiju draudzēs Stokholmā.*

** Komponējis, organizējis un sagatavojis plašas vokālorķestrālas bērnu un jauniešu programmas visos Eiropas Latviešu Dziesmu svētkos (1964, 1968, 1973, 1977, 1982, 1984, 1987, 1989).*

** 1991 – 2001 Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā mācījis reliģiskās mūzikas vēsturi, liturģisko ērģeļspēli.*

** Pirmo reizi Latvijā sakārtojis sistēmatizētu ev. lut. iksvētdienas mūzikas repertuāru un sacerējis skaņdarbus liturģijas papildmūzikai baznīcas gada gaŗumā.*

** 1995 – 2005 ērģelnieks un ansambļa vadītājs Bolderājas ev. lut. baznīcā.*

Ērģelnieks, komponists, diriģents – kuŗa no mūzām jums pašam ir vistuvākā?

Jaunībā tās nebija vienīgās sāncenses. Kad man bija jāizšķiŗas – kļūšu par gleznotāju, architektu, kā vēlējās vecāki, vai mūziķi, vienu vasaru Zviedrijā papildinājos Niklāva Strunkes studijā. Slavenais gleznotājs dzīvoja augstā klinšu kraujā un, no tās lejā nākdams, allaž vēlējās redzēt mūs zīmējam krāšņās ozolbirzes *baroka ornamentālā* stilā. Viņš ļoti mīlēja Italiju, labi prata italiešu valodu. Lūdza, lai viņu apglabā Romā. Kad daudzus gadus vēlāk no dzīves šķīrās Niklāva Strunkes sieva, dēls Laris Strunke viņas pelnu urnu aizveda uz Italiju, un man bija jāspēlē bērēs.

Jaunībā es nekādi nevarēju iemācīties to eļļas triepienu, ko Strunke ieskatīja par pareizu. Man iznākot pārāk plakātiski. Viņš teica, ka es varētu kļūt par lielisku plakātu zīmētāju un pelnīt milzīgu naudu. Taču tas mani nevilināja.

Ko īsti nozīmē gadu desmitiem kopt latvisko kultūru svešumā?

Kad ar veco labo reņģenieku "Dzintarkrasts" 1944. gadā sasniedzām Gotlandi, man bija skaidrs: šis laiks Zviedrijā jāizmanto, lai mācītos, cik vien iespējams, bet, līdzko būs pirmā iespēja, atgriezīšos Latvijā.

Mērķis bija viens: trimdā saglabāt latvisku vidi, tāpēc arī rakstīju bērnu un jauniešu orķestŗiem, piedalījos Eiropas Latviešu jaunatnes apvienības (ELJA) kongresos. Neaizmirstamā atmiņā mans „pirmais" kongress. Visa Hamburga vēl bija drupu kaudzēs. Latviešu nometnes vadītājs ar smago automašīnu braukāja apkārt, meklējot klavieres. Te pirmo un beidzamo reizi mūžā redzēju dzejnieku Jāni Jaunsudrabiņu. Maza auguma, ļoti kluss vīrs. Lasīja savus dzejoļus, nobeidzot ar „Piemini Latviju". Man bija jāspēlē klavieres. Daļai taustiņu ziloņkaula plāksnīšu vietā bija palikusi tikai līme. Tā kā ļaužu sanāca arvien vairāk, kļuva karstāks un karstāks un tā līme man sāka lipt pie pirkstiem.

Zviedrijā viss laiks pagāja, rakstot mūziku tā dēvētajiem jaunatnes rītiem, apbraukājot bērnus visā Rietumeiropā. Kādreiz latviešu organizācijas par ceļu samaksāja, bet bieži vien tas bija uz paša rēķina. Dziesmu svētkos uz skatuves nevienu nelaidu, pirms nebiju izkontrolējis, vai dziedātājs prot savu balsi un instrumentālisti savas partijas. Latviešu lietas labā visu veicām par brīvu, bet iztiku pelnījām trijos darbos. Kad svētdienas rītā bija nokalpots amerikāņu luterāņu draudzē, steidzos uz ebrēju draudzi, kur bija jāspēlē kāzās vai bērēs, pēc tam skrēju uz latviešu evaņģeliski luteriskās draudzes dievkalpojumu, vakarā vēl šādas tādas svētdarības gaidīja sinagogā.

Kā tur pieņēma svešinieku?

Kad mans studiju biedrs dabūja ļoti labi apmaksātu ērģelnieka darbu Ziemeļzviedrijā, viņš mani lūdza pārņemt viņa darbu sinagogā. Rīgas ebrēji gan ļoti protestēja, vēlējās nevis latvieti, bet kādu zviedru. Taču sinagogas koris, kas viņam bija jāpavada, skaļi protestēja: ja pieņems tik nekvalificētu ērģelnieku, visi kā viens atkāpšoties… Galu galā mani pieņēma, bet jautāja: kāpēc esmu bēdzis no Latvijas? Tāpēc, ka visa mūsu ģimene 1941. gadā bija izsūtāmo sarakstā. Mans tēvs bija meža taksātors, māte ārste, Rīgas zīdaiņu nama priekšniece. Bet viņas brālis advokāts Jānis Dambekalns pēc 1905. gada par revolūcionāru darbību izsūtīts uz Sibiriju, jo bija aktīvs revolūcionārs. Atgriezies brīvajā Latvijā, divdesmitajos gados viņš bija kļuvis par Rīgas prefektu un apcietinājis komūnistus, kas mēģināja Latviju dabūt atpakaļ Krievijā. Viņš nomira ziemas salā 1941. gadā. Neviens vīrietis neizturēja tos minus sešdesmit gradus Vorkutas apkārtnē un dzīvi pie vēl neapmirušajiem kolchozniekiem. Sibiriju pārdzīvoja vienīgi mana nelaiķe māsīca.

Šodien daudzi meklē labākus dzīves un darba apstākļus ārzemēs, jūs, atgriezdamies Latvijā tūlīt pēc neatkarības atjaunošanas, esat rīkojies pavisam nemoderni.

Mani no Zviedrijas 1991. gadā šeit „iesauca" profesors Oļģerts Grāvītis.

Foto: Guna Oškalna

Pāris gadus centos apvienot Stokholmas latviešu luterāņu draudzes ērģelnieka pienākumus ar lekcijām šeit, Mūzikas akadēmijā. Apmēram tajā pašā laikā manai meitai Ilgai Vītoliņai, kuŗa vēlējās spēlēt teātri, likās, ka Latvijā tas būs vislabāk iespējams. Viņa nodibināja te pirmo privāto leļļu teātri, braukāja pa visu Latviju. Šogad martā mūsu meitiņa pēc piecu gadu varonīgas cīņas ar smagu slimību šķīrās no dzīves. Trīs mazbērniņi dzīvo Amatas pusē „Klintslejās".

Bet es paliku šeit. Man, protams, nebija nekādu illūziju par to, kas te sagaida. Biju gatavs cīnīties ar mošķiem. Kaut arī esmu sakauts, tomēr nepadodos. Man joprojām ir galīgi nepieņemams tas, kas notiek Saeimā un valdībā. Deputātu un ministru milzīgās atkāpšanās maksas, ko te sauc par kompensācijām. Pēc manas saprašanas jau sen, deviņdesmito gadu sākumā, bija jāievieš progresīvais ienākumu nodoklis, kas ir daudzās civilizētās zemēs. Diemžēl te joprojām ar fanātisku dumjību šo ideju noraida. Tāpēc esam tur, kur esam. Saprotams, arī Zviedrijā ir cilvēki, kas mēģina apiet likumu ar līkumu. Bet tos ietupina cietumā.

Žēl, ka rietumnieku vērtīgo moderno mūziku Latvijā atskaņo pārāk maz. Goda vietā visvisādas *umpa–bumpas*. Par daudz citzemju pabiru.

Tā bija likteņa ironija, ka Mūzikas akadēmijā es ar savām jaunajām metodēm un kārtību saniknoju vecos augstskolas varnešus. Spītīgi gribēja izglītot tikai koncertērģelniekus. Bet es paliku pie sava, ka praktiskam ērģelniekam jāprot ne vien pēc notīm spēlēt, bet arī pašam improvizēt, dziedāt un diriģēt kori.

Vai tad koŗdiriģentu trūkst?

Bet vai mazās lauku draudzēs tam ir naudiņa? Tam pašam ērģelniekam jāprot ne vien spēlēt, bet arī diriģēt un dziedāt. Tas ir praktisks ērģelnieks. Tāpat pēc senām tradicijām liturģiskajā gadā katrai svētdienai ir savs raksturs. Pirmajai svētdienai pēc Lieldienām 2008. gadā tāds pats raksturs kā 2009. gadā. Un tāpēc arī lasījumi nebūtu jāmaina. Civilizētās zemēs to nedara. Bet te veikli zēni visādi manipulē, lai viņiem būtu darbiņš, par ko maksā nabaga draudžu tantiņas ar saviem pensiju santimiem. Archibīskaps Jānis Vanags vēl 2001. gadā man svēti apsolīja, ka turpmāk lasījumus vairs negrozīs. Nākamajā gadā – groza atkal. Un rezultāts nereti ir komisks.

Mūzikas akadēmijā uztaisīju vēl vienu kārtīgu traci. Nedrīkst uzņemt galīgi nekompetentus skolēnus, lai tikai mācībspēkiem būtu nodrošināta alga! Uzrakstīju vadībai niknu vēstuli: atsakos eksaminēt tādus, kuŗi nevēlas iemācīties ērģeļspēli pietiekami, tā ka pat beigu eksāmenā nespēj nospēlēt "Dievs, svētī Latviju!" ar pedāli, kas jāprot, pat iestājoties mūzikas skolā. Vienojās par kompromisu. Tā kā rudenī man apritēja septiņdesmit un biju sasniedzis augstāko pensionēšanās vecumu, mani izlidināja ārā (lasi: ar godu aizvadīja pelnītā atpūtā). Bet jau pirms tam, lai mani, neērtu personu, dabūtu tālāk no Rīgas centra, aicināja uz Bolderāju. Būdams ērģelnieks evaņģeliski luteriskajā draudzē, arī tur šo to apgriezu kājām gaisā. Tulkoju gregoriku latviešu valodā, pats to dziedāju, ierādīju saviem skolēniem, nodibināju meiteņu ansambli, kam mācīju *vella dziesmas*.

Kas tās tādas?

Tā taču jau kopš vācu laikiem sauca latviešu tautasdziesmas.

Meklējot Krišjāņa Barona sējumos un trimdā izdotos Reitmaņa krājumos, atradu tekstus, kas tieši kā no Bībeles ņemti. Tā turpināju līdz pat 2005. gada Pļaujas svētkiem, kad saņēmu stipru brīdinājumu par veselību.

Latviešu Mūzikas balvas koncertā *Māmuļā* Antras Bigačas dziedātais „Dzejolis" ar Zeltītes Avotiņas dzeju un „Sena dziesma" ar Austras Dāles vārdiem bija jūsu vēlēšanās. „Dzejolim" tas bija pirmatskaņojums. Kādēļ vēlējāties šajā brīdī pirmo reizi dzirdēt tieši šo savu kompoziciju?

Visu mūžu nācies rakstīt pēc pasūtinājuma: izdari to, izdari šo. Visiem Rietumeiropas Latviešu Dziesmu svētkiem esmu rakstījis skaņdarbus, ievērojot dalībnieku spējas. Kopējā saimē taču bija jāiesaista visi dziedāt un spēlēt gribētāji. Kam Dievs pagalam nebija lēmis dziedāt, tie spēlēja kokli vai kādu sitamo instrumentu, trīsstūrīti, grabuli, trideksni… Līdz ar to visām manām apdarēm piemīt tāda, teikšu, klusināta elegance. „Dzejolis" ir vienīgais, ko, vēl mācīdamies Stokholmas Mūzikas augstskolas ērģeļmūzikas klasē, uzrakstīju bez ārēja pasūtinājuma. Taču Stokholmā nebija neviena, kas to spētu izdziedāt. Visus trimdas gadus mēģināju uztvert noskaņu, kas bija valdījusi mana vectēva mājās "Palejās" – piecpadsmit kilometru taisnā līnijā uz dienvidiem no Gaiziņkalna. No Kalsnavas muižas 19. gadsimta beigās izpirkto jaunsaimniecību pēdējo reizi redzēju 1943. gadā. Kaut zināja, ka draud padomju okupācija, uzcēla jaunu klēti, tēva māsas stādīja puķu dobes ar lauvmutītēm un gladiolām. Kalsnavas baznīca man atmiņā joprojām. 134 metrus augstais tornis lepni slējās pretī skatienam jau iztālēm. Kaŗa laikā to saspridzināja. Arī Zeltīte Avotiņa ir trimdas latviete, bēgle, dzīvoja Vācijā. Viņai laimējās iespiest savu dzeju, es to ieraudzīju Stokholmā, Latviešu palīdzības komitejas grāmatnīcā. Mūzika radās pēc tam.

Bet „Seno dziesmu" rakstīju ar laimes izjūtām par dēla nākšanu pasaulē. Viņam piedzimstot bija sarežģījumi. Ārsti brīdināja: viņš dzīvē iemācīsies tikai vienu valodu. Tāpēc mums ģimenē esot jārunā zviedriski. Neparko! Tagad dēls strādā Valsts archīvā Stokholmā, apguvis ne vien latviešu un zviedru, bet arī vācu un angļu valodu. „Senās dziesmas" dzejas autore Austra Dāle vairākus gadus pavadīja izsūtījumā Kazachstānā; atgriezusies Latvijā, paretam publicēja dzejoļus. Tie pa dažādiem ceļiem nokļuva Stokholmā.

Ne viena vien baznīca Latvijā jums var teikt paldies par ērģelēm. Arī Sv. Jāņa baznīcas ērģeles Rīgā nonākušas ar jūsu gādību.

Zviedrijā tās svieda ārā no Udevales baznīcas. Lielām četru manuāļu ērģelēm tur bija par šauru, bet Sv. Jāņa baznīcā skan lieliski. Daudzi kollēgas - Zviedrijas ērģelnieki piezvana un pavēstī, ja kādas ērģeles kļūst liekas. Vai mēs tās nevēloties? Protams! Tā arī atjaunotā Bērzaunes baznīca, dzīvesbiedres Baibas vecāku draudze, tika pie jaunām divmanuāļu ērģelēm.

Kas jums pašam sagādājis visvairāk gandarījuma?

Kad Helsingborgā Dziesmu svētkos 1989. gadā uzveda manu bērnu operu "Mazais ganiņš" ar 1931. gadā sacerēto Alberta Kronenberga tekstu. To iestudēja mūsu meita Ilga. Bet Baiba atceras kādu joku. Galvenās lomas tēloja trīs puikas no vienas ģimenes. Kādu dienu pirms pirmizrādes piezvana viņu māte un saka: nav naudas, ko nopirkt biļetes puikām uz Helsingborgu. Baiba aizgāja uz banku, izņēma no konta naudu, nopirka biļetes, iedeva mazo tēlotāju mammai rokās.

Man joprojām mīļā atmiņā autorkoncerts Rīgas Domā 1991. gadā. Tad te pirmo reizi tiku oficiāli atzīts. Sirsnīgs brīdis bija Kuldīgas Sv. Annas baznīcā, kad kamerkoris „Rāte" atskaņoja manu „Latviešu mesu", korim ļoti grūtu skaņdarbu. Ar patiku braucu cauri Baltezeram. Baznīcā ērģeles spēlē Dace Akmentiņa, kas pie manis apguva liturģiskā ērģelnieka praksi. Liela draudze. Bet Baltezera kapu kapličū cēlis manas sievas Baibas vectēvs Miķelis Ozols-Ozoliņš. Tas bija viņa mūrnieka diplomdarbs 1920. gadā. Nupat paša dzīvesbiedre man sagādājusi iepriecinājumu. Glīti datortechnikā pārrakstījusi orātoriju deklamētājam, lasītājam un lielām romantiskām ērģelēm „Kurzemes ciešanu stāsts" ar Veronikas Strēlertes, Andreja Eglīša un Bībeles vārdiem. To esmu veltījis Kurzemes cietoksnim, kas kapitulēja tikai 1945. gada 8. maijā. Varbūt kādam ērģelniekam noderēs?

PASAULE DZELTAINA AUST

Gunaram Saliņam 85. gadskārtā

(Turpināts no Nr. 17)

Mūsu neuzvaramā šauj no tankiem, lielgabaliem un visiem 20. gs. moderniem ieročiem uz... nē, tās ir šausmas. Bērni, sievietes, vecīši, ir, tiesa, arī apbruņoti cilvēki, bet tanki, pašgājēja artilerija, lidmašīnas. Kur un kad tas notiek – 1956. gadā no 26. līdz 30. oktobrim. Cik laimīgs es būtu, ja varētu nomirt uz Budapeštas barikādēm."

1957. gadā iznāca Gunara Saliņa dzejoļu krājums „Miglas krogs un citi dzejoļi". Literātūras kritiķis Jānis Rudzītis par Gunara Saliņa dzeju rakstījis šādas rindas:

„Gunaram Saliņam ir ārkārtīgi asa redze, smalka dzirde un tikpat jūtīgas citas maņas. Veidojot salīdzinājumus un personifikācijas, viņa stilistiskā fantazija tāpēc vairākos gadījumos, vienkārši sakot, pārsteidz. Tāpat pārsteidz Saliņa izdoma dzejoļu tematikā, kur viņš savu lirisko „fabulu" mēdz atbrīvot no saistībām ar telpas un laika dimensijām. Te visvairāk parādās īpašības, kas liktu runāt par Saliņu kā sirreālistu."

Sētsvidus idille Ņujorkā

Dzintaram Sodumam iebraucot
Tu iesmaidīji
Ņujorku šķīdonī lielā,
un īstas sētsvidus
idilles atklājās ielās.
Pa Taimskvēru saceltiem
brunčiem meitas brida
un spiedza, ka brienot
uz kūti pa sētas vidu.
Un skraidīja sivēni,
cūkas. No septītā stāva
pa vaļā logu
izliecās govis un māva.
Bet tad mēs iegājām
tā kā Torņkalna bārā,
un, kad pēc maza
brītiņa iznācām ārā,
pa Taimskvēru saceltiem
brunčiem govis brida
un spiedza, un ķērās
cita citai ap vidu.
Peļķes bij augšā
un lejā. No simtā stāva
pilsētai pāri
izliecās meita un māva.

Šis sirreālists Gunars Saliņš dzimis 1924. gada 21. aprīlī Dobelē. 1944. gadā beidzis Jelgavas skolotāju institūtu un devies trimdā uz Vāciju, strādājis bēgļu skolā un par tulku amerikāņu armijā. 1950. gadā izceļojis uz Amerikas Savienotajām Valstīm, kļuvis par profesoru psīcholoģijā un socioloģijā.

Pirmskaņa Latvijā bija vairāki literātu un mākslinieku grupējumi, to vidū pati interesantākā bija Zaļā vārna. Zaļvārnieši izdeva savu žurnālu, rīkoja skaļus „jampampus", deklarēja tagadnību par galveno savas mākslas principu. Tēlnieks Mārtiņš Zaurs, stāstīdams atmiņas par Zaļo vārnu, teica, ka Aleksandrs Čaks bijis šī grupējuma dvēsele un aktīvākais visu pasākumu dalībnieks.

Pēckaņa gados ne tikai Rakstnieku savienības telpās, bet arī ārpus tām izveidojās dzejnieku grupa, kas latviešu dzeju izrāva no sastinguma, un visu priekšgalā bija Ojārs Vācietis.

Ap to pašu laiku Ņujorkā pulcējās latviešu dzejnieki un mākslinieki, kuru grupējums guva Elles ķēķa nosaukumu.

...Gunars Saliņš mani aizveda uz Hudzonas krastmalu. Lūk, neliels sešstāvu ķieģeļu nams, apaudzis ar sastatnēm, melniem logu caurumiem. Blakus māja, kuŗā dzīvojis Linards Tauns, jau nojaukta, bet šajā namā vēl ir nelielas kāpnītes uz pagrabu – tur bija mākslinieka Milta darbnīca. Tajā un arī netālajos lētajos krodziņos pulcējās latviešu dzejnieki un mākslinieki, lai diskutētu par literātūru un mākslu, lasītu dzejoļus un reizēm arī skumtu par postā nonākušo Latviju. Elles ķēķa gaisotni un personības lieliski attēlojis Teodors Zeltiņš romānu triloģijas pirmajā daļā „Antiņš Amerikā meklē līgavu".

Kad vēlu vakarā atgriezāmies Gunara Saliņa mājās, pie kafijas tases viņš nesteidzīgi stāstīja atmiņas par Linardu Taunu, Teodoru Zeltiņu, par mākslinieiem Miltu un Annusu... Laiku pa laikam Gunara sieva Jautrīte atšķīra savas piezīmes un precīzēja dzejnieka stāstījumu, jo viņa, neuzticoties atmiņai vien, pierakstījusi Elles ķēķa notikumos redzēto un dzirdēto.

...Ojāru Vācieti jau kopš bērnības sauca par Ojku. Tā viņu uzrunāja brālis Imants, sieva Ludmila Azarova, Imants Ziedonis un vēl daži. Gunara Saliņa mīļvārdiņš, arī jau kopš bērnības, ir Gonka. Pārsteidzoši, vai ne? Vēl lielāki pārsteigumi sagaida nākamos dzejas vēstures pētniekus, kad būs jāskaidro latviešu dzejas fainomens 50. gadu beigās un 60. gados, kad gandrīz vienlaicīgi Daugavas krastos Rīgā un Hudzonas krastos Ņujorkā uzplaiksnīja latviešu dzejas perturbācija. Elles ķēķa dzejnieku grupai un tai jauno dzejnieku kopai, kas veidojās Latvijā, pēkšņi radās nepieciešamība atbrīvoties un pašizteikties: Latvijā atbrīvoties no stindzinošām dogmām, modināt sirdsgudrību un gruzdošu pretestību, trimdā – pretoties latviskuma zaudēšanas iespējamībai kosmopolītisma apstākļos. Latvijā par vadzvaigznēm kļuva Ojārs Vācietis un Imants Ziedonis, trimdā – Linards Tauns un Gunars Saliņš. Kā vienā ugunskurā satiekas divas liesmas, tā nenovēršami bija jāsatiekas šiem diviem strāvojumiem latviešu dzejā.

Daudzus gadu desmitus pirms Trešās atmodas Ojārs Vācietis izveidoja nelielu trimdas dzejas izlasi – to, protams, aizliedza izdot. Daudzus gadus šeit nepublicēta bija Linarda Tauna dzeja ar Ojāra Vācieša brīnišķīgo priekšvārdu. Nu ar visu bagātību, kas radīta svešatnē, sākam iepazīties. Klajā nāca Gunara Saliņa Rakstu I sējums un mazgrāmatiņa „Dzīvesstāsts un 33 dzejoļi". Tas tad arī bija pamudinājums rakstīt – par Ojku un Gonku. Mani vispirms pārsteidza viņu izturēšanās šeit, pie radio mikrofona; abi koncentrējušies un saspringti kā sprinteri pirms starta, abi gaiši un starojoši, abi ar milzīgu atbildības nastu plecos. Ja radio raidījumā pamīšus dzird abus dzejniekus, tad šķiet, ka pat viņu runas intonācijā dažas skaņas skan līdzīgi... Un tomēr – cik viņi ir dažādi! Divi dzejas milzeņi pie 20. gadsimta poēzijas apvāršņa...

Ojārs Vācietis nemitīgi rūpējās, lai patiesās dzejas vērtības nokļūtu pie lasītājiem. Viņš sakārtoja pirmo plašāko Aleksandra Čaka dzejas izlasi un uzrakstīja ievadu. Kad ciemojos pie Ojāra mājās, viņš rādīja ārzemēs dzīvojošu dzejnieku darbu izlasi. Aizgūtnēm lasīja Gunara Saliņa, Olafa Stumbra un citu dzeju. Dedzīgi runāja par to, ka latviešu dzeja dzīvo un elpo un ka aizjūras kollēgas nereti tieši pasaka to, ko mēs tikai „caur puķēm" varējām pateikt.

Pārliecību vajaga apliecināt, nevis paust vai izkliegt, - tāda bija viņa galvenā atziņa, jo arī trimdinieku dzejā bija ne mazums plakātisku apgalvojumu, bet nebija dzejas. Taču īstu dzeju, īstu mākslu viņš uztvēra ārkārtīgi jūtīgi un bija gatavs aizstāvēt to līdz pēdējam.

Par to visu stāstīju Gunaram Saliņam, kad ciemojos pie viņa Amerikā. Pārsteidzoši šķita tas, ka gan Hudzonas, gan Daugavas krastos gandrīz vienlaicīgi radušās dzejnieku kopas, kas uzsāka jaunu laikmetu latviešu dzejā. Amerikā viņi grupējās ap Linardu Taunu un Gunaru Saliņu Elles ķēķī, Latvijā – ap Ojāru Vācieti.

Ojārs Vācietis samērā ātri atbrīvojās no jaunības naivās jūsmas par komūnisma ideāliem, kas viņam nekad neasociējās ar valdošo režīmu. Jau kopš dzejoļu grāmatas „Elpa" viņš ir un būs latviski domājošs dzejnieks, kas apliecināja, ka „ar nedzēšamu tinti ik asins pilienā bij rakstīts Latvija". Tā toreiz neuzdrošinājās teikt neviens pat visdrosmīgākais dzejnieks Latvijā.

...Rīgas 800 gadu koncertā Mežaparkā pēkšņi uz balta mākoņiša parādījās Ojārs un uzrunāja mūs visus ar savu mīlestības apliecinājumu Latvijai. Tas bija tik satriecoši, ka joprojām esmu tā pārdzīvojuma varā.

Reinis Ādmīdiņš

(Turpinājums sekos)

KAPAKMEŅI UN TELEVĪZORI

Sveša vara. *Māra Bišofa zīmējumi, Andas Līces apceres, izdevusi Latvijas Okupācijas mūzeja biedrība, Rīgā, 2009.g., 80 lpp.*

Kā grāmatas ievadā raksta Valters Nollendorfs, „te nav nekā pelēka. Melns stāv pret baltu. ...Kā tālajos viduslaikos cīnās gaisma pret tumsu, labais pret ļauno, mūžīgā dzīvība pret mūžīgo pazudināšanu." 1972. gadā uz Izraēlu emigrējušais, vēlāk Francijā un ASV dzīvojušais Māris Bišofs dzimtajā Latvijā atgriezies 2003. gadā un tur vislabāk kļuvis pazīstams ar savām lielajām karikatūrām laikraksta *Diena* sestdienas izdevumos. „Svešajā varā" viņš neliela formāta zīmējumos, kas ievietoti ik nepārskaitļa lappuses vidū un atgādina kokgrebumus, atdara padomju okupācijas režīmam par viņa tēva apcietināšanu 1945. gadā Reņģē un nāvi četrus gadus vēlāk GULAGA soda nometnē Taišetā, Sibirijā.

Bišofa zīmējumiem ir īpatnība, ka daudzi no tiem nepakļaujas tūlītējai interpretācijai un izpratnei, tajos ir jāieskatās. Zīmējumos ļoti rūpīgi ieskatījusies dzejniece un publiciste Anda Līce, kas grāmatas ik atvēruma kreisajā pusē, tātad pretī katram zīmējumam, devusi piemērotu – saturiski skaudru, bet reizē arī dzejiski skaistu tekstu. Grāmatiņas pārlapošanai nevajag vairāk par stundu, bet, lai tajā iedziļinātos, tad vairāk gan.

Zīmējumos līdzsvaroti parādīta gan padomju režīma cietsirdība un ļaunums, gan tā uztieptās sabiedriskās iekārtas bezjēdzība un ačgārnības! Nollendorfa nupat citētais teiciens par melnā stāvēšanu pret balto sevišķi labi parādās 21. lappusē, kur balta latvju māte, palaista uz brīdi ārā no balta deportēto vilciena, melnajam padomju zemes klēpim atdod savu vilcienā mirušo balto bērniņu. Melnā nemitīga kontrastēšana ar balto ir Bišofa mākslas spēka pašā pamatā. 29. lappusē daži Ļeņina saulē gozējušies melni cilvēki (režīma patiesi atbalstītāji) un jo lielāks skaits baltu (izlicējies) uzgavilē zem Ļeņina dižbildes no pults runājošam aģitātoram, kamēr īstie baltie – tautas vairākums – nīkst melnajā laukumā, tumsībā. 31. lappusē melnā laukumā stāv sarkanarmietis un domās izģērbj kailu baltā laukumā redzamu mūsu tautumeitu.

Liekas, Bišofa 36 zīmējumi tveŗ gluži vai visu, kas par padomju režīmu būtu pasakāms. Škunstnieks, ražotājs nodarbojas ar masveidīgu elku tēlu gleznošanu. Režīma modrā acs uzmana un pārrauga pat vientuļā meža būdiņā mītošu māti un bērniņu šūpulītī. Ar spieķi un ubaga tarbu veikalā ienācis pircējs gan virs plauktiem pie sienas redz Ļeņina bildi, bet plauktos pērkamu preču tikpat kā nav. Režīma kalps uzturas plašā telpā, bet vienkāršai tautai jāmīt mazās istabiņās komūnālā dzīvoklī. Aģitātors vārdiem „Pļur-ļur-ļur" uzrunā masas, laikam runā par miera nepieciešamību, bet viņam aiz muguras tanks. Krievu valodas nepratējus varētu traucēt krieviskais teksts vairākos zīmējumos.

Gandrīz visi zīmējumi veidoti it kā uz kapakmeņiem. Ar tiem mākslinieks varbūt gribējis nodot reveransu savam Sibirijā mirušajam tēvam, kam droši vien bija jāpaliek bez kapakmeņa. Vēl ticamāks ir skaidrojums, ka ideoloģija, kas reiz solījusi sagādāt vienkāršajai tautai paradīzi zemes virsū, drīzāk radījusi kapsētu. Kapakmeņus var tulkot arī tā, ka Bišofs uzsveŗ ļaunās iekārtas pašas galu un iznīcību. Vietumis kapakmenis Bišofam sāk izskatīties stipri līdzīgs televīzoram. Varbūt te domāts vēstījums jaunajai audzei, kas padomju laikus uz savas ādas nav piedzīvojusi, lai tā skatās tajos kā televīzijā, kā gluži vai neticamā brīnumā, jo arī televīzija taču prot rādīt visādus brīnumus.

Andu Līci padomju vara skārusi ne mazāk ļauni kā Māri Bišofu: pati reiz bijusi izsūtītā, viņa savas apceres veltījusi izsūtīto un Sibirijā mirušo vecvecāku piemiņai. Līce paredz iebildumu, ka tāda grāmata kā „Sveša vara" par pretkomūnisma cīņas ieroci būtu lieti derējusi šīs varas varenības un aukstā kaŗa gados. Vai tagad tā neizskatās pēc speršanas ar kāju jau beigtam sunim? Tādiem iebildējiem viņa liek mutē vārdus: „Tas taču bija tik sen, nevajag šodien runāt par tādām lietām. (..) Tagad galvenais, lai nafta un gāze dienu un nakti būtu krānā, rēķini bankā un laba satikšana kaut vai ar pašu nelabo." (22.) Dzejniece netic vēstures lineāram progresam un neatgriezeniskiem dzīves uzlabojumiem. Viņa turpat brīdina un sauc: „Pasaule nelapo vēsturi un tādēļ atpakaļ stūrē, un jaunās variācijās viss atkārtojas. (..) Dievs, uzlūko vēlreiz mūs!"

Mēs esam ļoti pieklājīga tauta un diferencējam starp krieviem un komūnistiem. Anda Līce – pretēji „Krievi kaimiņos" autoram, nelaiķim trimdiniekam Aivaram Ruņģim – uzmanās, lai neko būtiski sliktu nepateiktu par krieviem. Viņa raksta: „Dainas ir skaistas, častuškām – nekādas vainas," - gan tūdaļ piemetinot: „Tikai atstājiet mierā mūs, ar vezumiem nevediet iekšā to, kas neiederas šai ainavā." (56.) Iebilstot pret īpaši sulīgi tieši krievu valodā izsakāmām rupjībām, viņa tai pašā teikumā krievu valodu nosauc par krāšņu. (72.) Laikam jau tas ir vienīgais veids, kā dzīvot un pastāvēt valstī ar tik lielu krievu tautības iedzīvotāju īpatsvaru, kāds tas ir mūsdienu Latvijā. Etniska naida vairošanai nav vietas. Tai pašā laikā gan atcerēsimies, ka komūnistu uzvaru no krievu uzvaras īpaši neatšķiŗ tie Latvijas krievi, kas ik gadu Rīgā 9. maijā pulcējas ap Uzvaras pieminekli, lai svinētu arī it kā savu uzvaru. Kamēr viņi tā turpinās un viņu piemineklis nebūs novākts, mūsu pieklājībai jānospraužrobežas.

Eduards Silkalns

KULTŪRAS DZĪVES JAUNUMI

Pavasaris Starptautiskā Baltijas baleta festivāla noskaņās

Kad tuvojas aprīļa beigas, Rīgā un Latvijā uzplaukst Starptautiskais Baltijas baleta festivāls. Šogad tas notiek jau 14. reizi.

Iesācies Rīgas Centrālās dzelzceļa stacijas plašumos, festivāls aizdejojis līdz pat Preiļiem. Tiesa gan, šogad financiālu problēmu apstākļos afiša nav nedz tik bagāta, nedz raiba kā citkārt. Taču jaunus iespaidus un impulsus neapšaubāmi sniedz viesu mākslinieku koncerti un izrādes, ko sagādājusi festivāla organizētāju grupa ar direktori, choreografi Litu Beiri priekšgalā.

Ilgi gaidīta Rīgā bija Jaunā spāņu baleta trupas *Sangre flamenca* izrāde, un tā izvērtās spilgtā, krāšņā un temperamentīgā mākslas piedzīvojumā. Desmit dejotāju lielā trupa, ko pavada astoņu mūziķu ansamblis, dejoja un mūzicēja, atklājot spāņu tautas dvēseli, kuŗā, kā redzējām, ļoti būtiskas iezīmes ir azarts, prasme aizdegt sevī dejas kvēli un ar to aplaimot gan savus partneŗus, gan skatītājus. Trupa, kuŗas nosaukums latviski nozīmē „flamenko asinis" valdzināja ar neizskaistinātu, dinamisku choreografiju, kuŗā modernā deja savijas ar flamenko dejas tradicijām. Divi galvenie solisti jau pirms gadiem trim viesojās šā festivāla galā koncertā, aizraujot ar vīru dejas soļu precīzitāti un milzīgo iekšējās enerģijas lādiņu. Kad nu uz skatuves bija visa trupa, enerģijas mutulis tik tiešām bija varens, un Rīgas publika savukārt neskopojās ar ovācijām.

Egils Siliņš

Velta Sniķere

Laikā, kad top šīs rindas, vēl nav noticis ne galā koncerts Nacionālajā operā, ne Brēmenes dejas teātŗa izrāde „Kurp". Ziņkāri rosina reklāmas materiāli par Dānijas jauniešu dejas grupu *Team JiYo*, kas 6. maijā priekšnesumu sniegs stacijas laukumā.

Katru gadu starptautiskā Baltijas baleta festivāla programmā ir arī notikumi, kas uz dejas mākslu attiecas visai pastarpināti, tomēr tie bagātina programmu un sniedz jaunu informāciju. Šogad festivāla dienās Teātŗa mūzejā atklāja Nacionālās operas scēnografes **Birutas Goģes** (1926-2008) piemiņas izstādi. Mākslinieces vārds visu divdesmitā gadsimta otro pusi ir saistīts ar darbu Operā, viņa veidojusi dekorācijas un tērpus neskaitāmām baleta izrādēm. Ar Birutas Goģes līdzdalību Rīgas balets ieguva izsmalcināto stilu un vizuālo izteiksmību, jo kostīmi un dekorācijas pauda to radītājas gaumi, iztēli un talantu.

Izstādē sakopoti eksponāti no mākslinieces archīva un Rakstniecības, teātŗa un mūzikas mūzeja krājuma. Te skatāmas gleznas – gan ainavas un ziedi, gan dekorāciju meti baleta izrādēm un kostīmu skices izteiksmīgos izstāžu darbos un vienkāršās darba skicēs. Šī ekspozīcija godina Operas skatuvei veltītu mūžu, sniedz ieskatu sfairā, bez kuŗas nevar iztikt neviena baleta izrāde.

Divas filmas par radošām personībām

Tapusi dokumentālā filma „Likteņa luteklis" par ievērojamo Latvijas operdziedoni, basbaritonu **Egilu Siliņu**. Filmēšanas grupa režisores Rūtas Celmas vadībā četru gadu gaŗumā sekojusi dziedātāja ceļam Eiropas lielākos opernamos, ikreiz līdz brīdim, kad veŗas operas skatuves priekškars. Rīga - Vīne – Lakorunja – Minchene – Berlīne – Cīriche. Filmā Egilu Siliņu redzam Latvijas Nacionālajā operā Richarda Vāgnera „Klīstošā holandieša", Džakomo Pučīni „Toskas" un Cīriches operā Richarda Vāgnera operas „Valkīra" fragmentos. Liela uzmanība pievērsta darbam mēģinājumos, tie ir saistoši epizodi – Vīnes operā, gatavojot Žorža Bizē „Karmenas" iestudējumu, un Minchenes operā - Richarda Vāgnera „Parsifālu".

Filmu „Likteņa luteklis" vairākas nedēļas izrādīja kinoteātrī „Rīga".

Jaunu videofilmu ciklā „Latviešu kultūras personības" izveidojusi režisore Maruta Jurjāne kopā ar operātoru Andri Priedīti. Ar Anglijas Latviešu izglītības fonda atbalstu Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācijā „Dzīvesstāsts" uzņemta filma „Spodrā bradātāja", kas stāsta par dzejnieci un jogas skolotāju **Veltu Sniķeri**. Režisorei izdevies iemūžināt dzejnieces neatkārtojami īpašo savas dzejas pasniegšanas veidu – tas līdzinās savdabīgam rituālam, kuŗā līdz ar vārdiem darbojas arī dejas soļi un žestu valoda.

Filmas pirmizrāde 27. aprīlī notika Rakstniecības, teātŗa un mūzikas mūzejā.

Apbalvoti labākie darbi grāmatniecībā

Jau sešpadsmito gadu norisinājās konkurss par aizvadītā gada skaistāko grāmatu. Beidzamos gados konkurss ieguvis nosaukumu *Zelta Ābele*.

Lietpratēju žūrija mākslas zinātnieces Ingrīdas Burānes vadībā vērtēja mūsu grāmatniecības ražu gan pēc mākslas, gan poligrafijas kritērijiem. Grāmata tika vērtēta, analizējot mākslinieku darbu grāmatas idejas īstenošanā un grāmatas poligrafiskās kvalitātes. Par 2008. gada notikumu latviešu grāmatniecībā tika atzīts karšu izdevniecības „Jāņa sēta" izdotais „Lielais pasaules atlants". Balvu par izcilību grāmatu mnākslā saņēma māksliniece Gita Treice.

Konkursam bija pieteikti astoņdesmit astoņi izdevumi jeb, citem vārdiem, – četrdesmit divu Latvijas grāmatizdevēju pērn izdotie labākie darbi.

Ar īpašu prieku uzņēmām ziņu, ka balvu pasniegšanas sarīkojumā Latvijas Mākslas akadēmijā atzinība izteikta mūsu kollēģei Irēnai Lagzdiņai. Viņai piešķirts tituls „Grāmatizdevēju draugs", novērtējot ilggadējo darbošanos grāmatu popularizēšanā, jaunumu atspoguļošanā un recenzēšanā. Irēnas raksti tiek publicēti mūsu laikrakstā, un ir patīkami, ka šo rūpīgi veikto, rēgulāro darbu novērtējuši paši grāmatizdevēji.

Gundega Saulīte

Birutas Goģes kostīmu skices baleta izrādēm

Latviešu mūzikas balva 2008

Šā gada 15. aprīlis, Rīgas Latviešu biedrības nama Zelta zāle, šurp klausīties un sveikt Latviešu mūzikas balvas laureātus sanācis ievērojams latviešu mūzikas radītāju, kopēju, atbalstītāju un interesentu pulks. Tā jau ir tradicija, ka laureāti šajā koncertā paši mūzicē. Latviešu mūzikas 2008. gada balvas pasniegšanas ceremoniju un koncertu vadīja mūzikas zinātnieks Arnolds Klotiņš (Latviešu mūzikas balvas Dibināšanas padomes priekšsēdis), pēc kuŗa iniciātīvas 2006. gadā tika uzsākta ikgadēja apbalvošana par veikumu latviešu mūzikas radīšanā un popularizēšanā. Par Latviešu mūzikas balvas ģenerālsponsoru kļuva AS *UnitCredit Bank*, kas arī šajā sarīkojumā sirsnīgi apsveica visus laureātus.

Foto: Guna Oškalna

Latviešu mūzikas balvas 2008. gada laureāti, no kreisās: Andris Vītoliņš, Artis Sīmanis, Antra Bigača un Terēzija Broka

Laureātu koncertā operas un kamermūzikas dziedātāja, mecosoprāns **Antra Bigača** kārtējo reizi apliecināja savu izsmalcināto dziedāšanas manieri, dziedot solodziesmas mīļotajiem tik pazīstamo Jāzepa Vītola *Mirdzas dziesmu* (Aspazijas dzeja, no drāmas „Vaidelote"), Alfrēda Kalniņa *Līst lietus…* (Jānis Poruks), Jāņa Kalniņa *Meži šalc* (Zinaida Lazda), Pēteŗa Plakida *Siltā lietū* (no cikla „Trīs Ojāra Vācieša dzejoļi"), Marģera Zariņa *Es mīlu tevi* un *Tu ar mīļiem vārdiem* no cikla „Sudrabota gaisma" (Rainis), kā arī Jāņa Mediņa *Mīlestības krāšņais koks* (Mirdza Ķempe). Pie klavierēm 2007. gada Latviešu mūzikas balvas laureāts pianists Ventis Zilberts. Antra Bigača laureātes titulu ieguvusi par ilggadēju latviešu mūzikas popularizāciju izcilā sniegumā.

Ērģelnieks, komponists un diriģents **Andris Vītoliņš** (par nemiera garu mūzikā viņu raksturoja Arnolds Klotiņš) saņēma balvu par mūža ieguldījumu latviskās mūzikālās vides uzturēšanā ārzemēs un Latvijas evaņģeliski luteriskās mūzikas līmeņa celšanā. Koncertā Antra Bigača dziedāja komponista *Dzejoli* (Zeltīte Avotiņa) un *Seno dziesmu* (Austra Dāle).

Saksofonvirtuozs un paidagogs **Artis Sīmanis** - šodien Jāz. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas rektors - koncerta programmā ienesa citu *noti*, jo uzstājās viņa savulaik dibinātais Rīgas saksofonu kvartets. Viņam šā gada mūzikas balva par ieguldījumu saksofona mūzikas izkopšanā Latvijā.

Ceturto laureātes titulu ieguvusi aktīva koŗu kustības kopēja, koŗdiriģente un paidagoģe **Terēzija Broka** par mūža ieguldījumu Latgales un Latvijas koŗu kultūrā. Zelta zāli ar sev raksturīgo mūziku pieskandēja Daugavpils Centrālā kultūras nama Latgales folkloras kopa *Dzīsme*, un Terēzija Broka aktīvi dziedāja savējiem līdzi.

Inese Raubišķe

Rīgas Evaņģeliskā draudze

Vecajā Svētās Ģertrūdes baznīcā 19. aprīlī plkst. 15.00 aptuveni simt dievlūdzēji no Latvijas un visām pasaules malām pulcējās dievkalpojumā, lai, izlūgdamies Dieva svētību, ievadītu jaunas Rīgas draudzes reģistrēšanas darba posmu.

Dievkalpojumā kalpoja LELBĀL archib. Elmārs E. Rozītis, prāv. Klāvs Bērziņš un diakone Ieva Puriņa. Baltās svētdienas spredīķi teica prāv. Klāvs Bērziņš, uzrunājot sevi un dievlūdzējus kā neticīgā Toma dvīņu māsas un brāļus. Lūgšanu un sveicienus teica archib. Elmārs E. Rozītis, pieminēdams, ka visu zemju prāvesti esot sūtījuši rakstveida sveicienus, izņēmums ir Vācijas prāvests K. Bērziņš, taču tā nebūt neesot nevīžība, bet gan atbilstot 2008. gadā virsvaldē pieņemtai rezolūcijai sludināt Evaņģeliju tur, kur tas vajadzīgs, vai ārpus Latvijas, vai Latvijā[1] , un te nu viņš esot un veicot šo uzdevumu klātienē.

Ar jaunās draudzes izveidošanas iniciātoriem dievlūdzējus iepazīstināja Māris Slokenbergs, uzsverot, ka viens no galveniem iemesliem šī mērķa izvirzīšanai bijusi vēlme Dievu lūgt, kā mēs to no mūsu tēviem esam mācījušies un pieredzējuši.

Pēc dievkalpojuma dievlūdzēji pulcējās pagrabstāva Vartburgas zālē, lai sadraudzībā pie čaklu roku klātiem galdiem pakavētos gan garīgās, gan laicīgās sarunās. Visaktīvākie un kustīgākie nenoliedzami bija bērni, kas pieaugušajiem lika atcerēties Jēzus aicinājumu būt Dieva bērniem – bez aizspriedumiem!

Jau kopš pagājušā gada novembŗa katra mēneša trešās svētdienas pēcpusdienā Vecajā Ģertrūdē prāv. Klāvs Bērziņš un Māris Slokenbergs dievkalpojumos pulcinājuši tos, kuŗi Latvijas evaņģeliski luteriskās Baznīcas draudzēs daudz dažādu iemeslu pēc vēl nav bijuši un nav atraduši garīgu mājvietu. Vīzija un mērķis visiem bija viens - dibināt jaunu, mūsu Baznīcai tradicionālu, Jēzū Kristū un viņā evaņģelijā organizētu draudzi Latvijā.

Draudzes iniciātori. No kr.: Māris Slokenbergs, Ivars Embrekts, prāv. Klāvs Bērziņš, diak. Ieva Puriņa, archib. Elmārs E. Rozītis, Līga Puriņa Purīte, Dr. Ģirts Zēgners, Ivars Slokenbergs. Klāt nebija prāv. Ieva Graufelde un Andris Bērziņš

Jāpateicas jauniem, dinamiskiem un arī mazliet vecākiem, pieredzējušiem, bet galvenais - gribīgiem latviešu luterāņiem, ka iniciātoru skaits īsā laikā ir pieaudzis tā, lai veicamos darbus varētu sadalīt: izveidot draudzes statūtus, uzrakstīt darbības noteikumus, sarakstus un visus reģistrēšanās dokumentus, sasaukt draudzes pilnsapulci, kuŗā ievēlēs gan valdi, gan padomi, gan dāmu komiteju, gan mācītāju. Arī sameklēt darboties gribīgus un spējīgus jaunās draudzes locekļus, kas kopā ar mācītāju uzņemtos svētdienas skoliņas vadīšanu. Tāpat izveidot saziņas tīklu, mājaslapu tīmeklī, lai ikvienam būtu pieejamas ziņas, kas draudzē kad notiek un kas vēl vajadzīgs vai darāms. Draudzes pagaidu nosaukums ir Rīgas Evaņģeliskā draudze.

Ikviens, kas vēlas aktīvi vai pasīvi piedalīties draudzes veidošanā, laipni aicināts to darīt! Kristus un mēs jūs gaidām!

Šis ir rakstīts... lai jūs ticētu, ka Jēzus ir Kristus, Dieva Dēls, un lai jums, kas ticat, būtu dzīvība viņa vārdā. (Jāņa 20,31)

Prāvests Klāvs Bērziņš
Rīgā

[1] „LELBĀL Virsvalde plēnārsēdē nolemj, ka Virsvalde atbalsta visus centienus sludināt evaņģeliju, vienalga vai Latvijā vai ārpus Latvijas." (2008. gada 20.-23. aprīlī Sanktpēterburgā, ASV)

Beidzamās ardievas dedzīgam patriotam

15. aprīlī, miglaini drūmā dienā, daudz tautiešu saplūda Straumēnu muižas pagalmā, lai pēc mājas paražas vestibilā noklausītos īsus dievvārdus un dotu iespēju atvadīties no aizgājēja arī tiem, kas nav vairs spējīgi piedalīties atvadu dievkalpojumā kremātorijā. Zaļā mauriņa uzkalniņā pusmastā skumji plīvoja Latvijas karogs Jānim Frišvaldam, līdz pēdējai stundai dedzīgam latviešu patriotam. Pēc prāvesta emeritus J. Jurģa teiktās lūgšanas gaŗa rinda spēkratu klusi pievienojās aizgājējam līlijām greznotos ratos, lai lēnām dotos uz attālo Nanītonas kremātoriju. Pie vairākām krustcelēm un satiksmes apļiem bija aizkustinoši vērot, kā citi braucēji apstājas un godbijīgi dod priekšroku sēru braucienam.

Kad izbraucām no „Straumēniem", blāvi uzspīdēja saule, un, Nanītonā iebraucot, debesis noskaidrojās pavisam pavasarīgi zilas. Kremātorijas priekšā aizgājēju un atbraucējus sagaidīja izvadītāji, ieradušies no visām Anglijas debess pusēm, tomēr gandrīz visiem zālē pietika sēdvietu. Frišvaldu ģimeni no Notinghamas un Latvijas uzrunāja un dievkalpojumu noturēja trīs garīdznieki – prāv. emer. Juris Jurģis, prāv. Andris Abakuks un Vidusanglijas mācītājs Viesturs Vāvere. Pie ērģelēm Ināra Āboliņa, ieskaņojot un izskaņojot izvadīšanu ar tautasdziesmu motīviem. Prāv. A. Abakuks stāstīja par aizgājēja dzīves gājumu. Aizkustinoši skanēja ievada dziesma *Augšā aiz zvaigznēm* un nobeidzot korālis *Pie rokas ņem un vadi.*

Muižā pie svinīgi klātiem galdiem ap simt bērinieku sagaidīja mājas saimniece Ligita Krieva ar savām čaklām palīdzēm, – ar vīna glāzi novēlējām Jānim Frišvaldam vieglas smiltis dzimtenē, Lestenes kaŗavīru kapsētā, kuŗai arī tika novēlēti ziedojumi ziedu vietā. Tad aizgājēju un atspirdzinājušos viesus uzrunāja latviešu organizāciju pārstāvji.

Foto: Leons Bodnieks

Jāņa Frišvalda atraitne Maruta uzrunā bēriniekus. Priekšplānā profilā prāvests Andris Abakuks

Pirmais atvadu sveicienus nesa Baznīcas pārvaldes Lielbritanijā laicīgais priekšnieks prof. emer. Dr. Reinhards Vītols, pieminot, ka Jānis un viņš ilgus gadus nodzīvojuši vienā pilsētā, vienā draudzē. Jāni viņš teica kā viscēlāko patriotu, kas nekad cīņu nav pabeidzis, zinot, ka viņa dienas ir skaitītas, un savu dzīvi līdz beidzamam bija sakārtojis, tāpat savu pelnu apbedīšanu kopā ar citiem varoņiem Lestenes Brāļu kapos.

Aivars Sinka runāja Juŗa Augusta vārdā, cildinot Jāņa „plato muguru", - visu mūžu viņš kalpojis savai organizācijai, teikdams: „Daugavas Vanags esmu!"

Krišs Ligers no DVF Notinghamas izteica ģimenei līdzjutību nodaļas vārdā un nodeva sveicienu no LNPL priekšsēdes Lilijas Zobenas. Viņa nožēlo, ka nav tikusi uz bērēm, jo tai brīdī bija atceļā no Latvijas. Krišs arī pieminēja Frišvaldu un Ligeru ģimenes tradicionālo ikkgadu tikšanos Notinghamas vēsturiskā „Zosu tirgū" oktobrī. Abām ģimenēm ir bijušas ilgu gadu saites – bērni dzima vienā laikā, gāja kopā Notinghamas latviešu skolā, – vieglas smiltis!

Andrejs Ozoliņš no Nacionālās padomes sacīja, ka viņam par Jāni, kas visu mūžu dzīvojis Latvijai, ir viscēlākās atmiņas. Jānis daudz palīdzēja izglītības darbā, latviešu skoliņā un atbalstīja latviešu valodas apgūšanu Almelijas nometnēs. Bija liels LNPL atbalstītājs, rakstīja recenzijas, pat kontroversas. Sadarbojoties ar Inesi Auziņu-Smitu (arī diemžēl šai dienā Latvijā), veicināja latviešu vēstures Lielbritanijā sakopošanu un izdošanu. Jānis bija arī Latviešu Preses biedrības Anglijā priekšsēdis un dzinējspēks, rosināja uzaicināt vairākus slavenus runātājus no Latvijas. Kopā ar Jāni Riteni viņš izkārtoja daudzbērnu ģimeņu atbalstu Latvijā.

No laikraksta *Brīvā Latvija* sveicienus nodeva arī tās izdevēju kopas priekšsēdis un Lielbritanijas DVF valdes priekšsēdis Uldis Reveliņš, pieminot Jāņa lielo devumu ar rakstiem avīzei, pateicoties par viņa dzīvi, – Daugavas vanagi, sasauksimies!

Foto: Sarmīte Janovska

Straumēnu muižas mežs - Jāņa Frišvalda kādreiz iemīļotā pastaigu vieta

Ivars Muravskis no Līdsas, V. Avotiņš no Halifaksas un Marta Prauliņa no Londonas DVF nodaļas nesa pēdējos sveicienus, kādreizējais skolas draugs J.V. Ezis novēlēja Jānim vieglu dusu dzimtenes smiltājā.

Jāņa brālis Ēvalds Frišvalds pateicās ģimenes vārdā visiem par izvadīšanu un piemetināja mazu anekdotu par brāļu attiecībām: „Par palaidnībām vienmēr ciest dabūja mazais brālis. Mans lielais brālis izmantoja visu savu laiku līdz pēdējam brīdim."

Savai sievai Marutai, kas reiz viņam stāstījusi par latviešiem, kuŗi senos laikos pilīs un baznīcās iemūrēti, viņš ieminējies, ka arī pats visu mūžu bijis „labprātīgi iemūrēts"- latviešu lietā un valodā un ka līdz pēdējam brīdim arī viņa sirds tur paliks iemūrēta. Jāņa paša vārdos: „Es dzīvoju vienu mūžu – otra mūža man nebūs!" Tad Maruta novadīja klātesošos Jāņa mīļākā dziesmā – „Es vēlos mājās pārnākt.."

Nobeigumā – DV dziesma „Še kopā mēs, biedri...".

No visiem veltījumiem Jānim Frišvaldam secināma viena un tā pati doma – savas dzimtenes mīlestībā viņš bija dzīva mūsu nesenās kaŗavīru, DV un Preses biedrības vēstures enciklopēdija. Kur gan turpmāk vērsīsimies pēc ātras un precīzas informācijas? Atbildes nav. Kad rakstu šīs rindas, Jānis Frišvalds jau ir atgriezies dzimtenē.

Sarmīte Janovskis

Danske Bank komerckurss

	Pirkšana	Pārdošana
AUD/LVL	0,3655	0,3855
CAD/LVL	0,4236	0,4486
CHF/LVL	0,4613	0,4793
DKK/LVL	0,0917	0,0967
EEK/LVL	0,0428	0,0458
EUR/CHF	1,4638	1,5518
EUR/GBP	0,8800	0,9081
EUR/LTL	3,4189	3,6239
EUR/LVL	0,7032	0,7152
EUR/PLN	4,5119	4,6129
EUR/SEK	10,5512	10,9762
EUR/USD	1,2735	1,3275
GBP/LVL	0,7770	0,8050
GBP/USD	1,3993	1,5065
LTL/LVL	0,1969	0,2139
NOK/LVL	0,0777	0,0817
SEK/LVL	0,0645	0,0675
USD/CHF	1,1178	1,1979
USD/LTL	2,6161	2,7921
USD/LVL	0,5392	0,5512

Vītolu fonda sapņu meitenes...

Ir 2009. gada 2. aprīlis, un es esmu uzaicināta Vītolu fonda dzimšanas dienas svinībās. Interesanti, ka tās notiek vietā, ar ko esmu saistīta un kam arī dzimšanas diena ir aprīlī. Tā ir viesnīcā „ Radi un draugi", telpa, kur pirms četrpadsmit gadiem pati dzīvoju. Pirms ceremonija sākusies, pametu melancholisku skatienu pa logu, kur tik bieži esmu vērojusi jauniešus uz ielas vēlās vakara stundās. Bet nu cilvēki sanākuši, un fonda valdes priekšsēde Vita Diķe sarīkojumu atklāj ar pateicības vārdiem Vītolu pārim - Vilim un Martai par šī fonda ideju un pirmo miljonu latu. Ar šā fonda gādību jau vairāki simti centīgu Latvijas jauniešu ir augstskolu beiguši un strādā Latvijai. Vita sajūsmināta stāsta, ka šogad jau 574 jaunieši studē ar Vītolu fonda stipendijām. Vislabākais tomēr ir tas, ka Vītolu pāra priekšzīmei ir daudzi sekotāji. Vēl viņa pastāsta, ka, sākot darbu fondā, jau tūlīt sākusi sapņot. Pirmais sapnis - simt stipendiju, tad divi simti un tad jau pieci simti stipendiju gadā! Bet nu jau labu laika sprīdi Vitai palīdz vēl divas sapņu meitenes - valdes locekle Linda Richtere un biroja administrātore Inna Mogutova. Tā kā jau labu laiku pazīstu viņas visas, varu droši teikt, ka tā ir īsta sapņu komanda! Amerikā mēs teiktu *dream team*. Tagad viņas sapņo visas trīs un ir jau pirmajam miljonam pamatkapitālā piesapņojušas otru miljonu klāt. Pirmo reizi manā latviešu sabiedriskā darba vēsturē redzu, ka tik īsā laikā var tikt pie otra miljona pamatkapitālā. Tas ir gandrīz neticami, fantastiski!

Tad Vita apsveic klātesošos un pateicas visiem otrā miljona sagādātājiem. Viņu nav daudz, bet man tas liek aizdomāties. Kas un kāpēc to ir darījuši? Pēc ceremonijas, oficiālās šampanieša glāzes un uzkodām es sāku Vitu iztaujāt. Izrādās, pirmais ir Brunis Rubess ar ģimeni, viņi 2002. gada nogalē iesāka stipendiju Birutas Rubesas piemiņai. Nākamā ir Ērikas Rītiņas ģimenes piemiņas stipendija, ko nodibina sirmā kundze, kad, atgriezusies Latvijā, saņem mantojumu. Šī stipendija veltīta LU vēstures un filozofijas fakultātes studentei. Nākamie palīgi otram miljonam ir Alfrēds un Sarmīte Gravas. Viņi kādā rajona avīzē lasījuši par jaunu žurnālistikas studenti, kuŗai jāiztiek ar pieciem latiem mēnesī. Radās ideja palīdzēt Bārtas un Liepājas jauniešiem iegūt augstāko izglītību. Tagad ar Alfrēda un Sarmītes vecāku - Miķeļa un Ievas Gravu un Emmas A. Kampes piemiņas stipendiju ik gadus studē desmit jaunieši. Pēc tam radās stipendija Osvalda un Ilgas Kēses (Selonijas) piemiņai. To izveidoja viņu bērni - Andrejs Kēse, Osvalds Uldis Kēse, Irene Saddle un Vija Peirsona. Viņi vēl tagad dzīvo Venecuēlā, bet savu ilggadējo draugu – Vītolu dibināto fondu atbalsta ar lielu sirsnību.

2004. gadā fonda „Ārkārtējā palīdzība Latvijas Zemessardzei" valde pieņēma lēmumu Latvijā dibināt Jaunsardzes stipendiju, kas ik gadu tiek piešķirta jaunsargam, kuŗš stipendiju ieguvis konkursa kārtā. Daudz līdzekļu šim fondam ienācis no dažādām organizācijām un individuāliem ziedotājiem. Ik gadus Jaunsardzes stipendiju fonds tiek papildināts ar jauniem ziedojumiem, par ko liels paldies I. Damberga kungam.

2005. gads palielina neaizskaŗamo kapitālu ar Vairas Vīķes-Freibergas, Korp! Spīdola, Kanadas un ASV latviešu devumu. Godinot prezidenti Vairu Vīķi-Freibergu par viņas sasniegumiem zinātnē un valsts darbā, Korp! Spīdola Kanadas kopa ierosināja dibināt Prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas mūža stipendiju. Lai savāktu kapitālu stipendijai, Korp! Spīdola ar Kanadas Latviešu centra palīdzību 2005. gada 4. jūnijā rīkoja līdzekļu vākšanas vakariņas "Latvieši jaunā pasaulē". Sarīkojuma galvenā viešņa – Vaira Vīķe-Freiberga. Vairas Vīķes-Freibergas mūža stipendijas neaizskaŗamam kapitālam Kanadas un ASV latvieši saziedoja 65 000 Kanadas dolaru. Sabiedrības atsaucība bija tik liela, tāpēc, ka cilvēkus saistīja Vairas Vīķes-Freibergas un citu latviešu centieni saglabāt savas tautas valodu. Stipendija ir paredzēta paidagoģijas, baltu filoloģijas vai latviešu literātūras studentiem.

Nākamā stipendija arī bija no Kanadas – Vilhelmīnes Līnas Ozolas stipendija, kad viņas testamenta izpildītāji īstenoja aizgājējas vēlēšanos un Vītolu fonds dabūja vēl vienu mūža stipendiju un papildinājumu otram miljonam. Vēl viena mūža stipendija radās 2005. gadā, kad Kārlis Cīrulis izvēlējās pārdot tēva mājas un naudu atstāt Latvijā. Iegūtos līdzekļus viņš veltīja ne tikai Vītolu fondam, bet arī Okupācijas mūzejam un Lestenes Brāļu kapiem. 2008. gadā Kārlis Cīrulis vēl papildināja stipendijas neaizskaŗamo kapitālu, jo par saviem īpašumiem iegūto naudu ir nolēmis veltīt Latvijas nākotnei – jauniešiem, kam jāiegūst augstākā izglītība. Šogad ar Kāļa Cīruļa stipendiju jau studē četri Valmieras novada jaunieši.

2005. gadā Oskars Dumpe dibināja vienu mūža stipendiju, bet 2007. gadā viņš bija ieradies no Kanādas uz fonda sarīkojumu, līdzi vedot nenovērtējamu dāvanu – testamentu, kuŗā viss mūžā nopelnītais ir novēlēts Latvijas izglītībai. "Vītolu fonda darbošanās nostiprina ticību un pārliecību, ka šis darbs dos ieguldījumu latviešu tautas atdzimšanā, jo esam zaudējuši veselu paaudzi, mūsu inteliģenci un labākos un centīgākos cilvēkus," saka O. Dumpe. "Mūsu pašreizējā jaunatne ir cerība. Jādara viss iespējamais, lai katrs tiešām centīgs un apdāvināts latviešu jaunietis iegūtu augstāko izglītību."

Vita man stāsta kā no grāmatas, un es jau zinu, ka nespēšu pieminēt ne visus savus draugus, ne paziņas, kas Vītolu fondu ir padarījuši par to, kas tas ir šodien. Cits pēc cita radušies jauni Vītolu fonda labvēļi ar jaunām stipendijām, ar papildinājumu pamatkapitālam. Dažās lappusēs nav iespējams uzrakstīt, ko viņi domājuši, to darot, kādēļ to darījuši. Man ir ārkārtīgi liels prieks, ka šo brīnišķīgo cilvēku vidū ir tik daudz manu labu paziņu un draugu. Annu Cerbuli pašu gan nepazinu, bet viņas dēls Kārlis man ir labi zināms jau kopš tiem laikiem, kad mēs vēl demonstrējām Madridē par brīvību Baltijas valstīm. Jāpiemin kādreizējo Klīvlandes draugu atbalsts un palīdzība Vītolu fondam. Dzintra Bungs 2006. gadā nodibināja stipendiju savu vecāku Jānņa Arvīda un Metas Bungs piemiņai. Rasma Dinberga aizsāka stipendiju sava vīra Kornēlija piemiņai. Jānis Strautnieks, godinot savu mīļoto Dagniju, 2007. gada 16. maijā Latvijā nodibināja *In Memoriam* Dagnijas Strautnieks stipendiju. Tā tiek piešķirta Latvijas Mākslas akadēmijas, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas un Latvijas Universitātes Ģeografijas un Zemes zinātņu fakultātes studentiem. Stipendiātēm vēlējums – iestāties Korp! Spīdola. Sarunā Jānis Strautnieks stāstīja: "Lasīju Dagnijas piezīmes, kuŗās viņa raksta: „Cilvēks dzīvo, kamēr netiek aizmirsts."" Nu Jānis ir nodrošinājis, ka viņa Dagnija netiks aizmirsta nekad, jo jau šogad ar jaundibināto stipendiju studijas uzsāka seši studenti un studēs vēl daudzi...

Jau pasen kādā ALAs kongresā iepazinos ar Evaristu Bērziņu, bet nezināju, ka viņš ir zaudējis savu Mārīti. Lasot *Laiku*, viņš atradis veidu, kā godināt Mārītes piemiņu, un izveidojis viņai nezūdošu pieminekli ar mūža stipendiju Vītolu fondā. Viņa vēstulē fondam lasāms:

„Jūs visi darāt ļoti svētīgu darbu, kas atbalsta Latvijas jauniešus, viņu ģimenes un kas eventuāli palīdzēs plaukt visai Latvijas valstij. Jūsu rūpīgi sakārtotā informācija un atklātība deva man lielu uzticību Jūsu fonda darbībai - es esmu pārliecināts, ka visi saziedotie līdzekļi nonāk pareizās rokās. Tāpēc nolēmu pievienoties Vītolu fonda atbalstītāju saimei un nodibināt Evarista un Mārītes Bērziņu stipendiju."

Pensionēts ārsts no Amerikas Paulis Dzintars savu lēmumu dibināt stipendiju izskaidro ar vārdiem: „Pats no savas un vecāku dzīves esmu mācījies, cik svarīga ir izglītība. Ir daudz apdāvinātu, centīgu jauniešu, kuŗi vēlas iegūt augstāko izglītību. Zinu, ka mana dāvana palīdzēs tikai dažiem, bet labāk ir iededzināt vienu mazu svecīti nekā sēdēt tumsā. Ja ikviens tik zemē sētu..."

Atbalstītāju ir ļoti daudz, visu pieminēšanai vajadzētu ja ne grāmatu, tad vismaz burtnīcu... Tomēr jāpiebilst, ka starp Vītolu fonda labvēļiem ir arī organizācijas. Viena no tām ir Daugavas Vanagu Toronto nodaļa. Sākot ar 2007./2008. mācības gadu, nodibinātas divas Daugavas Vanagu Toronto nodaļas stipendijas. Stipendiātam jābūt Daugavas Vanagu Latvijā jaunietim vai jaunsargam. Pieminēšanas vērta ir arī Latvijas Agronomu biedrības ārzemju nodaļa, kas izveidojusi stipendiju ar ārvalstīs dzīvojošo latviešu ziedojumiem. Viņu uzskats: „Stipendija būs vērtīgs ieguldījums Latvijas lauksaimniecības attīstībā, jo palīdzēs iegūt izglītību tehniski sagatavotam agronomam ar izpratni par pētniecību, ar angliskisku domāšanas veidu un prasmi risināt problēmas."

Vēl noteikti gribu pieminēt labu paziņu un ļoti sirsnīgu cilvēku Birutu Heisteri. Viņa jau 2005. gadā sava vīra Daumanta piemiņai nodibināja divas stipendijas, tās novēlot jauniešiem no Dobeles rajona Bukaišu un Elejas pagasta. Pērn Biruta ziedoja jau trim stipendijām. 27. martā Birutai ir dzimšanas diena, šoreiz viņa sev izvēlējas netradicionālu dāvanu – ieguldīt līdzekļus neaizskaŗamajā kapitālā Daumanta un Birutas Heisteru mūža stipendijām. Brīdī, kad tika parakstīts līgums, Biruta vēl nezināja, ka viņas ieguldījums neaizskaŗamo kapitālu palielinājis līdz diviem miljoniem latu. Tobrīd blakus Birutai domās bija visi labas gribas ļaudis, kas šo gandarījuma mirkli Vītolu fondam sagādājuši septiņu gadu laikā.

Šaprotams, ka te ne tuvu neesmu pieminējusi pat pusi ziedotāju, kas ir Vītolu fonda „sapņu meiteņu" sarakstos, bet viņas joprojām sapņo - nu jau par trešo miljonu Vītolu fonda pamatkapitālā, sapņo par veselu tūkstoti stipendiju vienā gadā. Pirmie sapņi ir piepildījušies, bet sapņos viņas arī turpmāk. Rakstīto pārdomājot, atklāju, ka šie sapņi pielīp. Tagad es zinu, ka arī gribu būt šajā sapņu komandā. Vitai jau esmu apsolījusi, ka mans vārds būs starp tiem, kas Vītolu fondam dos trešo miljonu, un tūlīt rakstīšu vēstuli Klīvlandes Latviešu bankai cerībā, ka šie sapņi pielips vēl daudziem.

Astrīda

Foto: Jānis Brencis

Otrā rindā no kr.: Vilis Vītols, Valda Auziņa, Kristīne Klišāne, Linda Richtere, Marta Vītola, Laura Bulmane, Vilis Vītols, Ādolfs Sīlis, Inna Mogutova. Pirmā rindā no kr.: Biruta Heistere, Brunis Rubess, Aija Ebdene, Vita Diķe.

Foto: Jānis Brencis

No kreisās: Linda Richtere, fonda valdes loecekle, Vita Diķe, fonda valdes priekšsēde, Inna Mogutova, fonda biroja administrātore.

NOVADU ZIŅAS

Vai meža ciršanas apjoma palielināšana ir loģiska?

Pagājušā gada decembrī Ministru prezidenta Ivara Godmaņa vadītā valdība nolēma palielināt meža ciršanas apjomu nākamajos divos gados - 2009. un 2010. gadā - par 4 miljoniem kubikmetru (kub.m)

Taču šobrīd nekādi aprēķini par to, kā palielinājies ciršanas apjoms, vēl nav veikti. Pretēja situācija ir Lietuvā, kur meža ciršanas apjoms samazināts, jo Lietuvas kokrūpnieki par lētu naudu iepērk kokus no Latvijas. Mežizstrādātāji pauž bažas par straujo ciršanas apjomu Latvijas mežos pašlaik, kad cena par koksni ir tik ļoti zema.

Šodien Latvijā cērt tēvu un vectēvu stādītos mežus, bet šodien stādītos cirtīs bērni un bērnubērni. Mežus šodien izcērt vairāk, nekā tas bija pirms 18 – 20 gadiem.

Ja trīs gadu laikā, lai atdotu Starptautiskā valūtas fonda, Ziemeļvalstu, Pasaules Bankas un citu aizdevumu Latvijai - 7,5 miljardus eiro, jāizcērt 90 miljoni kub.m koku, tad varbūt pa visu Latviju pārsimt darba vietu mežā radīsies.

Latvijas Lauksaimniecības universitātes Meža fakultātē dzirdēju runājam, ka pirms 20 gadiem un agrāk meža darbiem bijis ļoti augsts prestižs, mežinieki arī īpaši rūpējušies par meža saglabāšanu. Tolaik mežkopjiem izdevās varasvīrus pārliecināt, ka Latvijā ir ieteicams gadā izcirst ne vairāk kā 3 - 6 miljonus kubikmetru meža. Tāpēc, atjaunojoties Latvijas neatkarībai, bija liels apjoms pieaugušo un pat pāraugušo mežu un ciršanas jaudas varēja palielināt līdz šodienas apmēriem. Patlaban Latvijā gadā tiek izcirsti 11-12 miljoni kubikmetru. Jāpiebilst, ka priede ir

2008. gada decembrī Ministru kabinets pieņēma lēmumu palielināt Latvijā meža ciršanas apjomus par 4 miljoniem kubikmetru

cērtama caurmērā pēc 101 augšanas gada, egle - pēc 81, bērzs - pēc 71 gada.

ES tiek izcirsti caurmērā 60% gada laikā pieaugušās koksnes, Latvijā – 68%, bet Igaunijā – 52%.

2008. gadā meža īpašniekiem un meža tiesiskajiem valdītājiem izsniegtajās ciršanas atļaujās uzrādītais plānotais ciršanas apjoms bija 12,03 miljoni koksnes, liecina Valsts mežu dienesta sakopotā informācija. Plānotais ciršanas apjoms valsts mežos bija 6,73 miljoni, bet pārējos mežos - 5,3 miljoni kubikmetru. Meža īpašniekiem un tiesiskajiem to valdītājiem no 1. janvāŗa līdz 31. decembrim kopumā izsniegti 56 493 apliecinājumi koku ciršanai.

Privātie meži (149 000 īpašnieki) ir 42% visu Latvijas mežu, otru daļu - valsts mežus apsaimnieko „Latvijas valsts meži" (LVM). LVM īpašnieks ir valsts, bet sabiedrības akciju turētāja ir Zemkopības ministrija. Zīmīgi, ka privātajos mežos ciršanas apjoms pēdējos gados ir sarucis.

LVM darbību ietekmē straujais koksnes cenu kritums un globālās ekonomiskās situācijas pasliktināšanās, kas skārusi būvniecību un citas nozares. Samazinājies arī pieprasījums pēc koksnes Lielbritanijas, Vācijas, Zviedrijas un tāpat Latvijas tirgū. Dažām koksnes šķirnēm, kas tiek pārdotas Latvijā, cenas samazinājušās pat par 70 %.

Latvijas meži un to koksnes resursi ir viena no galvenajām valsts nacionālajām bagātībām, kas radušās pēc ilgstošas un mērķtiecīgas cilvēka darbības. Šie resursi izmantojami maksimāli efektīvi, ievērojot ilgtspējīgas (nenoplicinātājas) mežu apsaimniekošanas principus. Meža platības aizņem aptuveni pusi valsts territorijas – 51%. Vērtīgās koku sugas ir priede, (39,7%), bērzs (28,4%), egle (20,6%), baltalksnis (2,5%), apse (2,5%). Rūpnieciski izmantojamo mežu platība Latvijas Republikā ir vairāk nekā 2,888 miljoni hektaru. Taču tā meža daļa, kas dod visstraujāko ikgadējo koksnes pieaugumu, ir arvien plašākās territorijās sastopamās jaunaudzes. Kokiem, kuŗu saimnieciskās aprites caurmēra cikls ir ap 70 gadu, ikgadējais pieaugums ir niecīgs. Tādējādi pilnīgi reāli iespējams ir stāvoklis (ja valstī ir tikai jaunaudzes), ka ir milzīgs ikgadējais pieaugums, taču nav neviena ciršanai izmantojama koka! Taču Latvijas Kokrūpnieku federācijas (LKF) izpilddirektors Kristaps Klauss apgalvo, ka „pašlaik Meža likumā noteiktais galvenās cirtes vecuma limits, kas priedei ir 100 gadi un eglēm - 80 gadi, ir jāsamazina vismaz par 20 gadiem, ļaujot cirst kokus agrāk. Šie limiti ir vēsturiski saglabājušies, bet šodien vairs nav pamatoti," un piebilst, ka „tas ļautu kopējos ciršanas apjomus palielināt no 9 līdz 14 miljoniem kubikmetru, kas tautsaimniecībai dotu papildus 400 miljonus latu."

Valdības lēmums palielināt koksnes ciršanas apjomus valsts mežos ir tuvredzīgs un var izraisīt financiālas sankcijas par starptautisko saistību pārkāpumu, apgalvo Latvijas Dabas fonda (LDF) pārstāvji. Šis lēmums nav zinātniski pamatots un nav apspriests ar vides lietpratējiem. Ievērojama daļa īpaši aizsargājamo meža biotopu un sugu dzīvotņu, ko atbilstoši nacionālajiem normatīviem un starptautiskām saistībām Latvija nākotnes sabiedrības vārdā apņēmusies aizsargāt, atrodas ārpus īpaši aizsargātām dabas territorijām - tieši valsts mežos, kas tiek izmantoti koksnes ieguvei. Latvija kopā ar citām Eiropas valstīm ir apņēmusies apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos līdz 2010. gadam. Eiropas meža ministri Vīnes rezolūcijā 2003.gadā vienojās par ilgtspējīgas mežsaimniecības programmām. Tam nav sekojusi nekāda rīcība, nav izstrādāta stratēģija un rīcības plāns, kā mežos tiks apzinātas vēl neapzinātās vērtības, kā tiks adaptētas saimniekošanas metodes atbilstoši ekoloģiskajiem apstākļiem, ievērots piesardzības princips attiecībā uz īpaši nozīmīgām mežaudzēm, kā to paredzēja Eiropas meža ministru vienošanās.

Iestājoties ES, Latvija uzņēmās arī saistības dabas aizsardzībā, ievērot Eiropas Padomes direktīvas par savvaļas putnu aizsardzību un Eiropas Padomes direktīvas par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību.

Eiropas Savienībā (ES) kopumā meži aizņem 42% tās sauszemes un kopējā mežu platība ir 177 miljoni hektaru (2005. g. dati). Vismežainākās ir Somija (meži aizņem 77 % valsts territorijas), Zviedrija (75 %) un Slovēnija (65 %). Mežu kopplatība Latvijā ir 13. lielākā starp ES valstīm, bet pēc mežu platību īpatsvara Latvija ierindojas sestajā vietā, liecina ES statistikas biroja *Eurostat* Eiropas Mežu nedēļā publiskotie dati.

Pēc Pasaules dabas resursu institūta datiem, vairāk nekā 80% zemeslodes dabisko mežu jau ir iznīcināti. Pagājušajā gadsimtā ir iznīcināti vairāk nekā 90% tropisko mežu Rietumafrikas piekrastē. Draudīgā ātrumā meži izzūd Brazīlijā un Indonēzijā, kur atlikušās tropisko mežu platības iznīcina farmeri un ugunsgrēki. ASV Valsts departamenta vērtējumā katru gadu tiek izcirstas vai iet bojā mežu platības, kas četras reizes pārsniedz Šveices territoriju - 41 300 kvadrātkilometru.

Teksts un foto **Valija Berkina**

Krustvārdu mīkla

Sastādījis **Kārlis Pētersons**

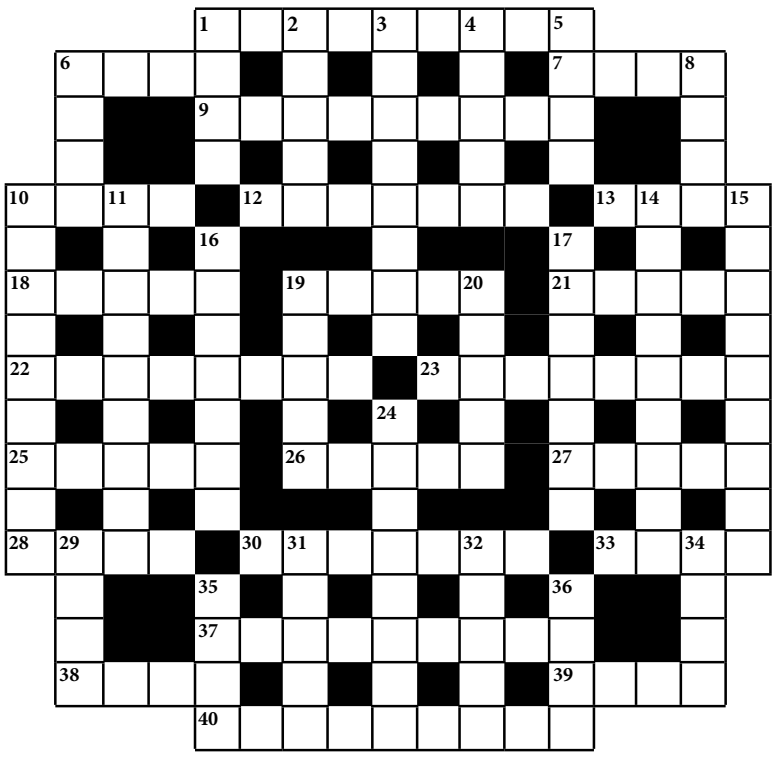

Līmeniski. 1.Viens no titāniem sengr. mītol. 6. Latviešu dziedātājs (1911-1976). 7. Neliels strauts. 9. Viens no Dānijas jūras šaurumiem. 10. Gaļas vai dārzeņu ēdiens. 12. Biklas, nedrošas. 13. Sulīgi augļi. 18. Čechu tautas deja. 19. Kaisla vēlēšanās. 21. Daugavas pieteka. 22. Vācu gleznotājs, grafiķis (1884-1950). 23. Augstskolu audzēknis. 25. Svēti putni senajā Ēģiptē. 26. Pilsēta, kuŗā apbedīts latviešu dzejnieks Auseklis. 27. Pierādījums, kas izslēdz apsūdzētā vainu. 28. Pazemes ejas. 30. Apdzīvota vieta Valkas raj. 33.Tebras un Durbes koptekupe. 37. Bīstamas, pārdrošas. 38. Veidoties. 39. Neliels skaņdarbs apsveikumam. 40. Asins analize.

Stateniski. 1. Senlaiku sudraba monēta Spānijā. 2. Valsts galvaspilsēta Ziemeļamerikā. 3. Kūrortpilsēta Stavropoles novadā Krievijā. 4. Jupitera pavadonis. 5. Gulēt bezdarbībā. 6. Valsts galvaspilsēta Dienvidamerikā. 8. Dž. Verdi opera. 10. Valsts iekārta. 11. Gigantiska zvaigžņu sistēma. 14. Nodrošinājums. 15. Kāda priekšmeta vai parādības īpatnība. 16. Kulta kalpotājs pirmatnējās reliģijas formās. 17.Skaidras, mirdzošas. 19. Mākslinieciski noformēts, redzamā vietā izlikts paliela formāta paziņojums. 20. Senindiešu literātūras žanrs. 24. Ierīce smagumu celšanai. 29. Novietot. 31. Korpulenti. 32. Karpatu augstākā daļa. 34. Angļu jūrasbraucējs (1728-1779). 35. Komfortabla. 6. Kuģu piestātne.

Krustvārdu mīklas (*BL* Nr. 17) atrisinājums

Līmeniski. 1. Baroks. 3. Adrese. 8. Līdaka. 9. Kupeja. 12. Ieva. 13. Lielupe. 14. Emsa. 17. Andora. 18. Sofija. 19. Asi. 21. Sirds. 22. Krona. 24. Oda. 27. Svītra. 29. Fasons. 32. Aiza. 33. Maršals. 34. Kuba. 37. Sviras. 38. Indija. 39. Atvase. 40. Lausks.

Stateniski. 1. Burvis. 2. Koda. 4. Diet. 5. Esejas. 6. Akcija. 7. Kurpes. 8. Lavīna. 10. Armija. 11. Plāns. 15. Solists. 16. Sfinksa. 19. Aso. 20. Ika. 23. Avīzes. 25. Dakša. 26. Snauda. 28. Asaras. 29. Faluna. 30. Mafija. 31. Zalves. 35. Rifs. 36. Lisa.

ZIŅAS ĪSUMĀ

Smiltenes pagasta uzņēmuma "Kamalda" dārzniecības siltumnīcās jau sarkanus sānus spīdina pašu audzētas zemenes. Zemenes aprīļa vidū Latvijā ir kaut kas nedzirdēts. Šajā dārzniecībā jau zied puķes, tomāti un gurķi.

Jaunjelgavā izveidota zupas virtuve pilsētas mazturīgajiem iedzīvotājiem. Dienā to apmeklē ap trīsdesmit jaunjelgavnieku. Visus izdevumus sedz no pilsētas budžeta. Palīdzības projektā iesaistītie atalgojumu nesaņem.

Kūlas ugunsgrēki šogad Jelgavā un rajonā jau plosījušies vairāk nekā 70 hektaru platībā. Līdz ar pērno zāli liesmas aprijušas arī vairākas ēkas, techniku un sadzīves priekšmetus. Iedzīvotāji nevēlas atmest šo pavasaŗa sērgu. Ugunsdzēsēji pauž bažas, ka maija sākuma brīvdienas kļūs par īstu kūlas uzplaukuma laiku.

Gulbenes iedzīvotājus turpmāk sagaida satiksmes ierobežojumi pilsētas centrā, jo ir sākušies pilsētas ielu rekonstrukcijas darbi.

Kandavas mākslas skolā notika Latvijas mākslas skolu audzēkņu valsts konkurss. Piedalījās 141 audzēknis no 72 Latvijas profesionālās ievirzes mākslas skolām. Kandavas mākslas skola dibināta pirms 17 gadiem.

Latvijas mazpulcēni visos novados šopavasar iestādīs vairāk nekā 3 tonnas kartupeļu, informē biedrības "Latvijas mazpulki" projektu koordinātore. Aprīlī un maijā notiek semināri mazpulcēniem, kuŗi nolēmuši nodarboties ar kartupeļu audzēšanu. Šo gadu "Latvijas mazpulki" sadarbībā ar Zemkopības ministriju un zemnieku saimniecību "Ezerkauliņi' pasludinājuši par kartupeļu gadu.

Daugavpili apmeklēja Kanadas vēstnieks Latvijā Skots Heteringtons, lai veicinātu skolēnu un studentu apmaiņu. Valsts ģimnazijā Kanadas vēstnieks nolasīja lekciju par Kanadas ārpolītiku, atbildēja uz skolēnu jautājumiem un kopīgi sprieda par krizes pārvarēšanas iespējām. Daugavpils universitātē vēstnieks tikās ar augstskolas vadību un studentiem nolasīja lekciju par Kanadu, tās ārpolītiku un lomu Afgānistānā un atklāja fotoizstādi "Afgānistānas atjaunošana".

Īsziņas sagatavojušas **M. Linde** un **V. Berkina**

LATVIEŠI AMERIKĀ

DĀMAS – DRAUDŽU SVĒTĪBAS UN LABKLĀJĪBAS ROTA

LELBAs Austrumu apgabala Dāmu komiteju konference Bostonā

Ja paviršī skatās uz draudžu dāmu komiteju darbību, tad tur ir ēdienu virējas, sviestmaižu ziedējas, krēslu stūmējas, galdu klājējas, telpu posējas, trauku mazgātājas un citu ne visai izcilu darbu darītājas. Tomēr dziļāk un nopietnāk paveŗoties, jāatskārst un jāliecina, ka nav neviena lielāka vai mazāka draudzes pasākuma, kas nebūtu īstenots ar dāmu sirdsdegsmi, darbu un līdzekļiem. Draudžu labklājība ir cieši saistīta ar Dāmu komiteju darbu.

Austrumu apgabala konferenci Bostonā rīkoja Trimdas draudzes un Džamaikapleinas Trīsvienības draudžu dāmu komitejas. Reģistrējoties katra dalībniece saņēma glīti un prasmīgi sagatavotu dokumentu apvalku (mapi) ar dienas darba gaitu, dalībnieču sarakstu, abgabala kases pārskatu, lektoru mācītājas Jogitas Minginas un mācītājas Kristīnes Sūnas-Koro biografijām, konferencei domāto korāļu burtnīcu un citu informāciju. Pēc kopējām brokastīm, konferenci atklāja Austrumu apgabala Dāmu komiteju referente Astra Galiņa. Sekoja Austrumu apgabala prāvesta Oļģerta Sniedzes apsveikums, Trimdas draudzes priekšnieces Anneles Amoliņas un dāmu komitejas priekšnieces Ainas Skaubītes apsveikumi. Vēl bija citi rakstiski un telefoniski apsveikumi.

Pirmā referēja mācītāja Jogita Mingina par Salamana pamācības 31. nodaļu. Daudzi no apceramiem pantiem labi raksturoja arī dāmu darbu draudzēs: „Viņa gādā barību savai saimei...nopērk un iedēsta vīna dārzu par savu pašu roku pelnītiem līdzekļiem... sniedz palīdzīgu roku trūkumcietējiem...viņas roku darba augļi un darbi viņu teiks un slavēs...” Konferences dalībnieki sadalījās pārrunu grupās. Ziņojumu daļā gaŗāku pārskatu deva Austrumapgabala prāvests Oļģerts Sniedze. Darbu izbeigušas 4 apgabala draudzes, slimības piemeklējušas vairākus mācītājus, visnopietnāk Ņujorkas draudzes mācītāju Juri Saivaru. Tika pārrunāts arī Baznīcas kalendāra saturs. Prāvests ziņoja, ka Austrumu apgabala konference notiks no 25. līdz 27. septembrim Ņujorkas Katskiļu nometnē. Vēl bija ziņojumi no LELBAs Dāmu komitejas referentes Dainas Lazdiņas un LELBAs LIRS pārstāves mācītājas Kristīnes Sūnas-Koro. Viņas referāts par „Laiks, liturģija, mūzika” galvenokārt apcerēja luterāņu Ticības apliecību. Teksts bija redzama uz ekrāna. To papildināja komponistu Jozefa Haidna, Volfganga Amadeja Morcarta, Avo Pērta, Kšištofa Penderecka, Johana Sebastiāna Bacha un citu skaņdarbu atskaņojumi, kuŗu teksts ir Ticības apliecinājums (*Credo*). Klātesošie varēja lasīt tekstu un katrs klausīties un pārdzīvot, kā tas izteikts mūzikā. Te atzinīgi vārdi veltāmi inženierim Ivaram Bukam, kuŗš ar savu neatlaidību panācis, ka Trimdas draudzes namā ir pirmklasīga aparātūra ar labu redzamību un dzirdamību. Konferences pārrunu daļu vadīja juriste Ināra Suuberga, dalībnieki sadalījās pārrunu grupās. Māra Laķis informēja par topošo jaunizdevumu “Paceliet balsis”. Konferences lēmums bija turpināt apgabala konferenču rīkošanu pēc ierastās kārtības. No apgabala kases pārskata varēja redzēt, ka 15 draudžu kopējais atlikums uz 2009. gadu pārsniedz $250 000, lai gan par apmēram $10 000 zemāks nekā iepriekšējā gadā.

Konferences noslēguma dievkalpojumu vadīja prāvests Oļģerts Sniedze, mācītājs Dr. Jānis Ķeggi, mācītājas Kristīne Sūna-Koro un Jogita Mingina. Ērģelnieks bija Pēteris Aldiņš, soliste Krisīte Skare. Svēto rakstu lasītāji bija Ruta Ore, Astra Galiņa un diakons Indriķis Kaņeps. Kolektes ziedojums tikka piešķirts luterāņu palīdzības organizācijai LIRS.

Vakaraiņu laikā atzinīgi vārdi tika veltīti konferences rīkotājiem, no Džamaikapleinas Trīsvienības draudzes Helgai Jākabsonei, Marutai Ieviņai, Zigrīdai Kručkovai, no Trimdas draudzes – mācītājai Jogitai Minginai, Baibai Ozolai, Anitai Asbergai, Astrai Galiņai, Dzidrai Knechtai un Ivaram Bukam. Par „drukas darbiem” īpašs paldies tika Baibai Ozolai. Tad vēl nepieminēta paliek gaŗa rinda darbinieču, kas rūpējās, lai visi būtu labi pamieloti. Lielākais pozitīvo jūtu uzbangojums bija, kad vakariņu dalībnieki uzzināja, ka viņu vidū ir darbiniece, kuŗa 14. jūnijā svinēs 100. dzimumdienu. **Anna Freimane** no Ņujorkas draudzes Ziemeļu novada tika sumināta ilgstošiem, skaļiem applausiem un pacilāti nodziedātu “Teici to Kungu”. Konferences dalībnieki šķīrās ar dziļu ticību un pārliecību, ka viņu darbs draudzēm ir nesis svētību, līdzi paņemot vēlēšanos to ar mīlestību turpināt arī nākotnē.

Ivars Galiņš

Latvietim svarīgais „savs kaktiņš, savs stūrītis zemes”

Saulainā 1. marta dienā tautieši ieradās uz saietu, ko rīkoja Dienvidfloridas latviešu biedrības enerģiskā sekretāre un kasiere Dzidra Brende. Restorāns *Seawatch* atrodas Atlantijas okeana krastmalā, to ieskauj palmas, no šejienes brīnišķīgs skats uz jūru. Ko vēl vairāk vēlēties, ja sagaidāma jauka pēcpusdiena tautiešu pulciņā un Dr. Izoldes Zīversas Preisas stāstījums „Savs kaktiņš, savs stūrītis zemes”?

Lektore pateicās Dzidrai Brendei par aicinājumu tikties ar tautiešiem. Pirms diviem gadiem viņa šeit akadēmiskās organizācijas LAMZAs vārdā apsveica prof. Dr. Indriķi. Šternu, kas sarakstījis grāmatu „Latvijas vēsture 1180-1290. Krusta kaŗi.”

Šoreiz Dr. Preisa atgādināja, ko latviešiem nozīmē savs stūrītis zemes. Agrāk tā tiešām bija zeme, ko apstrādāja. Tagad – vieta, kur kopj latviskumu. Šeit, Floridā, Fortlauderdālē, tāds stūrītis ir baznīca, kur dievkalpojumus vada diakone Abija Venta un viesmācītāji, jo latvieši vēlas lūgt Dievu latviešu valodā. Biedrība rīko tikšanos ar ielūgtiem lektoriem un atbalsta jaunatnes latvisku audzināšanu gan ASV, gan Latvijā. Viešņa pastāstīja, ka viņas dzīvesvietā Ņudžersijā arī ir latviešu biedrība, ir latviešu nams „Priedaine” un agrāk Latvijā, arī daudzi citi,” teica I. Zīversa Preisa. Tagad ASV vēl ir latviešu skolas – rietumkrastā Kursa, vidienē Gaŗezers, kur netālu bija austrumkrasta latviešu vidusskola Beverīna. „Man bija privilēģija mācīt latviešu valodu un literātūru Beverīnā desmit vasaras, un varu apliecināt, ka tur izauga jaunieši, kuŗi tagad māca un audzina citus latviešus, piemēram, prāvests Dāvis Kaņeps Dienvidkalifornijā un deputāts, arī bij. ministrs Krišjānis Kariņš absolventi labprāt atgriežas uz savām latviskām mājām. Dzīvojot ārpus Latvijas, mēs tiecamies pēc latviskā. Daudzviet izveidojušies mazi latviešu stūrīši, kur rosās tautasdeju dejotāji, koristi, teātrinieki, skauti, gaidas u. tml. Latvieši satiekas Dziesmu svētkos gan Latvijā, gan ārpus tās. Referente pieminēja Dziesmu svētkus Ventūrā, Kalifornijā, kur izrādīja Ritmaņu dziesmuspēli „Vēstule no Losas”. Tajā stāstīts par jaunu pāri, kas uz laiku aiziet no latviešu sabiedrības, taču drīz vien jūt, ka kaut kā pietrūkst, arī viņu laulība vairs nav tik harmoniska kā agrāk. Tikai atkal iesaistoties latviešu sabiedriskajā dzīvē, atgriežas miers un saticība, atjaunojas draudzības. Tie, kuŗi viesojušies Latvijā, atraduši savu „stūrīti” – satikti radi, studiju biedri, varbūt iegūti jauni draugi, atgūts īpašums u. tml. Dr. I. Preisa atklāja, ka viņas „stūrītis” Latvijā, kur atrod mieru, ir Grobiņa, klusa pilsētiņa desmit kilometru attālumā no Liepājas. Tajā dzird tikai latviešu valodu. Te atrodas latviešu slavenās rakstnieces Zentas Mauriņās mūzejs, tai pašā namā, kur bijis dr. Roberta Mauriņa doktorāts un viņa ģimenes māja. Mauriņi uz šejieni pārcēlās no Vidzemes, kad Zentai vēl nebija gadiņš.

Lektore Dr. Izolde Zīversa Preisa (pa kreisi) un Dienvidfloridas latviešu biedrības sekretāre Dzidra Brende Fortlauderdālē

Katrai tautai piedēvē zināmas rakstura īpašības, piemēram, mēdz teikt, ka itālieši ir skaļi, angļi – atturīgi, vācieši – precīzi utt. Zenta Mauriņa pētīja latviešu folkloru, literātūru, dzīvesveidu un secināja, ka latviešu raksturu veido septiņi pavedieni: zeme, miers, klusums, savrupība, spīts, darbs, daiļums, un visi šie pavedieni ir balti.

Latvieši Īrijā arī veido savu latvisko stūrīti – tur notiek dievkalpojumi, darbojas latviešu skola, notiek sarīkojumi. Amerikā ALAs izglītības nozare aicina pieaugušos lasīt grāmatas un rīkot par tām pārrunas. Ieteicamo grāmatu saraksts ievietots *Laika* š. g 7. numurā.

Referāta beigās lektore uzsvēra, ka latvietis, lai kur dotos, allaž meklē un atrod latviešus.

Dienvidfloridas latviešiem priekšlasījums bija vērtīgs ciemakukulis un viņi tā beigās sirsnīgi aplaudēja.

Z. G.

LATVIEŠI AMERIKĀ

Atvadoties no Annas Šmites

Anna Šmite 2007. gadā ar Tekstiliju centra goda rakstu

Minesotas Dvīņu pilsētu latvieši saņēma skumju vēsti, ka 19. martā mūžīgā miegā iemigusi visiem latviešiem un arī amerikāņu sabiedrībā labi pazīstamā audēja Anna Šmite. Raksti par viņas sasniegumiem un attēli, kuros audēja redzama, sēžot pie lielajiem aužamiem stāviem, vairākkārt bija ievietoti Dvīņu pilsētu lielajos laikrakstos. Viņas paziņu pulks bija plašs.

Anna Sinuka dzimusi 1919. gada 19. maijā Cesvainē. Agri zaudējusi vecākus, viņa tomēr turpināja izglītību, 1938. gadā beidza Cesvaines ģimnaziju un iestājās Kaucmindes mājturības institūtā, kur pievērsās uzturzinātnei un aušanai, ko jau bija mācījusies no mātes. Institūtu viņa beidza 1941. gadā. Šajā laikā viņa iepazinās ar inženierzinātņu studentu Žoržu Šmitu, abi apprecējās 1943. gada 25. decembrī. Žoržu iesauca leģionā. 1944. gada rudenī Anna Šmite ar māsu un svaini devās bēgļu gaitās, caur Liepāju nokļūstot Vācijā, Apoldā. Tur Žoržs vēl paspēja viņu apciemot. Drīz pēc Vācijas kapitulācijas, 1945. gada 20. maijā piedzima dēliņš Valdis, un atkal vajadzēja bēgt uz rietumiem, jo tuvojās padomju karaspēks. Anna Šmite ar bērniņu, māsu un svaini nonāca bēgļu nometnē Fuldā. Žoržs ar trim citiem karabiedriem kājām devās caur Lietuvu, Poliju un Austrumvāciju, novembrī sasniedzot angļu okupācijas joslu. Annai Šmitei palaimējās vīru sameklēt, un 1946. gada janvārī Žoržs ieradās pie ģimenes.

Šmiti ieceļoja St. Paulā, Minesotas pavalstī, ar Lutera semināra galvojumu un turpat pēc pāris gadiem iepirka māju, kuŗā bieži pulcējās gan vietējie tautieši, gan viesmākslinieki. 1956. gadā piedzima meita Anita.

Anna Šmite iestājās Audēju ģildē (*Weavers' Guild*), viņu uzaicināja par mācībspēku Minesotas universitātes Mākslas fakultātē. Te viņa nostrādāja 37 gadus, apmācot aušanas mākslā apmēram 3000 studentu.

Šmitu mājās bija lieli aužamie stāvi. Anna auda visdažādākos mākslas audumus, bieži piedalījās audēju darbu skatēs, auda arī latviskus audumus, labi zināja latviešu etnografiju. Viņa referēja latviešu sabiedrības sarīkojumos par tautastērpiem, stāstīja, kā pareizi valkāt vainagus un saktas.

Anna Šmite 2007. gada maijā saņēma augstu apbalvojumu – Tekstiliju centra „Savērptā zelta" (*Spun Gold*) godalgu un tika uzņemta Audēju ģildē par goda biedri.

A. Šmite piedalījās latviešu sabiedriskajā dzīvē, darbojās latviešu draudzē, atbalstīja vīru Žoržu viņa koŗdiriģenta un ērģelnieka darbā, palīdzēja korporācijas Talavija dāmu komitejā, atvēra savu māju draugiem un viesiem, vienmēr bija sirsnīga mājasmāte.

Pirms pusgada Annai Šmitei bija jāatstāj sava māja, jo nedziedināma slimība laupīja spēju staigāt, bet viņa nesūdzējās. Š. g. 19. martā viņa aizmiga mūža miegā, meitai Anitai un dēlam Valdim klātesot.

Sēru dievkalpojumu 24. martā Mineapoles un St. Paulas latviešu dievnamā vadīja mācītāja Maija Cepure-Zemmele. Godasardzē pie šķirsta stāvēja korporācijas Talavija locekļi. Ērģeles spēlēja Guna Kalmīte Skujiņa, Jānis Skujiņš dziedāja „Tek saulīte, tecēdama". Ap šķirstu bija novietotas daudzas jo daudzas puķes. A. Šmite puķes ļoti mīlēja un tās kopa. Savu skolotāju izvadīt ieradās viņas studenti. Annas Šmites dzīvesgājumu pastāstīja ilgu gadu ģimenes draugs Dr. Jānis Robiņš, bērni Anita un Valdis kavējās atmiņās par māti un viņas neizmērojamo mīlestību. Atvadu vārdus teica korporācijas Talavija pārstāvis, draudzes dāmu saimes priekšniece, Audēju ģildes un koncertapvienības pārstāve, draugi. Sēro dēls Valdis un viņa sieva Brigita, viņu meitas Līsa un Maija, mazmeita Līvija, meita Anita un viņas vīrs Skots (*Scott Lichty*), talavieši, visa latviešu saime un daudzie audzēkņi – audēji.

Biruta Treiberga

Beigušās Latvijas aktieŗu viesizrādes

Kopā ar Bostonas, kas Amerikā ieradušies beidzamos gados

Pagājušas „Mīlestības vēstuļu" izrādes Toronto, Kanadā, un ASV Austrumu krastā.

Šis kontinents sagaidīja Dailes teātŗa aktieŗus Mirdzu Martinsoni un Juri Kalniņu ar diezgan vēsu laiku, tomēr skatītāju atsaucība abu spēlētajai izrādei bija silta. Tāpēc gribu pateikt paldies cilvēkiem, ar kuŗu palīdzību šīs izrādes varēja notikt.

Andris Bērziņš mūs uzņēma savā mājā. Šogad ciemošanās iekrita Svētā Patrika dienā, un ciemiņiem no Latvijas bija iespēja paradīt pilsētu īru nacionālo svētku dienā. Ceļš turpinājās uz Vašingtonu D.C. Pēc desmit stundu brauciena mūs laipni sagaidīja Anita Odonella, kuŗa bija rīkotāja šim pasākumam ASV galvaspilsētā un uzņēma mūs savā mājā. Paldies Kasparam Krēsliņam par jauko pilsētas izrādīšanu. Tikām uzaicināti uz Latvijas vēstniecību. Paldies vēstniekam Andrejam Pildegovičam un pārējiem vēstniecības darbiniekiem par sirsnīgo uzņemšanu. Vašingtonas izrāde bija vislabāk apmeklētā visā tūrē.

Ceļš turpinājās uz Ņujorkas pusi. „Mīlestības vēstules" Priedainē. Paldies Jāņiem - Studentam un Grigalovičam. Tālāk devāmies uz Jonkeriem. Paldies Riekstiņa kungam. Trīs izrādes pēc kārtas, tad laiks nelielai atpūtai. Esam pie Laimas Veides. Laima parasti uzņem visus māksliniekus no Latvijas. Paldies par viņas rūpēm! Pāris dienas varējām veltīt pilsētas apskatei. Laiks saulains, bet auksts. Tas netrauce mums dienā nostaigat neskaitāmus kilometrus. Daudz redzēts un vērtēts.

Tālāk devāmies uz Bostonu. Tur mūs sagaida Eglīšu gimene un Rūta Strautnieks. Dienu pavadījām pilsētas apskatē. Skaista, vēsturiska pilsēta. Izstaigājam Brīvības taku (*Freedom trail*). Pilsētā ir tik daudz ko redzēt! Uzkāpām *Bunker hill Monument* – no šejienes paveŗas skats uz Bostonu no putna lidojuma. Paldies Maijai Priedei par sadarbību Bostonas izrādē. Ceļš turpinās uz viesizrāžu noslēguma vietu – Klīvlandi., Pēc „tikkai" desmit stundu brauciena esam jau Klīvlandē.

Mūs uzņem Klīvlandes teātŗa režisors Arturs Rubenis ar sievu Ilgu, ka arī Gunta *Luckay*. Par pasākuma organizēšanu Klīvlandē paldies Zigurdam Reinikam. Lai pateicība visiem teatŗa cienītājiem šajā krastā! To jums saka šīs tūres organizētājs **Andris Magurs** no *Beaver Dam*, Viskonsiknā.

Viesošanās Latvijas vēstniecībā ASV, vidū vēstnieks Pildegovičs, no viņa pa labi – Mirdza Martinsone, viņai līdzās – Juris Kalniņš

Latvijā viesojās ASV bij. ārlietu ministra palīdze Hezera Konlija

Rīgā ieradās bij. ASV ārlietu ministra palīdze Hezera Konlija, kas strādājot Valsts departamentā, bija atbildīga par ASV divpusējām attiecībām ar piecpadsmit valstīm Centrālajā Eiropā un Ziemeļeiropā, tostarp Latviju. Pašlaik viņa strādā Eiropas politikas analizes centrā, kas ir neatkarīgs, publikās politikas pētniecības institūts. H. Konlija Rīgā piedalījās ASV vēstniecības organizētā programmā, lai svinētu piekto gadadienu kopš Latvijas iestāšanās NATO. Vizītes laikā Latvijā H. Konlija tikās ar Latvijas Ārlietu ministrijas, politisko partiju, sabiedrisko organizāciju un augstskolu pārstāvjiem. Viņa piedalījās sanāksmē „Diplomātijas process", kuŗā bija aicināti piedalīties Latvijas politisko partiju jauniešu organizāciju vadītāji, kā arī pārrunās „NATO 60 gadi un Latvijas 5 gadu dalība aliansē: sasniegumi un trūkumi".

H. Konlijai ir septiņpadsmit gadu pieredze valsts, privāto un sabiedrisko organizāciju darbā. 2001. gadā viņa sāka strādāt par ASV ārlietu ministra palīdzi Eiropas un Eirāzijas lietu birojā. Viņa darbojās, lai sekmētu NATO paplašināšanu un izveidoja pirmo augstākā līmeņa iniciātīvu starp astoņām Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm – Paplašinātai partnerībai Ziemeļeiropā (Enhanced Partnership in Northern Europe), kuŗā sprieda par reģionālo un starptautisko drošību.

ASV vēstniecība Latvijā, Preses un kultūras nodaļa

ZILI ĪRISI, SARKANVĪNS UN DESMIT DZEJNIEKI

Māras Celles piezīmes Ē. Raistera Piemiņas fonda sarīkojumā Priedainē

Māra Celle

Pa šauriem, līkumainiem Ņūdžersijas mazpilsētu ceļiem, gar kupliem zelta lietus krūmiem, kas jautri gozējās pavasara košumā, un tikko izplaukušiem tulpju un narcišu puduriem, es vizināju savu 25. aprīļa kavalieri, mākslinieku Ilmāru Rumpēteri no Putnu ciema uz sarīkojumu latviešu sabiedriskā centrā Priedainē. Spraigā sarunā iegrimusi, aizšāvu" garām Priedaines iebrauktuvei, dabūju meklēt vietu, kur apgriezt spēkratus un saņēmu piezīmi, ka „nu mēs būsim veselu pusminūti par vēlu". Priedaines vestibilā, manu ceļa biedru momentā ielenca viņa pirmā sieva dzejniece Baiba Bičole, tad otrā sieva mūziķe Dzintra, man nācās meklēt citu kompāniju. Bet nokavējuši nekā nebijām.

Pa zāles parketa grīdu pastaigājās un sarunās iedziļinājās glīti saposušies, intelektuāli noskaņoti tautieši. Skatuves priekšplānā bija novietotas divas lielas vāzes – viena ar ziliem īrisiem, otra ar tikpat ziliem un reibinoši smaržojošiem ceriņu zariem. Ievēroju vairākas pazīstamas dzejnieces, kuŗas bija izvēlējušās tērpus plaukstošu pavasara lapu maigi zaļā krāsā un viņu vidū torontieti Lolitu Gulbi, eleganti lillā kostīmā, kā hiacinti.

Par izcilas kompanijas trūkumu Priedainē šai saules pielietā, šī gada pirmā patiesi siltajā dienā nevarēja sūdzēties. Par to bija gādājuši žurnālista un dzejnieka Erika Raistera Piemiņas fonda valdes locekļi priekšsēdes Eleonoras Šturmas vadībā.

Jau pagājuši 42 gadi, kopš Ē. Raisters aizgājis mūžībā un 39 gadi, kopš Dr. Jāņa Kļaviņa un viņa dzīves biedres Minjonas iniciatīvē nodibināts šis piemiņas fonds. Fonda balvu, par sasniegumiem latviešu rakstniecībā un žurnālistikā, šogad pasniedza jau 24. reizi. Pirmais, 1975. gadā, balvu saņēma rakstnieks un vēsturnieks Uldis Ģērmanis, bet pēc tam vesela virkne cienījamu un mums pazīstamu literātu, starp tiem Nikolajs Kalniņš, Teodors Zeltiņš, Anšlavs Eglītis, Jānis Gorsvāns, Rita Gāle, Dagmāra Vallena, Gunars Saliņš, Vilnis Baumanis u.d.c. Balvas pasniegšanas ceremonija daudzus gadus notika Ņujorkā, bet pēdējos trīs gadus Ņudžersijas Latviešu biedrības īpašumā Priedainē, jo, kā E. Šturma sarīkojumu atklājot atzina, „mums te patīk, jo te ir tik jauki un skaisti, īpaši pavasarī". Pats Ē. Raisters arī bijis „pavasara cilvēks, vienmēr smaidīgs un līksms". E. Šturma nolasīja Ē. Raistera dzejoli „Pavasaris" un īsos vārdos pastāstīja par viņa literāro darbību, kas sākās jau Latvijas brīvvalsts laikā, bet pēc ierašanās ASV turpinājās strādājot *Laika* redakcijā, līdz pat viņa pāragrai nāvei 62 gadu vecumā, 1967. gadā.

Šī bija pirmā reize, kad par laureātu bija izraudzīta persona, kas nedzīvo ASV. Šai gadījumā tā bija dzejniece, žurnāliste un sabiedriskā darbiniece Lolita Gulbe no Toronto, Kanadā. 1931. gadā Jelgavā dzimušajai L. Gulbei (meitas uzvārdā Roze) iznākuši seši dzejoļu krājumi, sākot ar 1981. gadā izdoto „Jāiztur", kam sekoja „Varbūt es esmu mežs" (1985), „Gredzena acs" (1997), „Gājputns" (1996), „Zaļi pirkstu nospiedumi" (2002) un „Smilšu pulkstenis" (2008).

No kreisās – Lolita Gulbe un Eleonora Šturma

Lai interesantā veidā publiku iepazīstinātu ar apbalvoto dzejnieci, fonda rosīgā darbiniece dzejniece Rita Gāle aicināja viešņu piedalīties „tikpat kā nesagatavotā preses konferencē". Laureātei bija jāatbild uz tādiem jautājumiem kā „kur ir tavas mājas", „kāpēc tu dzejo", „par ko tu dzejo" un „kādi ir tavi nākotnes plāni". Uzzinājām, ka Lolita sevi raksturo par gājputnu, kas katru gadu ceļo starp Toronto un Limbažiem un abās vietās jūtas kā mājās. Viņas tēva dzimtene ir Zemgale, bet Lolitai bērnības atmiņas saistās ar tādām skaistām vietām kā Kokneses pilsdrupas Daugavas krastā. Limbaži ir viņas vīra Valža Gulbja dzimtene, bet tagad šo Latvijas stūri iemīļojusi arī Lolita. Viņas līrikā dominē daba un latviskas tēmas. Lolita stāsta, ka viņai jau no agras jaunības bijusi vajadzība sevi izteikt dzejā. Par grāmatu izdošanu viņa nemaz nav domājusi, kamēr 1975. gadā piedalījusies LaRAs sanāksmē, kur nolasījusi arī dažus savus darbus. Tos noklausījusies, dzejniece Astrīde Ivaska viņai teikusi: „Tu nekautrējies. Tu esi gatava, lai izdotu grāmatu. Tikai ieturi ritmu un neizplūsti vārdos." Lolitas talantu atzina arī Daugavas Vanagu apgāds Toronto, kas viņai „burtiski izņēma dzejoļus no rokām" un gādāja, lai tie iznāktu grāmatā, kas drīz arī izpirkta. Tikpat labi veicies arī ar sekojošām grāmatām. Trīs krājumi izdoti neatkarību atguvušajā Latvijā. Pēdējais, „Smilšu pulkstenis", satur turpat pie simts dzejoļu, bet pati grāmatiņa pēc izskata ir neparasti maziņa – tikai divreiz lielāka par sērkociņu kastīti. Vienu eksemplāru ar ierakstu dzejniece bija neuzkrītoši nolikusi man uz galda, par ko biju priecīgi pārsteigta, kaut dāvaniņa gandrīz vai pazuda manā lielajā rokas somā.

Dzejniece iecerējusi daļu savu darbu pārtulkot angliski, lai ar viņas gara pasauli varētu iepazīties arī viņas Kanadā dzīvojošās, bet latviski nerunājošās mazmeitiņas.

Laureātei pasniedza ziedus no „Laika" īpašnieces Daces Rudzītes, bet personīgi ar ziediem no sevis un sava dzīves biedra Dr. J. Kļaviņa viņu sveica ņujorkiete Minjona Kļaviņa.

E. Šturma ziņoja, ka pienācis laiks mazai pauzei, lai publika varētu izlocīt kājas, aplūkot izlozei paredzētās mantas (grāmatas, CD un mākslas darbus), iegādāties lozes un uzpildīt glāzes, lai, ar vīna glāzēm rokās, iejustos sekojošā dzejnieku cēlienā. Kaut es virsrakstā minu desmit dzejniekus, ieradušies bija tikai septiņi.

Kā pienākas, pirmā savus darbus lasīja balvas saņēmēja L. Gulbe. Caur tiem mūs uzrunāja pavasara taures, tauriņi, gājputni, mēness lauskas, sidrabs, kas sabiris matos, gaiša nakts ar vientuļu griezi, asas skujas uz saules. Nobeidzot dzejnieks atzinās, ka aizmirsis, „kur tika nolikts tas sasodītais spalvas kāts".

Baiba Bičole lasīja dzejoļu virkni, kas veltīta ciemiņiem Bulmaņiem, kuŗiem izrādīta Ņujorka – tās stikla sienas un griesti, Islandes mākslinieku izstāde, ūdenskritumi, parki, pastaigas, nobeidzot ar „kāpšanu ķiršu kokā basām kājām". Rita Gāle mūs brīdināja, ka lasīs „tikai par pavasari", tādēļ sapratām, ka „no sīkiem putniem skan visa zeme", ka „jāceļas un jāiet vasarai pretī", ir „no jauna jāizsāp pavasaris", „jāsaka atkušņa vārdi" un „jāatmin mīlestība". Jānis Krēsliņš veltīja „Rekviemu" nesen mūžībā aizgājušajam amerikāņu rakstniekam Džonam Apdaikam (*John Updike*). Tālāk viņš pieteica „saīsinātu sonetu ciklu" par „romantisko Romu" ar piezīmi, ka „latviešu dzejnieki sen vairs tā neraksta". Tur bija apceres par vecām drupām, rožu kroni, asiem ērkšķiem, olīvu birzīm, baziliku sveču gaismā, degošo Romu, vērmelēm un kādu kaķi, kas staigā „pa Romas drupām ar izslietu asti".

Elza Ķezbere iespējams pašreiz ir latviešu viscienījamākā vecuma dzejniece. Viņa no sava Bruklinas dzīvokļa ārā vairs bieži neiziet. Bet viņas dzejoļi turpina dzīvot gan šeit, gan Latvijā, kur iznākuši Ķezberes kopotie raksti divos sējumos. Viņas dzejoļus no krājuma „Koncerts" lasīja Aina Berķe. Bija skaists dzejolis, kuŗā salīdzināta Hudsonas upe un Daugava. Laila Medne nolasīja pāris Ķezberes dzejoļus no krājuma „Illūzijas" – par „iemīļoto kaķi Pēteri" un otru „peļu junkuru", kas tikai „maļ un maļ savas dzirnavas".

Dzejnieks Modris Mednis, brašs vīrs ar tautisku saktiņu pie baltā krekla, mums atgādināja, ka „mēs visi protam latviešu valodu", tādēļ labi orientēsimies viņa „fenomenālā kultūrdiskusijā" par „normatīvām funkcijām", „anonīmām ekspozīcijām", „koordinētām interpretācijām", „totālitāro mūzikoloģiju", „irracionālo translāciju un kritēriju" u.tml. Ap šo laiku man radās vēlēšanās iedzert kārtīgu malku sarkanvīna, lai spētu turpināt izsekot priekšnesumam. Dzejolis „Par skrūvēšanu" vairs neprasīja tik lielu garīgo piepūli, jo kļuva skaidrs, ka „kādam vienmēr vajag kaut ko uzskrūvēt, noskrūvēt, saskrūvēt, aizskrūvēt vai ar kādu paskrūvēties". Bet nekad nevajagot „pārskrūvēties".

Nākamā bija paredzēta bostoniete Maija Meirāne, bet viņa nebija varējusi ierasties. Rita Gāle ziņoja, ka Maijas sūtīto dzejoļu vietā datorā „parādījās tārps", tādēļ mums jāiztiek ar Maijas sirsnīgiem sveicieniem.

Inese Račevska mūs ieveda izteikti šodienīgā ģimenes pasaulē, kur „pie vasaras mājas zosis peld tālumā", kur „mūsu dzīve ir kā sala ezera vidū", kur „mēs izstiepsim rokas augsti un apmīļosim paši sevi" un „kad ziņas būs noklausītas, viņi sēdēs viens otram blakus un veidos sarunu". Inese pakavējas arī pie pavasara pēcpusdienas, kad „pūķis pastaigājas pa pagalmu", kad „zied narcise, bet es vēlos magoni". Inese nobeidza ar „Sapni par gramatiku", un man radās aizdomas, vai tik viņa nav skolotāja latviešu skoliņā.

Dzejnieku uzstāšanās bija alfabētiskā kārtībā, tādēļ kā desmitais un pēdējais programmā bija minēts Gunars Saliņš. Rita Gāle pastāstīja, ka G. Saliņš nupat nosvinējis savu 85. dzimšanas dienu, bet, diemžēl, šodien uz Priedaini nevarējis atbraukt. Tomēr, Rita nolasīja Saliņa dzejoli „Apelsīni" no krājuma „Miglas krogs".

Bija atkal pienācis laiks izstaipīties un atspirdzināties jeb, kā Eleonora Šturma mums ieteica „pievērsties laicīgām lietām". Tas nevienam divreiz nebija jāsaka. Krēslus stumdīdami un cits citam pieklājīgi garām spraukdamies, garīgo barību saēdušies, ļaudis virzījās uz zāles otru galu un aplipa ap cienasta galdu. Ņūdžersijas Literārā kopa bija gādājusi par maizītēm, pīrāgiem, kūkām un svaigiem augļiem, par ko rīkotāji tai izteica sirsnīgu pateicību.

Starplaikā notika arī izloze. Vienu no visiekārotākajiem laimestiem (*Laika* abonementu vienam gadam) ieguva šodien jau pelnīti apbalvotā goda viese Lolita Gulbe.

No kreisās: Inese Račevska, Jānis Krēsliņš, Modris Mednis, Voldemārs Avens, Lolita Gulbe, Baiba Bičole, Rita Gāle un Eleonora Šturma

vecāsmātes pamestā kapa, buramie un mīlestības vārdi, kas iekalti sudraba saktās, ragana bez mājām un doma, ka mums „katram ir sava laiva, sava svece, sava liesma un sava dziesma".

Voldemārs Avens mums piedāvājās pastāstīt, „kā mēs jūtamies krizes laikā" caur dzejoli „Stress". Drošs esot tikai tas, ka „drošs vairs nav nekas", bet „glābiņš no stressa ir Jaunā Gaita". Tālāk mēs varējām iedzīvoties dažādās Ņujorkas pilsētas temās, gan braucot ar pazemi, gan vērojot kuģus okeāna krastā, bet nonācām arī Romā pie tās marmorā cirstajiem tēliem un karstās

LATVIEŠI KANADĀ

Toronto

R. Norītis

* Toronto latviešu Pensionāru apvienības 23. aprīļa sanāksmē Latviešu centrā priekšnesumu daļā Aldas Henišas baletskolas audzēknes skaistos, piemērotos tērpos demonstrēja labi sagatavotu deju priekšnesumus solo un grupu deju veidā.

* Toronto Latviešu biedrības Sestdienas skolas Ģimenes dienas sarīkojums ar skolēnu priekšnesumiem un brīvdabas (barbeku) azaidu notiks 9. maijā plkst. 10 Latviešu centrā.

* Kritušo kaļavīru Piemineklļa fonda gadskārtēji rīkotais Kurzemes cietokšņa varonīgo cīnītāju piemiņas svētbrīdis un sarīkojums notiks 9. maijā plkst. 13 Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes lauku īpašumā „Saulaine".

* Toronto latviešu Mednieku un Makšķernieku kluba lauku īpašumā „Bērzaine" šaušanas sporta cienītāju treniņus sāks **10. maijā** plkst. 12. Informācija un pieteikšanās pa tālr. 905-274-6695.

* Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes lauku īpašuma „Saulaine" pārvaldes rīkotā līdzekļu sagādes pēcpusdiena notika 26. aprīlī pēc dievkalpojuma baznīcas sarīkojumu telpās. Pēc dāmu komitejas gatavotām pusdienām programmas daļā ar mūzikāliem priekšnesumiem piedalījās Alberta Vītola ģimene. Bērnu vasaras nometne „Saulaine" šogad notiks no 8. līdz 22. augustam. Sv. Andreja ev. lut. latviešu draudzes lauku īpašumā „Sidrabene" bērnu vasaras nometne notiks no 12. jūlija līdz 9. augustam.

* Toronto Latviešu centra 30 gadu jubilejas svinības notika 26. aprīlī. Tās ievadīja valdes priekšsēdis Arnis Markitants ar apsveikuma uzrunu. Pēc šefpavāra Ingo Kārkliņa un saimnieču gatavotām pusdienām programmas daļā tautas dejas dejoja bērnu deju grupa „Mēnestiņš" Ritas Lukss vadībā. Centra vadībai un darbiniekiem apsveikuma vārdus teica agrākais valdes priekšsēdis Valdis Vagners. Toronto latviešu Pensionāru apvienības valdes priekšsēde Valija Briksne. Kopš 1998. gada 60 centra darbinieki saņēmuši Ontario Brīvprātīgo darbinieku apbalvojumus un Goda diplomus. Priekšnesumu daļā latviešu populārās dziesmas dziedāja un spēlēja „Tērvetes Trubadūri" Lauma Cenne, Ēriks Jerumanis, Jānis Mateus, Miķelis Svilāns, dace Veinberga, Michaels Pinsonneaukts un Andrejs Vītols. Jubilejas kliņģeri bija dāvinājuse agrāko gadu dāmu komitejas vadītāja Velga Jansone.

Darbs gaida darītājus

Latviešu Nacionālās apvienības Kanadā nesenā padomes divu dienu sesijā vispusīgās pārrunās izvērtēja līdzšinējo darbu un nākotnes uzdevumus. Pēc faktiem pamatotām diskusijām padome ar visu dalībnieku balsīm pieņēma nosodošu deklarāciju par Latvijas valdības un Saeimas piekāpību robežlīgumā ar Krieviju, uzdāvinot tai mūsu vēsturisko un skaisto Abreni. Pieņemtajā deklarācijā skan: „Pieņemta deklarācija skan: „Tāpat kā Latvijas okupācija un aneksija 1940. gadā, Padomju Savienībai (PSRS) vienpusīgi laužot 1920. gada 11. augusta Miera līgumu un neievērojot Latvijas 1922. gada Satversmi, bija nelikumīga, tāda ir arī Latvijas un Krievijas robežu maiņa, atdodot Krievijai abrenes pilsētu un sešus apriņķa pagastus – Kacēnus, Upmali, Linavu, Purmali, Augšpili un Gaurus bez tautas nobalsošanas. Kaļa laikā jau 1944. gada 22. jūlijā Padomju Latvijas (LPSR) komūnistiskās Augstākās Padomes prezidijs nodeva „Abrenes territoriju" PSRS. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas 1997. gada 7. augustā toreizējā Latvijas valdība parafēja robežlīgumu ar Krieviju, atsakoties no daļas Abrenes apriņķa. Pašreizējā 9. Saeima šo lēmumu apstiprināja, pārkāpjot Satversmi – nedodot jautājuma izšķiršanu tautas nobalsošanā. Pēc Latvijas un Krievijas premjērministru līguma parakstīšanas 2007. gada 27. martā Saeima līgumu ratificēja 2007. gada 17. maijā. Valdība un Saeima ar šo aktu, pārkāpjot Satversmi, centās legālizēt nelegālu darījumu. Latviešu Nacionālās apvienības Kanadā (LNAK) 20. padome tās pirmajā sesijā 2009. gada 5. aprīlī nepiekrīt šim darījumam. Tā ierosinātāju un atbalstītāju rīcību var kvalificēt par nodevību. Deklarācijas iesniedzēji Jānis Mežaks, Ēriks Dzenis un Varimants Plūdons nobeigumā izsaka cerību – mēs gaidām taisnības augšāmcelšanos".

Padome pieņēma arī vairākus ieteikumus un ierosinājumus valdes turpmākai darbībai ieskaitot arī statutu grozījumus, lai atvieglinātu mazākiem latviešu centriem sūtīt pilntiesīgus pārstāvjus turpmākajās sesijās un atbalstītu Latvijas vēlēšanu reformas biedrības darbību. Padomes sesijā šogad piedalījās arī vairāki Latviešu Nacionālās jaunatnes apvienības (LNJAK) darbinieki, ko padome novērtēja ļoti atzinīgi un ieteica valdei sadarbību paplašināt. LNJAK pārstāvi Mateju Kalnu izraudzīja par archivāliju izstādes organizētāju. Padome ieteica valdei atbalstīt jaunatnes 2x2 nometnes organizēšanu Kanadā un izsludināt rakstdarbu sacensību par zaudēto Abrenes novadu, tās vēsturi un kultūras vērtībām. Sesijas dalībnieki izteica pateicību Latvijas Valsts prezidentam Valdim Zatleram par latviešu valodas kā valsts valodas un Latvijas vēstures kā atsevišķa mācību priekšmeta atbalstīšanu un aizstāvēšanu. Sakarā ar LNAK padomes sesiju valde arī šogad izdevusi brošētu darbības un finanču pārskatu, kas aptver 120 liela formāta lappuses. Brošūrā ievietoti arī lokālo organizāciju un draudžu darbības pārskati.

Montreala

M. Štauvers

Montrealas Latviešu pensionāru apvienība svētdien, 19. aprīlī, Latviešu centrā svinēja savas pastāvēšanas 36. gada svētkus. Tajos bija pulcējušās 53 personas. Tos atklāja priekšnieks Valdemārs Paegle, aicinādams ar klusuma brīdi pieminēt mūžībā aizgājušo Emiliju Varslavāni. Tad lasīja vairākus dzejoļus, vadīja lūgšanas brīdi, ko noslēdza ar kopēju tēvreizi. Prof. Dr. Staņislavs Jerumanis lasīja Austrālijas latvieša Andŗa Skujiņa apceri par braukšanas atļaujas atjaunošanu 85 gadu vecumā. Lasījums izraisīja dzīvu interesi, un par to pensionāri vēl runāja pēc formālās daļas slēgšanas. Sekoja kopīgi dziedāta Latvijas himna ar pianistu Augustu Pušpuru pie klavierēm.

Mutisku apsveikumu no Montrealas Latviešu biedrības nodeva M. Štauvers un Maira Kaniņa no „Ačkupa". Rakstiski bija sveicinājusi Toronto Latviešu pensionāru apvienība un bāreņu nometne „Pasaka".

Aprīļa mēnesī dzimušos sveicināja biedrzine I. Strautiņa. Šoreiz bija ieradušies visi atstoņi gavilnieki, kuŗu vidū bija Laimonds Bisenieks, kam 8. aprīlī bija piepildījušies 85 mūža gadi, Ojārs Rozentāls, Ruta Gabruša, Māra Rudzīte, Jānis Leitēns, Imants Klaiše, Dzidra Ikvilda un Jānis Paliepa. Sekoja pensionāru himna „Vaidava".

Četras tautas dejas no sava repertuāra, kas sagatavots Kanadas latviešu dziesmu svētkiem Hamiltonā, dejoja tautas deju vienība „Ačkups". Sniegums bija spraigs un iepriecināja skatītājus.

Kā arvien, sekoja pusdienas. „Falšais zaķis" ar piedevām bija īstā maltīte izsalkušajiem pensionāriem. Reti bagāts bija saldumu galds. Dekoratīvo ziedu podu laimēja Vilma Krūze.

Nākamais saiets, izņēmuma kārtā, notiks trešdien, 13. maijā, Latviešu centrā. Tajā viesis būs Bruno Deksnis no Beļģijas.

Iznācis **Montrealas Latviešu ev. lut. Trīsvienības draudzes Draudzes ziņu** pavasaŗa numurs. Tam šoreiz 8 lappuses. Ievadrakstā lasām Māŗa Ķirsona rakstu „Kā

(Turpināts 22. lpp.)

Simpātiska, izglītota latviešu sieviete/56 gadi, meklē inteliģentu vīrieti/tautieti – nopietnām attiecībām. Ja vēlies iegūt uzticamu draugu, dod ziņu.

Mana adrese:
Zigrida Perševica,
Spartaka iela 5-23,
Tukums, LV-3100
vai pa e-pastu:
signe1@navigator.lv.

Gaidīšu!

Izveicīgs latvietis var izpalīdzēt mājas un dārza darbos. Speciālists interjera un fasādes krāsošanā.
Valdis
646-7252550
215-688-0430

Pianista ARMANDA ĀBOLA turneja Amerikā
2009. gada maijā

KALAMAZŪ – svētdien, 3. maijā, plkst. 16:00
Union Cabaret, 125 S. Kalamazoo Mall, Kalamazoo, MI
Rīko: Kalamazū latviešu biedrība, 269-383-2474
KLĪVLANDĒ – piektdien, 8. maijā, plkst. 19:30
Draudzes namā, 1385 Andrews Ave., Lakewood, OH
Rīko: Klīvlandes latviešu koncertapvienība, 216-651-0486
ROČESTERĀ – svētdien, 10. maijā, plkst. 16:00
First Presbyterian Church, 512 W. Third St., Rochester, MN
Rīko: Festival of Music, 507-282-1618
MINEAPOLĒ – otrdien, 12. maijā, plkst. 19:00
Mineapoles-Seintpolas latviešu ev. lut. draudzes namā
3152 17th Ave. South, Minneapolis, MN
Rīko: Minesotas latviešu koncertapvienība, 651-905-0950
VAŠINGTONĀ, DC – sestdien, 16. maijā, plkst. 17:00
Renaissance Mayflower Hotel, 1127 Connecticut Ave. NW, Washington, DC
Rīko: US-Baltic Foundation, www.usbaltic.org
ČIKAGĀ – svētdien, 17. maijā, plkst. 15:00
Čikagas latviešu biedrības namā, 4146 N. Elston Ave., Chicago, IL
Rīko: Čikagas latviešu organizācijas, 847-475-8152

Latvian Cultural Association TILTS Inc.
Latviešu kultūras biedrība TILTS
2 Merry Hill Road, Poughkeepsie, New York, 12603-3214
http://www.tilts.org

Turneju rīko Latviešu kultūras biedrība TILTS ar ALA KF atbalstu un vietējām organizācijām

Ainas Silas un **Artūra Naita** (Arthur Knight)
LATVIJAS MARKU KOLLEKCIJU
pārdos izsolē, ko rīko Rasdale Stamp Company sestdien, 16. maijā
35 Chestnut Ave
Westmont, IL 60559
Tālr.: 630-794-9900
Lūdzu zvanīt vai rakstīt, lai saņemtu bezmaksas katalogu

ĪPAŠUMU APSAIMNIEKOŠANA LATVIJĀ, AR RIETUMU PIEEJU.

Ja pieder nekustamie īpašumi Latvijā un ir vajadzīga:

ĪPAŠUMU APSAIMNIEKOŠANA
- dzīvokļu
- māju
- mežu
- lauksaimniecību

PILNVAROTA PĀRSTĀVNIECĪBA
- privātām personām
- juridiskām personām
- uzraudzība/apsardze
- nodokļu kārtošana
- līgumu slēgšana

ĪPAŠUMU PIRKŠANA/PĀRDOŠANA un IZĪRĒŠANA/IZNOMĀŠANA KONSULTĀCIJAS
APDROŠINĀŠANA CELTNIECĪBA/REMONTI/ATTĪSTĪBA TULKOŠANA

lūdzam zvanīt vai rakstīt:
ASV +1(312) 239-0505
Latvijā +371 6728 1237
Ēriks Līsmanis +371 2889 5541
e-mail: eriks.lismanis@pcslatvia.com
Aina Līsmane +371 2645 6253

PCS www.pcslatvia.com
uzticība atbildība sadarbība atsauksme

NAUDAS PĀRSŪTĪJUMI UZ LATVIJU

Likmes: līdz $100 - $20
no $101 līdz $500 - $25
virs $500 - $25 plus 3% no summas virs $500. Summas nododam ASV dolāros. Piegāde Rīgā $11, ārpus Rīgas $0.40/km.
Piegādājam summas līdz $1000.

Kārtojam nodokļu un citus maksājumus Latvijā!

Lūdzu nosūtiet vēstuli ar sūtītāja un saņēmēja vārdu, adresi, telefona numuru un norādījumu par summu kopā ar čeku rakstītu uz:

Baltic Financial Services
19 N. Mountain Ave.,
Montclair, NJ 07042-1810

Lūdzu zvanīt Egilam:
(973) 746-3075

LATVIAN AMERICAN SHIPPING LINE

Pārsūtām mašīnas, pers. mantas, komerckravas paciņas pa gaisu vai jūru uz un no Latvijas!

Lūdzu zvaniet: 201-760-6427 vai 973-744-6565 vai arī apskatiet sūtījumu informāciju mūsu mājas lapā: www.lasl.com

MEIJA & ASSOCIATES

Janis A. Meija, Attorney at Law
Riga, Latvia, mob. +37126684068
janis@meijalaw.com, www.meijalaw.com

ADVOKĀTS LATVIJĀ

Matīss Kukainis
Zvērināts advokāts ASV,
zvērināts advokāts Latvijā.

Visi jautājumi par nekustamiem īpašumiem un uzņēmumiem

SPĪGULIS & KUKAINIS
LAW OFFICE
Teātra iela 2, Rīga, LV-1050
Tel. +371.2839.0346
Fax. +371.6721.4273
matiss@sk-legal.com

AMERIKAS LATVIEŠU PALĪDZĪBAS FONDS • LATVIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC.
T 215.635.4137 • F 215.635.1583 • www.LRFA.org • ALPF@comcast.net

TRĪS NO PĀRDAUGAVAS
dziesmas kompaktdiskos!
3 tvartu komplekts: 70 dziesmas

Pasūtināt: Vilnis Baumanis
15542 Ambiance Drive
North Potomac, MD 20878

Vai: Inga Priede
935 Flintlock Road
Southport, CT 06890

Cena ar piesūtīšanu ASV: $28.00; Kanadā: US $30.00

Juvilieru meistari jau trešajā paaudzē!
KRIKIS JEWELERS
Pārdod, labo, izgatavo

P. O. Box 180230, Delafield, WI. 53018
Tālr.: (262) 593-2503, (262) 366-2918
www.krikisjewelry.com
e-pasts: parsla@krikisjewelry.com

Pieredzējis latviešu skroderis Rīgas centrā šuj, pāršuj un labo kungu, dāmu un bērnu apģērbus, arī nestandarta augumiem.
Ātri, kvalitātīvi, par draudzīgām cenām.
Kad būsiet Rīgā, piezvaniet, atnāciet!

Adrese: Bruņinieku ielā 8.
Tālr. +371 29551215, Juris
Tālr./fakss +371 67274277, salons „Boa”

Izīrē vienistabas dzīvokli ar visām ērtībām Rīgā, Vecrīgas centrā. Eiro remonts, 2 stāvs, slēdzama kāpņu telpa. Ls 30.- diennaktī.

Zvanīt Ivetai Toronto (416) 994 1052.

Atbalstiet Ati Lejiņu Eiropas Parlamenta vēlēšanās!

Š.g. 6. jūnijā notiek Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanas Latvijā. Latvijai piešķirtas astoņas vietas. Saskaņas centrs ir izvirzījis Alfredu Rubiku par pirmo savā sarakstā. A. Rubiks neatzīst, ka bijusi okupācija, nevēlas Latviju nedz ES, nedz NATO, bet pretendē uz vietu otrā lielākajā EP frakcijā – sociāldemokratos! Igauņiem un lietuviešiem ir savi valsts aizstāvji šajā frakcijā – mums nav! Ja Atis Lejiņš netiks ievēlēts EP, Latvijai arvien biežāk var iznākt saskare ar dažādiem pārmetumiem divvalodības un pavalstniecības jautājumos, tikai šoreiz jau nevis tikai no T. Ždanokas puses, bet gan jau no spēcīgās sociāldemokratu grupas.

Jūs varat palīdzēt LSDSP (dibināta 1904) aizstāvēt Latvijas intereses Eiropas Parlamentā ar savu balsi un ziedojumu. Mums nav oligarchu, kas mūs atbalstītu. Būsim pateicīgi par jebkuru atbalstu! Ziedot var tikai Latvijas Republikas pavalstnieki. Par Ati sk. www.lejins.lv

Ziedojiet LSDSP Rīgā, Aldaru iela 8, LV 1050, reģ.Nr. 40008046127;
Konts SEBbanka: IBAN LV92UNLA0002200700908;
Konts Swedbanka: IBAN LV60HABA0551000834204
Pārskaitījumam norādīt - EP vēlēšanām!

KURSAS VASARAS VIDUSSKOLA
www.kursa.org

Vašingtonas pavalsts meža ielokā gaida jauniešus no **5. jūlija līdz 8. augustam** – mācības latviskā vidē, sporta un vakara nodarbības, rokdarbi un ekskursijas sagādās vienreizēju piedzīvojumu! **Sveiks, sveiks, sveiks Kursā!**

Visus, kuŗiem ir interese, lūdzu rakstīt vai zvanīt prāv. Dāvim Kaņepam:
tālr.: 310-621-9572; e-pasts: davis_kaneps@verizon.net
vai: 1807 Vanderbilt Lane, apt. B
Redondo Beach, CA 90278

SARĪKOJUMI

DETROITA (MI)

• 16. un 17. maijā Detroitas latviešu 20. gadu jubilejas atklātās golfa sacīkstes *Whispering Willows* golfa laukumā. 16. maijā pēc spēles plkst. 6.00 saviesīgs vakars draudzes sabiedriskajā ēkā ar vakariņām, atspirdzinājumiem, deju mūziku. Informāciju var iegūt, zvanot vai rakstot Tomam Brožem, tālr.: 419- 882-1965; e-pasts: broze@buckeye-express.com DLGA mājaslapa: www.LatvianGolf.org

FILADELFIJA (PA)

• 12. maijā plkst. 11.00 Filadelfijas pensionāru kopas saiets Brīvo latvju biedrības telpās. Programmā valdes ziņojumi, ALAs ģenerālsekretāra Raita Egliša referāts par ALAs darbību un 58. kongresa norisi, dzimumdienu svinēšana un kafijas galds. Viesi arvien laipni gaidīti.

GRANDRAPIDI (MI)

• 3. maijā plkst. 11.30 Grandrapidu biedrības Pavasaŗa svētki. Priekšnieces Dr. Līgas Gonzalesas uzruna; dzejoļus deklamēs Rūta Puriņa, Ginta Maknellija (*McNally*), Andrejs un Arnolds Ruperti, klavieres spēlēs Dāvids Heinze. Populāras dziesmas klavieŗpavadījumā dziedās Vija Bovles, Maksis Jansons, Uldis Kalējs, Samuels Knochs III, Ivars Petrovskis un Jānis Rikāns.

KLĪVLANDE (OH)

• 8. maijā plkst. 7.30 Armanda Ābola klavieŗkoncerts.

• 7. jūnijā gadskārtējais Klīvlandes vanadžu Pavasaŗa sarīkojums pēc dievkalpojuma draudzes nama zālē. Apvienotais koris dziedās pavasarīgas dziesmas. Būs azaids un kafijas galds, atlikums par labu palīdzības darbam Latvijā. Dalības maksa $15.00.

LOSANDŽELOSA (CA)

• 3. maijā plkst. 12.30 Kurzemes cietokšņa cīņu atcere (DV sarīkojums).

• 6. maijā plkst. 12.00 Jāņa Rutmaņa filmas „Kailums" izrāde Britu filmu festivālā *Redondo Beach Performing Arts Center*.

• 10. maijā plkst. 12.30 Ģimenes dienas svinības latviešu skolā.

• Līdz 16. maijam Astrīdas Prestonas izstāde *Craig Krull Gallery* (*Bergamot Station, 2525 Michigan Ave, Bld. B3 Santa Monica, CA 90404*); tālr.: 310-828-6410, www.craigkrullgalery.com

• Irēnas Zommeres darbu izstāde *Colortec Art Gallery* (*24247 Hawthorne Blvd. Torrance, CA 90505*). Informācija: 1-800-BLOWDRY.

• 14. jūnijā – 1941. gada 14. jūnijā uz Sibiriju aizvesto atcere lietuviešu namā (*2718 St George St. Los Angeles, CA 90027*).

Losandželosas latviešu nama adrese: *1955 Riverside Dr. Los Angeles CA 90039-3704*; tālr.: 323-669-9027; DKLB informācijas tālrunis: 323-663-6267. DK LB Informācijas biļetens tīmeklī: www.biletens.com

MINEAPOLE (MN)

• 9. maijā draudzes pavasaŗa tirdziņš.

• 12. maijā plkst. 6.00 Armanda Ābola klavieŗkoncerts latviešu baznīcā.

• 16. maijā plkst. 11.00 izlaidums latviešu skolā.

• 14. jūnijā plkst. 12.00 1941. gada 14. jūnijā uz Sibiriju aizvesto piemiņas sarīkojums. Rīko DV un „Starts".

ŅUJORKA (NY)

• 2. maijā no plkst. 9.00 līdz 4.00 lietoto mantu tirdziņš Jonkeru baznīcā.

• 2. maijā no plkst. 5.00 līdz 6.30 pieņemšana un tikšanās ar operdziedātāju Elīnu Garanču, Latvijas Goda konsulātā Ņujorkā (*155 Perry Street, Suite 1B, New York, NY 10014*). Pieņemšanā dziedone parakstīs savu jauno tvartu *Bel Canto*, ko izdevis *Deutsche Grammophon*. Ziedojums $ 30.00 personai, ikviens ziedotājs saņems *Bel Canto* tvartu. Ziedojumu atlikumu nodos LNOG Latvijas Nacionālās operas atbalstam. Čeki izrakstāmi: *Latvian National Opera Guild*. Garāžas atrodas pie *Perry* un *Greenwich Streets* krustojuma un *Charles* un *Washington Streets* krustojuma.

• 9. maijā plkst. 2.00 Kurzemes cietokšņa atceres sarīkojums DV namā Bronksā. Izrādīs A. Skalberga videolenti „Sirdsapziņas cietumnieki"." Ieeja $ 10.00. 115 W.183rd Street, Bronks.

• 24. maijā plkst. 12.00 kapusvētki latviešu kapos Katskiļos. Plkst. 3.00 Ņujorkas latviešu ev. lut. draudzes Katskiļu nometnes sarīkojumu zālē Ņujorkas latviešu koŗa Pavasaŗa koncerts, kuŗā piedalīsies Baltijas bankas koris no Latvijas un dziedātāji no Montrealas, Kanadā. Viesdiriģenti Agita Ikauniece un Ints Teterovskis. Pirms koncerta piedāvās vīnu un uzkožamos. Sīkāku informāciju iespējams uzzināt, zvanot Sandrai Gendrikovai, tālr.: 773-551-5265.

PRIEDAINE

• 9. maijā plkst. 2.00 kvarteta *Singers of United Lands* koncerts. Kvarteta dziedātāji ir no Dienvidkorejas, Kenijas, Čīles un Latvijas (Rēzeknes). Ieeja par vismaz 10 dolaru ziedojumu. Rīko Ņudžersijas latviešu biedrībaю

SIETLA (WA)

• 9. maijā izlaidums latviešu skolā

• 16. maijā plkst. 7.00 tautasdeju kopas „Trejdeksnītis" koncerts Latviešu centrā.

• 17. maijā pēc dievkalpojuma latviešu skolas vecāku pēcpusdiena (*Champgne Brunch*) skolas atbalstam. Iespējams, ka brokastīs ieradīsies Latvijas valsts prezidents Valdis Zatlers un Lilita Zatlere.

• No 23. līdz 25. maijam lielā talka Latviešu izglītības centrā Šeltonā; talku vadīs Arnis Lūsis (alusmuca@aol.com) un Kārlis Grendze (kgrendze@comcast.net).

• 12. septembrī plkst. 11.00 latviešu golfa sacīkstes *Jackson Park Golf Club, 1000 NE 135th Street*; tālr.: 206-363-4747. Plkst. 5.00 saviesīgs vakars Latviešu sabiedriskajā centrā. Pieteikties, zvanot Edmundam Leitim, tālr.: 425-369-0401 vai Rolandam Abermanim, tālr.: 425-398-9145. Dalības maksa $90.00 (sacensības, vakariņas, ratiņi). Tikai vakariņas: $25.00. Pieteikšanas anketas jāiesniedz līdz 25. augustam; uz čeka jāraksta: SLGA un jānosūta *17428 93rd Ave. NE Bothell, WA 98011*. Turnīram var pieteikties SLGA mājaslapā: www.SLGA.US

ST. PĒTERSBURGA (FL)

• 6. maijā plkst. 13.00 Biedrības namā videoizrāde „Vienas vasaras zieds", Latvijas Televīzijas filmas pirmās trīs daļas. Kafija un cepumi. Visi laipni aicināti! Ieejas ziedojums sākot ar $3.00.

• 10. maijā plkst. 11.00 Biedrības telpās draudzes Dāmu komitejas rīkots Ģimenes dienas svētbrīdis ar pašu līdznestām brokastīm.

• 20. maijā plkst. 13.00 Biedrības namā videoizrāde „Vienas vasaras zieds" Latvijas Televīzijas filmas turpinājums – 4., 5. un 6. daļa. Kafija un cepumi. Visi laipni aicināti! Ieejas ziedojums sākot ar $3.00.

• 23. jūnijā, Līgo vakarā plkst. 16.00 Biedrības namā kopā sanākšana ar līgošanu, siera ēšanu un alus dzeršanu. Līdzi jāņem groziņi ar svētku gardumiem, priecīgs prāts un bagātīgs dainu krājums. Par alu gādās Biedrība. Ieejas ziedojums sākot ar $ 5.00.

• Ja laimīgi sakritīs dažādi apstākļi, tad rudenī varbūt varam cerēt uz trīs Latvijas tenoru koncertu mūsu Biedrībā. Gaidīsim!

VAŠINGTONA (DC)

• 8. maijā plkst. 5.00 atklās ALAs Kultūras nozares un Latvijas vēstniecības ASV rīkoto izstādi *Latvian Dimensions: Contemporary Installations and Sculpture*. Izstāde būs atvērta no 9. līdz 19. maijam katru dienu no plkst. 10.00 līdz 5.00 Latvijas vēstniecībā ASV (2304 Massachusetts Ave., NW, Washington, DC 20008). Izstādē piedalās mākslinieki Ilze Dilāne (*San Antonio*), Gints Grīnbergs (Bostona), Kārlis Rekēvičs (Ņujorka), Gundega Bērziņa Senga (Vašingtona) un Linda Treija (Hjūstona). Informācija Latvijas vēstniecības mājaslapā: http://www.latvia-usa.org/

• 15. un 16. maijā Apvienotā baltiešu komitejas (*The Joint Baltic American National Committee, Inc.*) rīko 8. baltiešu konferenci.

• 16. maijā plkst. 6.00 Baltiešu fonds (USBF) rīko pieņemšanu *American Baltic Celebration*, kas notiks *Renaissance Mayflower Hotel*, (*1127 Connecticut Ave NW, Washington, DC*). Svētku runu teiks goda viesis Latvijas prezidents Valdis Zatlers; būs svinīgas vakariņas, klusā izsole un pianista Armanda Ābola koncerts. Sīkāka informācija un biļešu iegāde mājaslapā: www.usbaltic.org, rakstot info@usbaltic.org vai zvanot, tālr.: 212-785-5056.

DIEVKALPOJUMI

• **Bostonas latv. ev. lut. Trimdas dr.: 3. maijā** plkst. 11.00. dievk., piedalīsies Bostonas latviešu gaidas un skauti. **10. maijā** Ģimenes dienas dievk., piedalīsies Bostonas latviešu skolas skolēni, koris, pēc dievk. pankūku brokastis. **17. maijā** plkst. 11.00 dievk. Māc. J. Mingina.

• **Bukskauntijas un apk. ev. lut. dr**: **10. maijā** plkst. 11.00 **Kvēkertaunā** Ģimenes dienas dievk., pēc dievk. kafijas galds ar groziņiem. **24. maijā** plkst. 11.00 dievk. **Kvēkertaunā**, pēc dievk. kafija. **31. maijā** plkst. 3.00 Vasarsvētku dievk. **Lankasterā**, pēc dievk. programma un kafija. Māc. Dr. A. Ziedonis un māc. Dr. R Ziedone.

• **Detroitas Sv. Pāvila latv. ev. lut. dr.** (30623 W. Twelve Mile, Farmington Hills, MI, 48334): **2. maijā** plkst. 12.00 Kurzemes cietokšņa piemiņas svētbrīdis kapsētā. **3. maijā** plkst. 10.00 dievk. **10. maijā** plkst. 10.00 Ģimenes dienas dievk. ar dievg. **17. maijā** plkst. 10.00 dievk. Māc. diak. F. Šīpols, tālr.: 248-433-3435. Ērģ. Dr. Silvija Lizlova, Laila Upīte, Aija Greiama (Graham).

• **Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr**. (301 N. Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073, tālr.: 610-353-2227) **3. maijā** plkst. 11.00 dievk.; **Vilmingtonā** plkst. 3.00 dievk.; pēc dievk. kafijas galds. **10. maijā** plkst. 11.00 Ģimenes dienas dievk;, pēc dievk. skolas mācību gada nobeiguma pusdienas. **17. maijā** plkst. 11.00 dievk. angļu valodā ar dievg. **24. maijā** dievk. nebūs. **31. maijā** plkst. 11.00 Vasarsvētku dievk. ar dievg.

• **Grandrapidu latv. ev. lut. dr.: 10. maijā** plkst. 10.00 Ģimenes dienas dievk. **10. maijā** plkst. 10.00 Ģimenes dienas dievk. **31. maijā** dievk. plkst. 10.00. Mācītājas I. Larsenas adrese: *70388 16-th Ave., South Haven, MI 49090*. Tālr.: 269-637-4847; kabatas: 269-214-1010; e-pasts: ilzego@comcast.net Mācītāja ir baznīcas birojā otrdienās no plkst. 11.00 līdz 1.00.

• **Kalamazū Latviešu ev. lut. Apvienotā dr.**: **3. maijā** plkst. 10.00 dievkalpojums ar dievgaldu. Kafija. **10. maijā** plkst. 10.00 Ģimenes dienas dievkalpojums ar dievgaldu. Iesvētības. **17. maijā** plkst. 10.00 dievkalpojums ar dievgaldu. Kafija. Ziedot pārtiku **24. maijā** plkst. 10.00 dievkalpojums. Kafija. **31. maijā** plkst.10.00 Vasarsvētku dievkalpojums ar dievgaldu. Pavasaŗa sarīkojums.

• Bībeles stundas Kalamazū **13. maijā** plkst. 15.00, ciemā „Latvija". **27. maijā** plkst. 16.00. Katru svētdienu plkst. 9.15 angļu valodā.

• **Klīvlandes apv. latv. ev. lut. dr**.: **9. maijā** draudzes talka.

• **Lansingas latv. ev. lut. dr**.: **3. maijā** plkst. 2.00 Ģimenes dienas dievk. *University Lutheran Church* (1020 S. Harrison Road, East Lansing, MI), māc. L. Vīksne. Pēc dievk. Ģimenes dienas sarīkojums, būs aukstais galds.

• **Losandželosas latv. ev. lut. dr**.: **3. maijā** dievk. ar dievg. **10. maijā** Ģimenes dienas dievk. Visi dievk. sākas plkst. 11.00. Māc. D. Kaņeps.

(Turpināts no 20. lpp.)

mīlestība ņem virsroku, nemēģinādama ņemt virsroku". No lakoniskā draudzes četru mēnešu laikā noturētām valdes sēžu norādēm atklājam, ka draudze ar $600 atbalstījusi ELCIC. Pieņemts ieteikums uzlabot Latviešu centra Kamīna zāli ar vitrāžu. Tās radīšanas darba grupu vadīt uzaicināta Maira Kaniņa. Diakons Dāgs Demandts savu studiju ietvaros devies uz Svēto zemi (Izraēlu). Tur viņš būs no 20. aprīļa līdz 5. maijam. Izdevumus sedz LELBA Rītdienas fonds. Māc.M. Ķirsons ievadījis sarunas ar māc. Egilu Grīsli Vinipegā par referātu sniegšanu Otavas Miera un mūsu Trīsvienības luterāņu draudzēs. Tas varētu notikt rudens posmā (septembrī) Viņš pats ir gatavs vadīt reliģiskas pārrunas pēc dievkalpojumiem. Pirmās šāda veida pārrunas notiks 31. maijā pēc Vasaras svētkiem veltītā dievkalpojuma. Temats: „Ticības dinamika".

Draudzes valde lēmusi, kā, tāpat kā iepriekšējā gadā, caur draudzes kasi ziedotos līdzekļus Montrealas Latviešu organizāciju padomes Stipendiju fondam, to papildinās ar līdzvērtīgu atvēlējumu līdz $ 1000.

Saturā ir vēl citas ziņas un dievkalpojumu un sarīkojumu laikrādis par 3 mēnešiem – līdz jūnija beigām. Kā redaktors parakstījies Roberts Kalniņš.

Pēc ļoti ilgas (nepilnus 4 gadus) un ļoti grūtas slimošanas
Dieva svētajā mūža miegā aizmigusi
mūsu mīļā **M. Bekeres ģimnazijas 1939. gada abituriente** un ģimnazijas salidojuma
svešumā organizēšanas idejas radītāja,
kā arī visu notikušo salidojumu dalībniece

MIRDZA MOKS
dzim. RAUSS

dzimusi 1919. gada 31. decembrī Barviči, Krievijā,
mirusi 2009. gada 29. janvārī South Milwaukee, Wisconsin, ASV

Tālu, tālu tēva sēta,
Svešos krastos gana būts...
Taku takas izstaigātas,
Gurdā sirds pēc miera lūdz.
Lidija Smilga-Bērziņa

Mirdzu mīļā piemiņā vienmēr paturēs
M. BEKERES ĢIMNAZIJAS SAIME
SVEŠUMĀ UN DZIMTENĒ

Dieva mierā aizgājusi
mana mīļā svaine

HERTA ABRANTS

dzimusi 1921. gada 24. novembrī Rīgā,
mirusi 2009. gada 30. martā Rockvillē M.d

Gaisma, kas cilvēkā dzīvo,
un siltums, ko izstaro sirds.
Tie nezūd, tie paliek un mirdz.
V. Egle

Hertiņu mīļā piemiņā paturēs
RUTA, ERVĪNS, RADI VĀCIJĀ, LATVIJĀ
UN DRAUGI A.S.V

Dieva mierā aizgājusi mūsu mīļā

VILMA LAIME,
dzim. FOLDATS

dzimusi 1927. gada 21. decembrī Latvijā,
mirusi 2009. gada 14. aprīlī Filadelfijā

Putni zaros meklē dusu,
Mīļā saule projām steidz,
Puķes aizmieg klusu, klusu,
Diena savu gaitu beidz.

Mīlestībā viņu piemin
DĒLS ALEKSANDRS LAIME,
MEITA ILZE AR VĪRU ROBERT WOOD,
MAZDĒLS ROBERT WOOD AR ĢIMENI, MAZMEITA SANDRA AR VĪRU UN ĢIMENI, GUNĀRS UN DIANE FOLDĀTS AR ĢIMENI, ARVIDS FOLDATS AR ĢIMENI, ERNESTS FOLDĀTS AR ĢIMENI, SVAINE LIILJA FOLDATS, SVAINE BRIGITA FOLDĀTS AR MEITU
KRISTIN FOLDATS

No mums aizgāja

VELTA MITREVICA-BROOK

dzimusi 1928. gada 18. oktobrī Rīgā,
mirusi 2009. gada 20. martā Losandželosā, Kalifornijā

Dieviņ, ar vējiņu uz mākoņīša
Pāri visām jūriņām,
Aiznes manu dvēselīti
Dzimtenē.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
MEITA DENICE AR VĪRU JOHN
DĒLS MĀRTIŅŠ AR MEITU HANNU
UN DRAUGI LOSANDŽELOSĀ UN LATVIJĀ

DIEVKALPOJUMI

(Turpināts no 22. lpp.)

• **Mančesteras latv. ev. lut. dr.**: **3. maijā** plkst. 11.00 dievk., pēc dievk. draudzes pilnsapulce. **17. maijā** plkst. 11.00 Ģimenes dienas dievk. ar dievg. Māc. Dace Jansone.

• **Milvoku Sv. Trīsvienības dr.**: **3. maijā** dievk. ar dievg. **5. maijā** draudzes valdes sēde. **7. maijā** Bībeles stunda. **9. maijā** plkst. 12.00 draudzes pavasaŗa sarīkojums, Pulkv. O. Kalpaka skolas gada beigas, gleznu izstāde un klusā izsole latviešu namā. **10. maijā** Ģimenes dienas dievk. ar dievg. **14. maijā** Bībeles stunda. **17. maijā** dievk. angļu valodā ar dievg. un uzrunu bērniem, pēc dievk. draudzes saiets. **24. maijā** dievk. nenotiks.

• **Mineapoles un St. Paulas latv. ev. lut. dr.: 30. apr**. plkst. 10.30 Bībeles stunda. **3. maijā** plkst. 10.00 dievk. ar dievg. un uzrunu bērniem; pēc dievk. sadraudzība. **10. maijā** plkst 10.00 Ģimenes dienas dievk. ar dievg. un uzrunu bērniem; pēc dievk. sadraudzība. Dziedās draudzes koris. **14. maijā** plkst. 10.30 Bībeles stunda. **17. maijā** plkst 10.00 dievk., pēc dievk. sadraudzība. Māc. M. Cepure. Bazn. adrese: *3152 – 17th Ave S, Minneapolis MN 55407*; tālr.: 763-546-8178; kancelejas tālr. 612-722-4622.

• **Ņubransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.**: **3. maijā** plkst. 8.30 dievk. **Leikvudā** (Igauņu bazn. 607 E. 7th St.). **10. maijā** plkst. 11.00 Ģimenes dienas dievk. ar dievg. draudzes dievnamā **Īstbransvikā** (*12 Gates Ave East Brunswick*), pēc dievk. groziņu pusdienas. **17. maijā** plkst. 8.30 **Leikvudā** dievk. ar dievg. (Igauņu bazn. 607 E. 7th St.). **21. maijā** plkst. 10.00 draudzes dievnamā **Īstbransvikā** (*12 Gates Ave East Brunswick*) Jēzus debesbraukšanas dienas svētbrīdis; pēc dievk. Bībeles stunda. **24. maijā** plkst. 11.00 draudzes dievnamā **Īstbransvikā** Vasarsvētku ieskaņa. **31. maijā** plkst. 11.00 draudzes dievnamā **Īstbransvikā** Vasarsvētki, pēc dievk. māc. Kristīnes Sūnas-Koro priekšlasījums par Luterāņu bēgļu palīdzības organizācijas darbu. Māc. I. Pušmucāne-Kineiko.

• **Ņudžersijas latv. ev. lut. dr.: 9. maijā** plkst. 11.30 Ģimenes dienas dievk. *Christ Church* (*66 Highland Ave., Short Hillls, NJ 07078*), māc. L. Saliņš, pēc dievk. Ņudžersijas skolas skolēnu priekšnesumi.

• **Ņujorkas latv. ev. lut. dr.: 3. maijā Jonkeru bazn**. plkst. 10.00 dievk, diak. I. Kaņeps; **Salas bazn**. plkst. 10.30 dievk., jauniešu iesvētības, māc. L. Saliņš. **10. maijā** plkst. 10.00 Ģimenes dienas dievk. **Jonkeru bazn**., diak. I. Kaņeps, pēc dievk. skolas sarīkojums; **Salas baznīcā** Ģimenes dienas dievk. ar dievg. plkst. 10.30, māc. L. Saliņš. pēc dievk. skolas sarīkojums; **Džamaikā** plkst. 3.00 Ģimenes dienas dievk. ar dievg., māc. L. Saliņš *First United Methodist Church* (*162-10 Highland Avenue, Jamaica, NY*). **16. maijā** plkst. 12.30 **Bruklinas** dr. namā Ģimenes dienas dievk., pēc dievk. pusdienas. **16. maijā** Draudzes namā **Bruklinā** plkst. 12.30 Ģimenes dienas dievk., māc. L. Saliņš, pēc dievk. pusdienas. **17. maijā**. plkst. 10.00 dievk., **Jonkeru bazn**., diak. I. Kaņeps; **Salas bazn**. plkst. 10.30 dievk., māc. L. Saliņš, pēc dievk. skolas izlaidums. **24. maijā** Brāļu kapos Katskiļos Kapusvētki plkst. 12.00. **31. maijā** plkst. 10.00 dievk. **Jonkeru bazn**., diak. I. Kaņeps; **Salas bazn**. plkst. 10.30 dievk., māc. L. Saliņš.

• **Sandiego latv. ev. lut. dr.**: **9. maijā** plkst. 12.00 dievk., prāv. D. Kaņeps; pēc dievk. kafijas galds *Grace Lutheran Church* (*3993 Park Blvd, San Diego, CA 92116*). Izziņas: www.sandiegodraudze.com vai www.sandiegodraudze.us

• **Vašingtonas (DC) lat. ev. lut. dr.:** http://www.dcdraudze.org

• **Vilimantikas latv. ev. lut. dr.**: **10. maijā** plkst. 11.00 Ģimenes dienas dievk. **31. maijā** plkst. 11.00 Vasarsvētku dievk. ar dievg. Māc. Dace Jansone.

Aiziet var, bet ne mūžam tik tālu,
Lai caur ziediem un puteņu vārtiem
Neskanētu atmiņu balss.
(Rainis)

Izsakām patiesu līdzjutību

JANĪNAS SPRŪDŽS

tuviniekiem, viņu mūžībā aizvadot.

LATVIJAS NACIONĀLĀS BIBLIOTĒKAS
ATBALSTA BIEDRĪBA

FOTO: Imants Urtāns

Klusie ūdeņi

SPORTS

Sākušās pasaules meistarsacīkstes hokejā

Šveices pilsētās Bernē un Cīrichē-Klotenē sākušās 73. Starptautiskās hokeja federācijas (*IIHF*) organizētās pasaules meistarsacīkstes augstākajā līgā, kuŗās startē arī Latvijas valstsvienība galvenā treneŗa Oļega Znaroka vadībā.

Turnīrā piedalās 16 vienības, kuŗas priekšsacīkstēs iedalītas četrās apakšgrupās. A grupā startē Ungārija, Kanada, Slovakija un Baltkrievija, B grupā – Vācija, Krievija, Šveice un Francija, C grupā – Latvija, Zviedrija, ASV un Austrija, D grupā – Somijas, Čechijas, Dānija un Norvēģija.

Sacensību otrajā – kvalifikācijas kārtā iekļūs katras apakšgrupas trīs spēcīgākās vienības. A un D grupas līderu trio izveidos E apakšgrupu, B un C spēcīgāko vienību trijnieki – F grupu. Četras labākās E un F grupu vienības nodrošinās sev vietu ceturtdaļfinālā, lai turpinātu cīņu par pasaules čempiona titulu. Priekšsacīkšu kārtas visu grupu četras vājākās vienības savā starpā izspēlēs riņķa turnīru, lai noskaidrotu tās divas vienības, kuŗām augstākā līga būs jāatstāj. Abu vājāko vienību vietā nākamsezon elites grupā nāks Kazachstānas un Italijas izlase.

Latvijas Hokeja federācija (LHF) izlasei izvirzījusi uzdevumu ieņemt ne zemāku vietu par desmito.

Latvijas hokeja izlases sastāvs dalībai pasaules meistarsacīkstēs: **vārtsargi** – Sergejs Naumovs, Edgars Masaļskis, Dmitrijs Žabotinskis; **aizsargi:** Rodrigo Laviņš, Kristaps Sotnieks, Guntis Galviņš, Aleksandrs Jerofejevs, Oļegs Sorokins, Krišjānis Rēdlichs, Georgijs Pujacs, Kārlis Skrastiņš; **uzbrucēji**: Roberts Jekimovs, Lauris Dārziņš, Herberts Vasiļjevs, Guntis Džeriņš, Aleksejs Širokovs, Aleksandrs Ņiživijs, Armands Bērziņš, Miķelis Rēdlichs, Mārtiņš Cipulis, Aigars Cipruss, Ģirts Ankipāns, Mārtiņš Karsums, Jānis Sprukts.

Latvijas hokeja izlases sastāvā iekļauti divi pasaules meistarsacīkšu debitanti – Rīgas *Dinamo* aizsargs Kristaps Sotnieks un Zviedrijas junioru līgas kluba *Brynas* kluba uzbrucējs Roberts Jekimovs.

Latvija – ASV 2:4 (1:1, 1:2, 0:1)

Pasaules hokeja meistarsacīkstēs Šveicē Latvijas izlase sāka ar zaudējumu ASV vienībai. Mūsu hokejisti augstākajā līgā cīnās 13. reizi un vēl ne reizi pirmajā spēlē Latvijas izlase nav guvusi uzvaru. 2006. gadā Rīgā pirmajā spēlē bija neizšķirts (pret Čechiju 1:1).

Spēle pret amerikāņiem sākās cerīgi. Trešajā minūtē Sprukts atdeva precīzu piespēli Karsumam, kuŗa metienu atsita ASV izlases vārtsargs Roberts Ešs, savukārt pēc Ģirta Ankipāna atkārtotā raidījuma ripa lidoja virs mūsu sāncenšu vārtiem. Drīz pēc tam Latvijas hokejisti ieguva tiesības uz pirmo skaitlisko vairākumu, Ņiživijs precīzi piespēlēja Vasiļjevam, kas nekļūdījās, izvirzot Latvijas vienību vadībā – 1:0.

Amerikāņi rezultātu izlīdzināja, kad ripa pēc Džonsona metiena, nedaudz skaŗot Jekimova nūju, mainīja virzienu un ielidoja Latvijas vārtos. Pirmā perioda beigu daļa aizritēja ar territoriālu ASV hokejistu pārsvaru, uz ko Latvija atbildēja ar vairākiem bīstamiem pretuzbrukumiem.

Otrās trešdaļas sākums Latvijas izlases līdzjutējiem atkal sniedza pozitīvas emocijas. 27. minūtē skaitliskā vairākuma izspēlē Karsums pēc Sprukta un Ankipāna piespēles no vārtu priekšas efektīvi raidīja ripu starp amerikāņu vārtu vīra kājsargiem – 2:1. Vēl kādu brīdi laukumā risinājās līdzīga cīņa, līdz sekoja pavērsiens. Gandrīz no laukuma galalīnijas raidīto Staforta ripu nespēja tvert Edgars Masaļskis. Pēc šī vārtu guvuma Latvijas izlases rindās radās apjukums un brīžiem pat pānika. Amerikāņi diezgan brīvi vērpa kombinācijas mūsu aizsardzības zonā, 36. minūtē Džonsons sekmīgi no aizvārtes ieslidoja vārtu priekšā un aizsargu netraucēts trešo reizi pārspēja Masaļski.

Pēdējā trešdaļā ceturtos vārtus ASV vienības labā guva O'Salivans. Latvijas hokejistiem bija vairākas iespējas atgūt vismaz vienus vārtus, taču tās netika izmantotas.

Mūsu grupā vēl zviedri viegli pārspēja austriešus – 7:1.

***

Hokeja lietpratējos neizpratni ir radījis valstsvienības galvenā treneŗa Oļega Znaroka lēmums izlasē neiekļaut NHL un AHL spēlētājus Raiti Ivanānu un Artūru Kuldu. Izlases vadītāju ieskatā vienībā nav spēlētāja, kas labi cīnītos pie vārtiem, taču tieši tā ir Ivanāna speciālitāte, Raitis ne tikai tur stāv, bet cīnās un var gūt vārtus. Arī viens no iemesliem kādēļ Ivanānu neuzaicināja, bija viņa vājais sniegums pagājušās meistarsacīkstēs, taču katram var nepaveikties. Herberts Vasiļjevs vairākus gadus nespēja gūt vārtus tieši pasaules meistarsacīkstēs, bet viņš „atvērās" un tagad ir vienības līderis!

Ļoti nepatīkama ir O. Znaroka izteiktā fraze: "Bet pastāvēt tikai vārtu priekšā? To var arī telefona stabs...".

Uz izlasi netika uzaicināts arī mūsu jaunais perspektīvais spēlētājs Artūrs Kulda, kuŗš aizvadīja diezgan veiksmīgu sezonu AHL un vēlējās sevi pierādīt arī Latvijas Izlasē.

Latvija Zviedrija 3:2 (0:1, 2:0, 0:1, 0:0, 1:0)

Vēsturiski nozīmīgu panākumu paveica Latvijas izlase, kas pēcspēles metienu serijā ar 3:2 pārspēja Zviedrijas valstsvienību. Pirms tam pasaules meistarsacīkšu vēsturē latviešiem ne reizi nebija izdevies skandinavus uzveikt. Vienīgi 1997. gadā bija izdevies atņemt zviedriem punktus – toreiz spēle beidzās neizšķirti – 1:1.

Vārtus Latvijas izlases labā guva Miķelis Rēdlichs un Lauris Dārziņš, izšķirīgo "bullīti" iemeta Ņiživijs.

Spēles sākumā pārsvars bija Zviedrijas valstsvienībai, un zviedri arī pirmo trešdaļu beidza savā labā.

Otrais periods sākās ar Zviedrijas vienības pārsvaru. Latvijas hokejisti pieļāva kļūdas piespēlēs un zaudētja iemetienos. Pēc Persona noraidījuma iespējas gūt vārtus bija Karsumam, Vasiļjevam, Rēdlicham, bet tās palika neizmantotas. Desmitajā minūtē otro noraidījumu periodā nopelnīja Zviedrijas vienība, un Krišjānis Rēdlichs, ar spēcīgu metienu vārtu augšējā stūrī pārspēja Zviedrijas vārtsargu, panākot izlīdzinājumu – 1:1. Perioda beigās pēc lieliskas Miķeļa Rēdlicha piespēles, vārtus guva Lauris Dārziņš – 2:1.

Trešā perioda sākumā Johansons rezultātu izlīdzināja – 2:2. Tā beidzās spēle un bija vajadzīgs papildlaiks. Mūsu vienības vārtos stājās Sergejs Naumovs. Viņš atvairīja divus zviedru hokejistu metienus, un Latvijas vienība varēja svinēt uzvaru ar 3:2.

Latvijas izlases aizsargs Krišjānis Rēdlichs, vērtējot spēli, sacīja, ka nozīmīga loma svarīgās uzvaras izcīnīšanā bijusi kopējam komandas darbam un disciplīnai. "Mēs zinājām, ka būs smagi jāstrādā aizsardzībā un jādarbojas saliedēti. Zviedrija ir lielisks pretinieks, un mēs uzsvaru likām uz savu iespēju izmantošanu skaitliski nevienādos sastāvos." Pareizs bijis treneŗa Oļega Znaroka lēmums pēcspēles metienu serijā Masaļski nomainīt ar Naumovu.

Mūsu grupā Austrijas valstsvienība ar 1:6 zaudēja ASV izlasei.

Latvijas izlasei 29. aprīlī pēdējā priekšsacīkšu spēlē bija jāsacenšas ar austriešiem. Lai iekļūtu meistarsacīkšu nākamajā kārtā, mūsu hokejistiem pietika ar neizšķirtu iznākumu.

P. Karlsons

Sacenšas latviešu šķēpraides

Vieglatlētikas sacensībās 18. aprīlī Sanantonio kalna kolledžā (*Mt. San Antonio College*) Valnutā, Dienvidkalifornijā, Dienvidkalifornijas universitātes studente, šķēpmetēja Kristīne Buša ieguva 3. vietu, viņas rezultāts – 52,84 metru.

Teksasas Abilenas Kristīgās universitātes studente Linda Brīvule ar rezultātu 49,93 m, ierindojās 8. vietā. Linda pērn piedalījās Olimpiskās spēlēs Ķīnā.

Ilze Gribule, kas mācās Teksasā, Braigema Janga universitātē Jūtā, palika 13. vietā. Viņa šķēpu aizmeta 44,43 m tālu. I. Gribules labākais rezultāts bija 58,74 m 2005. gadā Latvijā. 2002. gadā Linda Brīvule ieguva zelta medaļu un Ilze Gribule sudraba medaļu Kingstonā, Džamaikā, pasaules junioru meistarsacīkstēs. Ilze Gribule (dzim. 1984. g.) piedalījās 2004. gadā vasaras Olimpiskajās spēlēs un 2006. gadā Eiropas meistarsacīkstēs, pārstāvot Latviju.

Red.

Kristīne Buša

Linda Brīvule

Ilze Buša

ASV latviešu golfa turnīri 2009. gadā

Pirmais šī gada latviešu golfa turnīrs, *7. Latvian Happy Hour Club (LHHC) Open,* notiks Čikāgā **2. maijā** Andŗa Velkmes vadībā.

Detroitas XX Atklātās latviešu golfa sacīkstes ar ASV Kausa izcīņu un LKA sacensībām Detroitā **16. un 17. maijā** – Toms Broze (419) 882-1965, broze@buckeye-express.com; DLGA mājaslapa *www.LatvianGolf.com.*

V. Kores piemiņas turnīrs (Jāņudienas *Scramble*) Gaŗezerā **20. jūnijā** – Miķelis Kore, (269) 244-5031, mkore@adelphia.net, un Modris Krautmanis, (269) 372-2783, kmanismo@sbcglobal.net.

Ziemeļamerikas meistarsacīkstes Grandrapidos **11. un 12. jūlijā** – Jānis Daukšs (616) 874-9634, daukss@sbcglobal.net.

28. Gaŗezera golfa sabraukums **1. augustā** – Svens Kins (312) 755-5603; skins@cookassociates.com

Vidējo Valstu Meistarsacīkstes Klīvlandē **22. un 23. augustā** – Ojārs Mantenieks (440) 871-4151; Jānis Eglītis janiscle@aol.com

Sietlas latviešu 8. golfa sacensības **6. septembrī** – Rolands Abermanis (425) 398-9145, letinsh.rol@verizon.net

12. Lansingas LHH golfa sabraukums **12. septembrī** – Ligita Ķepītis (517) 930-9131, ligita@voyager.net

Jānis Priede
ALAs Sporta Nozares
golfa referents
(847) 869-3110
jplaides@msn.com